

1
21.11.2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРЬСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАЙКОВ Денис Андрійович
(студент групи ЗМО-22-2М)

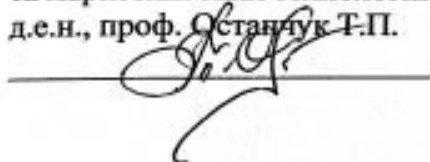

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПрАТ «ЛІКТРАВИ»

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
073 «Менеджмент»)

Допущено до захисту
протокол № 8
від 23.11.2023
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

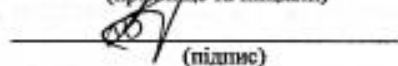

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Орлова К. Є.
(наукове звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Бірюченко С. Ю.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2023

Анотація

Зайков Д. А. Механізм управління активами ПрАТ «Ліктрави». – Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

У магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості функціонування механізму управління активами підприємства та визначено напрями удосконалення у даній сфері.

Ключові слова: активи, управління, необоротні активи, оборотні активи, ефективність використання.

Annotation

Zaikov D. A. Mechanism of assets management of PJSC “Liktravy”. – Manuscript.

The master’s qualification work is submitted for the Master’s degree, field of knowledge 07 “Management and administration” of specialty 073 “Management”. – Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

The master’s qualification work considers the peculiarities of the enterprise assets management mechanism functioning and defines perspective ways for improvement in the relevant sphere.

Keywords: assets, management, fixed assets, current assets, use efficiency.

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	3
<i>РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи формування механізму управління активами підприємства</i>	7
1.1. Економічний зміст та класифікація активів підприємства.....	7
1.2. Механізм управління активами підприємства.....	17
1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства.....	31
1.4. Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління активами підприємства.....	40
Висновки до розділу 1	47
<i>РОЗДІЛ 2. Аналітична оцінка економічного стану та механізм управління активами ПрАТ «Ліктрави»</i>	49
2.1. Організаційно-управлінський аналіз ПрАТ «Ліктрави».....	49
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства.....	57
2.3. Аналіз механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави».....	65
Висновки до розділу 2.....	76
<i>РОЗДІЛ 3. Напрями удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави»</i>	78
3.1. Напрями удосконалення системи управління діяльністю підприємства.....	78
3.2. Організаційно-економічні засади удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави».....	86
3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів.....	97
Висновки до розділу 3.....	104
<i>ВИСНОВКИ</i>	106
<i>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</i>	111
<i>ДОДАТКИ</i>	119

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні умови господарювання вітчизняних підприємств характеризуються вагомим загостренням кризових тенденцій, зростанням рівня конкуренції та інтенсивності конкурентної боротьби, високим рівнем нестабільності та непрогнозованості зовнішнього середовища. За таких умов одним з ключових завдань менеджменту підприємства постає забезпечення стійкості функціонування та розвитку суб'єкта господарювання, що, у свою чергу, передбачає формування та утримання конкурентних переваг. Однією з ключових конкурентних переваг є ресурсне забезпечення діяльності підприємства, яке включає різні види ресурсів, необхідних для його функціонування. До таких ресурсів, що визначають можливості діяльності і розвитку підприємства, відносяться його активи.

Активи – це майно підприємства в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебуває у розпорядженні підприємства та призначене для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку. Від рівня раціональності та ефективності управління активами підприємства суттєво залежать результати його діяльності, фінансові та нефінансові показники функціонування. З огляду на зазначене, формування ефективного механізму управління активами набуває особливого значення у контексті необхідності забезпечення стійкості функціонування та ефективності діяльності будь-якого підприємства.

Важливість питань, пов'язаних із забезпеченням ефективності управління активами підприємства, визначила вагомий науковий інтерес до даної тематики. Зокрема, особливості формування та використання активів підприємства становили інтерес у сфері наукових досліджень таких вчених як: О. С. Брагіна, В. М. Вареник, Л. Вдовенко, В. Ю. Дорош, О. М. Дячинська, А. В. Дячинський, І. М. Камінська, Р. С. Квасницька, А. Ю. Ковальчук, Н. О. Ковальчук, Н. В. Кравець, І. І. Крилова, О. В. Мірошніченко, Є. О. Нагорний, Т. О. Олійник, І. В. Причеп, С. М. Сердечна, Н. В. Смирнова, Ю. Шушкова, О. В. Ярмач та ін.

Відмічаючи вагомий внесок вищенаведених та інших науковців у розробку питань, пов'язаних із забезпеченням ефективного управління активами, маємо, водночас, зауважити, що низка аспектів залишаються недостатньою мірою висвітленими, а отже, дискусійними. Зокрема, це стосується галузевих особливостей управління активами підприємств, забезпечення ефективності механізму управління активами в кризових умовах. Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань магістерської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Мета магістерської кваліфікаційної роботи полягає в узагальненні теоретичних засад функціонування механізму управління активами підприємства та розробці прикладних рекомендацій щодо удосконалення у визначеній сфері.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- дослідити економічний зміст та класифікація активів підприємства;
- визначити механізм управління активами підприємства;
- проаналізувати методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління активами підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз ПрАТ «Ліктрави»;
- здійснити діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- проаналізувати механізм управління активами ПрАТ «Ліктрави»;
- запропонувати напрями удосконалення системи управління діяльністю підприємства;
- визначити організаційно-економічні засади удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави»;
- оцінити ефективність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес управління активами ПрАТ «Ліктрави».
Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад і

практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави».

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить системний підхід, відповідно до якого механізм управління активами підприємства є складним поліструктурним формуванням, яке, водночас, є невід’ємним компонентом механізму управління підприємством в цілому. Крім того, для реалізації завдань, поставлених у дослідженні, були використані наступні методи: монографічний – для дослідження наукової літератури з питань управління активами підприємства, аналізу і синтезу – для дослідження тенденцій розвитку ПрАТ «Ліктрави», дедукції – для розробки заходів щодо удосконалення управління активами підприємства, історичний та логічний – для визначення особливостей формування механізму управління активами, узагальнення – для формулювання висновків дослідження, графічний та табличний – для забезпечення наочності представлення результатів.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові, навчальні та методичні публікації вітчизняних та зарубіжних вчених з питань управління активами підприємства, законодавча база України, фінансова та управлінська звітність ПрАТ «Ліктрави» за 2020-2022 рр., матеріали мережі Інтернет.

Наукова новизна магістерської кваліфікаційної роботи полягає в узагальненні та подальшому розвитку теоретико-прикладних засад управління активами підприємства, що знайшло своє відображення у наступному:

- удосконалено теоретико-методичні засади управління активами шляхом формування структури механізму управління активами, що, на відміну від існуючих, передбачає виділення організаційно-управлінської, методологічної підсистем та підсистеми забезпечення, що надає можливість реалізувати системний підхід в управлінні активами;

- набули подальшого розвитку методичні засади механізму управління активами підприємства шляхом розробки комплексної системи заходів щодо його удосконалення, яка, на відміну від існуючих позицій, базується на виділених «вузьких місцях» та враховує особливості діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій щодо удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави». Обґрунтовано економічний ефект від запропонованих заходів. Розроблені рекомендації можуть бути використані як у діяльності ПрАТ «Ліктрави», так і у діяльності інших суб'єктів господарювання.

За результатами дослідження опубліковано:

Зайков Д. А., Кадигроб А. І. Удосконалення системи менеджменту підприємства в сучасних умовах. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки, 15-19 травня 2023 року*. Житомир: Житомирська політехніка, 2023. С. 370. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/4-vplyv-innovatsiynykh.pdf>

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження було апробовано в наступній науковій конференції: Всеукраїнська науково-практична on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвячена Дню науки.

Структура та обсяг роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 110 сторінках друкованого тексту. Робота містить 25 таблиць та 11 рисунків. Список використаних джерел налічує 80 найменувань. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст та класифікація активів підприємства

Забезпечення стійкості та конкурентоспроможності функціонування вітчизняних підприємств передбачає формування відповідних ресурсів, що представляють собою одну з важливих конкурентних переваг суб'єктів господарювання. Наявність ресурсів та доступ до їх додаткового залучення значною мірою визначають перспективи підприємства на ринку. Одним з ключових видів ресурсів підприємства є його активи, що визначає важливість питань, пов'язаних із забезпеченням ефективного управління активами суб'єкта господарювання. У свою чергу, забезпечення ефективного управління передбачає чітке розуміння об'єкту управління, тобто категорії «активи підприємства».

В економічній науці поняття «активи» розвивалося починаючи з XVII століття, термін походить від латинського слова *activus* – дієвий, діяльний. На початку свого історичного розвитку активи називалися капіталом, майном, майновим потенціалом підприємства. В Стародавньому світі такої категорії як актив не існувало, але вівся чіткий облік особистого майна. В епоху Відродження з'являється термін «цінності» і предмети, що мають цінність почали включати в інвентар. Тобто майно оцінюється через гроші, як міру вартості, що було обумовлено поширенням ідей меркантилізму. Класична політична економія поширила виокремлене з майна поняття «активи», чому сприяла поява подвійного запису і його впровадження у бухгалтерський облік. Поширення ідей неокласичної політичної економії у другій половині XIX століття вплинуло на виокремлення основних та оборотних, власних та залучених засобів. Сучасне визначення активів, що відображено в Міжнародних стандартах фінансової звітності належить роботі неокласичної політичної економії [61, с. 567].

Поняття «активи» є надзвичайно важливою категорією у обліковому, фінансовому, управлінському, правовому та інших аспектах практичної економічної роботи будь-якого підприємства. Аспекти категорії «активи» часто ототожнюються з такими категоріями як «фінансові ресурси», «виробничі засоби» і навіть «капітал» [2, с. 14]. З законодавчої точки зору досліджуване поняття визначено у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», відповідно до якого активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому [39]. Таким чином, визначальними рисами активів відповідно до даного визначення є факт їх формування в результаті минулих подій, а також корисність використання. Водночас, маємо зауважити, що, не дивлячись на наявність законодавчого тлумачення досліджуваної категорії, існує значна кількість наукових підходів до розуміння поняття «активи». Деякі з таких підходів наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності категорії «активи підприємства»

№	Автор(и)	Визначення
1	2	3
1.	Болгар Т. М., Кальченко А. О.	Активами є ресурси, що контролюються підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому [1, с. 766].
2.	Брагіна О.С., Романовський В. О.	Активи підприємства – це сукупність майнових цінностей, таких як кошти, цінні папери, основні фонди та оборотні активи, розрахунки з дебіторами, об'єкти права інтелектуальної, що використовуються у господарській діяльності з метою отримання прибутку [2, с. 14].
3.	Возняк Г. В.	Узагальнення наявних у науковій літературі підходів до розкриття сутності поняття «активи» свідчить, що найбільш поширеними є такі, які розглядають: а) активи як об'єкт власності (всі ресурси (матеріальні, фінансові, нерухомість, цінні папери), що належать підприємству); б) активи як об'єкт управління (ресурси, контрольовані підприємством, мають цінність і здатні генерувати дохід); в) активи як об'єкт обліку (складова бухгалтерського балансу, що

Продовження табл. 1.1

1	2	3
		відображає у грошовому вираженні всі матеріальні і нематеріальні цінності) [8, с. 6].
4.	Дячинська О. М., Дячинський А. В.	Активи – це ресурси, які отримані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигод у майбутньому [16, с. 13].
5.	Камінська І. М., Дорош В. Ю., Ковальчук А. Ю.	Активи доцільно розглядати як сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства у вартісному виразі, що формуються з власних і позичкових джерел фінансування, систематично поновлюються (відновлюються), обслуговуючи виробничо-господарський процес і забезпечуючи його безперервність задля досягнення економічних і соціальних вигід [19, с. 139].
6.	Ковальчук Н. О.	Активи – сукупність майнових цінностей, які використовуються підприємством для здійснення господарської діяльності з метою отримання від їх використання економічних вигід у майбутньому, характеризуються впливом на їх використання факторів часу, ризику та ліквідності, відображають інвестиційні рішення на підприємстві та певні відносини власності щодо них [23, с. 39].
7.	Лотюк М. В.	Активи являють собою економічні ресурси підприємства в різних видах, які використовуються в процесі здійснення господарської діяльності [34, с. 63].
8.	Причепя І. В., Кравець Н. В.	Активи – економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що у вартісному вираженні відображаються в балансі та використовуються у господарській діяльності з метою отримання економічних вигод [56, с. 251].
9.	Сердечна С. М.	Поняття «активи» відображає майновий зміст капіталу, що використовується у фінансово-господарській діяльності підприємства [61, с. 567]
10.	Ярмак О. В., Махортов Д. В.	Активами підприємства виступають економічні ресурси, які є його власністю та використовуються ним у процесі господарської діяльності, а в майбутніх періодах очікується отримання прибутку від їх використання [79, с. 307].

Отже, підходи науковців до трактування сутності категорії «активи підприємства» можна згрупувати у три групи відповідно до яких вони розглядаються як:

– ресурси, що наявні у підприємства. Проте, в економічній практиці виокремлюють земельні, трудові, матеріальні, нематеріальні і фінансові ресурси,

а активи охоплюють лише матеріальні, нематеріальні і фінансові ресурси;

- майно підприємства в матеріальній і нематеріальній формах. Проте, все, що знаходиться в активі, згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку, не можна називати майном, або тими ж матеріальними цінностями, оскільки грошові кошти, гудвіл, резерв сумнівних боргів до цих категорії відносити не доцільно;

- господарські засоби, що забезпечують підприємству прибуток. Проте, такий підхід доволі загальний, адже не лише господарські засоби спроможні забезпечувати економічні вигоди суб'єкту господарювання [19, с. 138-139].

Таким чином, узагальнюючи результати проведених досліджень, вважаємо за можливе сформулювати власний підхід до тлумачення досліджуваної категорії. На нашу думку, під активами підприємства необхідно розуміти сукупність ресурсів суб'єкта господарювання у матеріальній, нематеріальній та фінансовій формах, що є результатом попередніх господарських операцій, можуть бути ідентифіковані та здатні приносити економічну вигоду підприємству.

Активи підприємства характеризуються балансовою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід унаслідок постійного обороту. Окрім того активам підприємства притаманні такі властивості:

- результатотоорієнтовність;
- динамічність;
- нематеріаломісткість.

Серед основних ознак активів підприємства науковці виокремлюють наступні:

- активи є матеріальними і нематеріальними об'єктами, що перебувають у користуванні і під контролем власників підприємства;
- наявність активів забезпечує безперервний процес виробництва;
- активи є основою отримання економічних вигід у результаті їх використання;
- активи здатні взаємозамінюватись, конвертуватись і реструктуруватись;

– активи формуються у результаті минулих подій [19, с. 139].

Узагальнено характеристики активів підприємства представлено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Основні характеристики активів підприємства як об'єкта управління [23, с. 37]

Таким чином, активам як об'єкту управління притаманна низка характеристик, що визначають особливості їх формування і використання у діяльності підприємства. Розуміння відповідних характеристик є необхідним з точки зору розробки та обґрунтування господарських рішень у сфері управління активами підприємства.

Важливим аспектом в управлінні будь-якими соціально-економічними явищами або об'єктами є їх класифікація для забезпечення ефективного вибору інструментів та рішень щодо управління. Варто відмітити, що на сьогодні у науковій літературі існує значна кількість підходів до виділення класифікаційних ознак та відповідних їм видів активів. Найбільш деталізованим вважаємо підхід, запропонований групою авторів під керівництвом І. М. Камінської, який представлений у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація активів підприємства за основними ознаками [19, с. 141-142]

Класифікаційна ознака	Види активів підприємства
1	2
За економічним змістом (залежно від строку та специфіки використання у виробничій діяльності підприємства)	Необоротні (фіксовані) активи – це сукупність матеріально-фінансових ресурсів підприємства, що використовуються в його господарській діяльності у своїй натуральній формі тривалий час (більше року) і мають значну вартість окремого об'єкта.
	Оборотні (поточні) активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом не більше дванадцяти місяців з дати балансу.
За рівнем ліквідності	Першокласні високоліквідні активи, термін реалізації (трансформації) яких складає кілька днів без втрати балансової вартості: грошові кошти; частина дебіторської заборгованості, оплата якої відбудеться у семиденний строк; активи підприємства, на які є підвищений попит з боку ринкової кон'юнктури.
	Високоліквідні активи, термін реалізації яких не перевищує один місяць, а реалізаційна ціна складає менш ніж 90% балансової вартості: дебіторська заборгованість, погашення якої відбудеться у тридцяти денний строк; короткострокові фінансові інвестиції (цінні папери), оборотні й інші активи підприємства, які можуть бути реалізованими за вказаним строком без значної втрати їх вартості.
	Середньоліквідні активи, термін реалізації яких складає до шести місяців, а втрата балансової вартості не перевищує 50%. До цієї групи належить майно підприємства, реалізація якого потребує значного зниження ціни за умови існування помірного попиту з боку ринкової кон'юнктури, морального та фізичного зносу в результаті їх експлуатації: транспортні засоби, машини й устаткування, незавершене будівництво та ін.
	Низьколіквідні активи, які мають термін реалізації від шести до дванадцяти місяців, або втрата балансової вартості яких складає від 50 до 90%: майно підприємства, призначене для поточної господарської діяльності; транспортні засоби й устаткування, які для продовження їх експлуатації потребують значних капітальних вкладень; комп'ютерна і оргтехніка та ін.
	Неліквідні активи, строк реалізації яких перевищує дванадцять місяців, або реалізаційна втрата вартості становить більш ніж 90%: активи підприємства, на які практично відсутній попит з боку ринкової кон'юнктури; майно, що підлягає списанню за ліквідаційною вартістю.
Залежно від місця використання	Активи, що використовуються всередині підприємства (основні засоби, незавершені капітальні вкладення, нематеріальні активи, готівка).
	Активи, що використовуються за межами підприємства (довгострокові фінансові вкладення, дебіторська заборгованість, короткострокові фінансові вкладення).
За формами функціонування	Матеріальні активи (характеризують активи підприємства, що мають матеріальну форму, наприклад, основні засоби, незавершені капітальні вкладення, устаткування, запаси сировини та матеріалів, запаси

Продовження табл. 1.2

1	2
	швидкозношуваних предметів, обсяг незавершеного виробництва).
	Нематеріальні активи (придбання підприємством прав користування окремими природними ресурсами, майном; патентні права на використання винаходів, «ноу-хау»).
	Фінансові активи (грошові активи в національній та іноземній валюті, дебіторська заборгованість у всіх її формах, коротко- та довгострокові фінансові вкладення).
	Біологічні активи
За характером фінансових джерел формування	Валові активи (сукупність майнових цінностей (активів) підприємства, які сформовані за рахунок як власного, так і позикового капіталу).
	Чисті активи (характеризують вартісну сукупність майнових цінностей підприємства, сформованих винятково за рахунок його власного капіталу).
За характером участі в різних видах діяльності	Операційні активи (основні засоби; нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес; оборотні операційні активи)
	Інвестиційні активи (незавершені капітальні вкладення; довгострокові та короткострокові вкладення; обладнання, призначене до монтажу).
За характером володіння	Власні
	Орендовані
	Безоплатно отримані
За ризиком залучення	Безризикові активи (застосування яких не змінює ступінь ризику діяльності).
	Активи з низьким рівнем ризику (від використання яких зростає ризик, що не здійснює суттєвого впливу на результати роботи підприємства).
	Активи з нормальним рівнем ризику (мають ризик, проте підприємство здатне подолати його вплив в межах існуючих систем управління).
	Активи з високим рівнем ризику (потребують додаткових заходів страхування ризику)
	Активи з критичним ризиком (використання яких призводить до втрат).
За цінами залучення	Оптимальні активи (підвищують ефекти від експлуатації активів, забезпечують розширення виробництва та прибутковості підприємства).
	Ефективні активи (не приносять прямого ефекту від додаткового залучення активів, проте підвищують ефекти та ефективність експлуатації вже наявних активів, часто виступаючи каталізаторами ефективного управління)
	Нейтральні активи (забезпечують можливість експлуатувати наявні активи з попереднім рівнем ефективності, але без залучення яких підприємство неспроможне продовжити господарську діяльність).
	Регресивні активи (дають можливість в короткотерміновому періоді підтримати забезпечення активами, без яких функціонування підприємства неможливе, проте в перспективі призводить до зниження ефектів та господарських втрат).
	Критичні активи (забезпечують підтримання господарських операцій, проте за заміни ринкової кон'юнктури призводять до банкрутства підприємства).

Таким чином, відповідно до наведених у табл. 1.2 даних, бачимо, що існує

розгалужена класифікація активів підприємства. Водночас, найбільш практично значущим, а отже, і найчастіше використовуваним, є поділ активів на необоротну та оборотну їх частини.

Необоротні активи – це нематеріальні, матеріальні та фінансові ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, призначені для реалізації чи використання протягом терміну, що більший ніж 12 місяців чи операційний цикл за умови їх використання у виробничому процесі більше одного разу [14, с. 75].

У табл. 1.3 наведені складові необоротних активів.

Таблиця 1.3

Характеристика складу необоротних активів [68, с. 261]

Складові необоротних активів	Визначення
1	2
Нематеріальні активи	Немонетарний актив (актив, відмінний від грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості), який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.
Основні засоби	Матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
Довгострокові біологічні активи	Усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами
Незавершені капітальні інвестиції	Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи - витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.

Продовження табл. 1.3

1	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	Сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.
Відстрочені податкові активи	Відстрочені податкові активи – це суми податків на прибуток, що підлягають відшкодуванню в майбутніх періодах відповідно до: а) тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню; б) перенесення невикористаних податкових збитків на майбутні періоди; та в) перенесення невикористаних податкових пільг на майбутні періоди.
Довгострокові фінансові інвестиції	Фінансові інвестиції на період понад один рік, а також усі інші інвестиції, котрі не можуть бути вільно реалізовані у будь-який момент.
Інші необоротні активи	Матеріальні активи, призначені для використання більше року (або операційного циклу, якщо він перевищує рік). А саме: бібліотечні фонди, малоцінні необоротні активи, природні ресурси, тимчасові не титульні споруди, предмети прокату, інвентарна тара тощо.

На сучасному етапі розвитку необоротні активи набувають таких ознак:

- існування ймовірності того, що суб'єкт господарювання у майбутньому отримає економічну вигоду, яка пов'язана з використанням цього активу;
- собівартість цього активу може бути достовірно оцінена;
- термін корисного використання становить більше одного календарного року чи операційного циклу;
- не підлягають реалізації протягом одного року;
- переносять свою вартість на вироблений продукт частинами;
- є немонетарними активами (крім довгострокової дебіторської заборгованості);
- є неліквідними господарськими засобами;
- можуть мати матеріальну та нематеріальну форму;
- можуть амортизуватися та не амортизуватися.

Необоротні активи є одним із найбільш важливих чинників забезпечення господарської діяльності підприємства, що визначає важливість ефективного управління у даній сфері.

Оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати

балансу [39]. Основними елементами оборотних активів підприємства є:

- запаси;
- дебіторська заборгованість;
- грошові кошти;
- поточні фінансові інвестиції;
- витрати майбутніх періодів;
- інші оборотні активи [21, с. 105].

Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» [42], запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [43].

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку за рахунок відсотків, дивідендів та ін., зростання вартості капіталу або отримання інших вигід для інвестора. Поточні фінансові інвестиції – фінансові інвестиції на термін не більше 1 року, а також ті фінансові інвестиції, які можуть бути в будь-який момент реалізовані [45, с. 200].

Витрати майбутніх періодів – це витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів.

Оборотні активи також виступають невід’ємним компонентом функціонування підприємства.

Отже, узагальнюючи вищенаведене, маємо зауважити, що активи є вкрай важливим ресурсом, що забезпечує господарську діяльність підприємства. Під активами підприємства пропонуємо розуміти сукупність ресурсів суб’єкта

господарювання у матеріальній, нематеріальній та фінансовій формах, що є результатом попередніх господарських операцій, можуть бути ідентифіковані та здатні приносити економічну вигоду підприємству. Активи є комплексним поняттям та можуть набувати матеріальної, нематеріальної, фінансової форм. На сьогодні сформована значна кількість підходів до класифікації активів підприємства, що обумовлено складністю їх змісту. Найбільш практично значущим є поділ активів на необоротну та оборотну частини з огляду на період їх використання у господарській діяльності.

1.2. Механізм управління активами підприємства

Управління активами підприємства – важливий елемент підвищення ефективності діяльності підприємства, оскільки розробка та впровадження раціональних підходів в управлінні активами забезпечують надійну фінансову стійкість, кредитоспроможність, інвестиційну привабливість підприємств [34, с. 62].

Управління активами підприємства становить найбільшу частину операцій фінансового менеджменту. Це пов'язане з великою кількістю елементів його внутрішнього матеріально-речового та фінансового складу, що вимагає індивідуалізації управління; високою динамікою трансформації його видів; пріоритетною роллю у забезпеченні платоспроможності, рентабельності та інших цільових результатів операційної діяльності підприємства [1, с. 766].

Управління активами – це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із оптимальним їх формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного їх використання в різних видах господарської діяльності підприємства [34, с. 64].

Однією з важливих особливостей підприємства є його взаємозв'язок із зовнішнім середовищем та суттєва залежність від останнього, що проявляється у необхідності одержання активів для свого функціонування і розширення кола своїх споживачів, що використовують результати діяльності підприємства.

Підприємство не може залишатися ізольованим, йому необхідно взаємодіяти з іншими системами (які формують мікро- та макросередовище) для забезпечення умов існування та розвитку. Застосування системного підходу до управління активами надає змогу відокремити елементи індивідуальності й окреслити його склад як системи, визначити спосіб, за допомогою якого різні форми і види активів пов'язані між собою, його характер (статичність, динамічність), виділити домінуючі чинники, встановити рівень цілісності системи, вивчити взаємодію з зовнішнім середовищем, виявити функції системи. Управління активами повинно комплексно та всебічно охоплювати всі сфери діяльності, що може бути досягнуто за допомогою здійснення у межах підприємства певної сукупності процесів, які являють собою алгоритм або послідовність взаємопов'язаних та взаємообумовлених дій, управлінських рішень для досягнення поставленої мети [46, с. 74].

Основні складові та засади управління активами підприємства відображено на рис. 1.2.

Управління активами повинно комплексно та всебічно охоплювати всі сфери діяльності, що може бути досягнуто за допомогою здійснення у межах підприємства певної сукупності процесів, які являють собою алгоритм або послідовність взаємопов'язаних та взаємообумовлених дій, управлінських рішень для досягнення поставленої мети [46, с. 74].

Як і будь-який управлінський процес, управління активами здійснюється через відповідний механізм. На нашу думку, механізм управління активами – це сукупність мети, завдань, методів, принципів та інструментів управління активами, що у своїй взаємодії забезпечують ефективність процесів формування та використання активів підприємства та, як наслідок, сприяють досягненню його цілей.

Налагоджений механізм управління активами передбачає, зокрема:

- чітку постановку цілей і завдань управління активами, а також контроль за їх дотриманням у плановому періоді;
- удосконалення методики визначення і економічного аналізу ефективності

використання всіх видів активів;

Рис. 1.2. Складові та засади управління активами підприємства [46, с. 74]

– розроблення напрямів оптимізації процесу управління активами, а також їх аналізу і впровадження;

– використання у процесі управління активами економічних методів та моделей, зокрема під час аналізу і планування;

– розроблення методики оперативного управління високоліквідними обіговими активами;

– розроблення загальної стратегії управління активами;

– орієнтацію на використання внутрішніх важелів впливу на процес управління активами [34, с. 64].

Структуру механізму управління активами, сформовану на основі вивчення наукової літератури, а також власних поглядів на досліджувану проблематику, відображено на рис. 1.3.

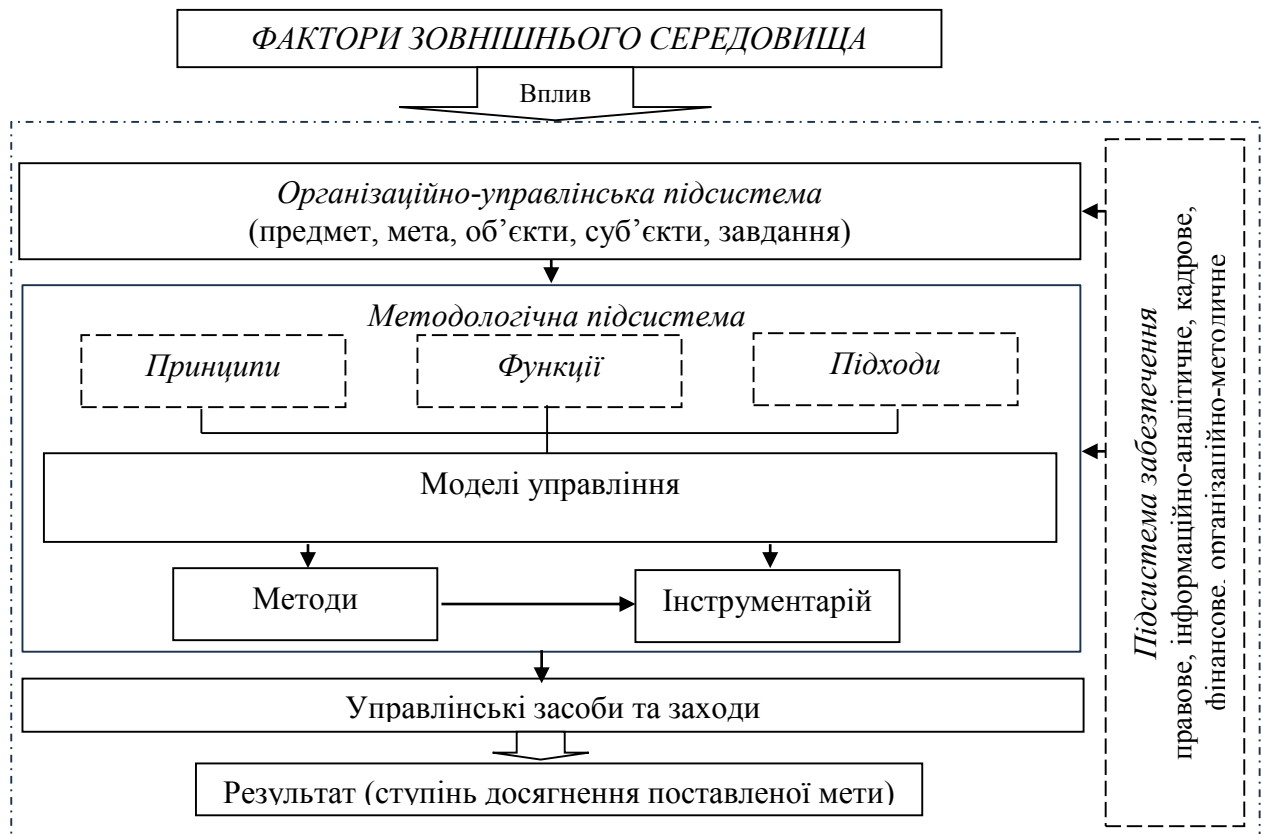

Рис. 1.3. Механізм управління активами підприємства

Джерело: розроблено автором

Розглянемо більш детально визначені елементи механізму.

Предметом управління активами є сукупність теоретико-методичних засад управління, а також фактори впливу на процеси формування та використання активів підприємства.

Слід зазначити, що головною метою управління активами підприємства є виявлення та задоволення потреби в окремих їх видах для забезпечення операційного процесу, а також оптимізація їх складу для створення умов ефективної господарської діяльності [53].

Управління активами підприємства скероване на вирішення таких основних завдань:

- формування достатнього обсягу фінансових ресурсів, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямками використання;
- забезпечення умов досягнення максимальної дохідності активів при

запланованому рівні фінансового ризику;

- забезпечення мінімізації фінансових ризиків, пов'язаних з використанням активів, при запланованому рівні їх дохідності;

- забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку;

- забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства;

- оптимізація оборотності активів;

- забезпечення своєчасного реінвестування доходів [34, с. 64-65].

Об'єктами управління у визначеному механізмі виступають власне активи, а саме необоротні та оборотні активи підприємства. Суб'єктами управління можуть бути:

- власник (власники) підприємства, який самостійно реалізує основні завдання та функції формування та використання активів підприємства;

- планово-економічний відділ – здійснює реалізацію функцій управління активами на усіх етапах визначеного процесу;

- бухгалтерія – забезпечує обліковий супровід процесів формування та використання активів підприємства;

- керівники структурних підрозділів – реалізують оперативні функції управління активами, забезпечують їх використання у процесі господарської діяльності;

- персонал – працівники, що у будь-якій формі беруть участь у процесах формування та використання активів;

- державні та відомчі органи, консалтингові фірми тощо.

Варто визначити такі найважливіші принципи управління активами:

- єдність стратегічного (перспективного) і тактичного (поточного) планування означає відповідність тактичних планів стратегічним цілям з метою забезпечення безперервності відповідного процесу;

- однією з вимог до управління є забезпечення системного підходу, коли кожний досліджуваний об'єкт розглядається як складна динамічна система, що включає низку елементів, певним чином пов'язаних між собою та із зовнішнім

оточенням; вивчення кожного об'єкта має здійснюватися з урахуванням всіх внутрішніх і зовнішніх зв'язків, взаємозалежності його окремих елементів;

– управління активами має базуватись на державному підході під час оцінювання економічних процесів, явищ, результатів діяльності, тобто під час управління необхідно враховувати відповідність державній економічній, соціальній, екологічній, міжнародній політиці та законодавству;

– управління активами має бути об'єктивним, конкретним і точним; воно має будуватися на достовірній, перевірній інформації, що реально відображає об'єктивну дійсність, а висновки мають бути обґрунтовані точними аналітичними розрахунками; з цієї вимоги випливає необхідність постійного вдосконалення процесу збирання та оброблення інформації з метою підвищення точності і достовірності розрахунків [1, с. 767-769];

– управління має бути ефективним, тобто витрати на утримання управлінського персоналу мають давати багатократний ефект;

– управління має бути комплексним; комплексність управління вимагає охоплення всіх ланок і сторін діяльності, всебічного вивчення причинних залежностей у діяльності господарюючого суб'єкта;

– управління має бути оперативним; оперативність означає вміння швидко і чітко проводити оцінювання ситуації, приймати управлінські рішення і втілювати їх у життя;

– управління повинне мати науковий характер, тобто базуватись на положеннях діалектичної теорії пізнання, враховувати вимоги економічних законів розвитку, використовувати досягнення науково-технічного прогресу і передового досвіду, новітні методи економічних досліджень;

– управління покликане бути дієвим, активно впливати на процес діяльності підприємства та його результати, своєчасно виявляючи недоліки, прорахунки, упущення в роботі [1, с. 767-769].

Функції управління активами прийнято поділяти на загальні та специфічні. Перша група функцій пов'язана із діяльністю суб'єктів управління, друга – з функціонуванням об'єкту управління, тобто окремих його підсистем та

елементів.

На думку науковців, до першої групи функцій (загальних) варто віднести наступні:

- розробка стратегії розвитку активів підприємства;
- аналіз фінансової діяльності підприємства та ефективності функціонування активів;
- планування розвитку та ефективного використання активів;
- обґрунтування та прийняття оперативних рішень з ефективного використання активів;
- контроль за виконанням розроблених планів та прийнятих оперативних рішень;
- стимулювання ефективного використання активів;
- формування інформаційного забезпечення системи управління активами [63, с. 149].

У другій групі функцій розглядають наступні:

- управління формуванням активів;
- управління використанням активів у операційному процесі підприємства;
- управління використанням активів у інвестиційному процесі підприємства;
- управління рухом активів у процесі їх обігу;
- управління фінансовими ризиками, пов'язаними з використанням активів [63, с. 150].

Формування механізму управління активами доцільно здійснювати на основі науково обґрунтованих підходів:

- 1) маркетинговий (орієнтація на споживача);
- 2) системний (підприємство розглядається як складна відкрита система);
- 3) ситуаційний (управління спрямоване на розв'язання конкретних господарських ситуацій);
- 4) стратегічний (орієнтація на довгостроковий розвиток, визначення та співвідношення з місією та цілями організації).

У процесі управління активами підприємство може реалізовувати ряд моделей. У табл. 1.4 деталізовано особливості управління активами в рамках найбільш поширених моделей управління.

Таблиця 1.4

Особливості реалізації моделей управління активами [59, с. 117]

Модель	Зміст управління активами підприємства
1	2
Інтенсифікація	Передбачає реалізацію системи заходів з розширення виробництва і підвищення його ефективності за рахунок кращого використання наявних активів, а не за рахунок їх додаткового залучення, що характерно для екстенсивного шляху розвитку
Диверсифікація	Передбачає вихід діяльності підприємства за рамки існуючого основного бізнесу (нові товари і нові ринки), а також розширення асортименту товару за рахунок освоєння його нових модифікацій і залучення додаткових активів
Інтеграція	Передбачає розширення діяльності підприємства в бік постачальників, конкурентів, різних посередників, продавців та ін. шляхом отримання контролю над їх активами через поглинання, злиття, створення спільного бізнесу
Техніко-технологічне оновлення	Передбачає інноваційну діяльність з розроблення і впровадження технологій, технічних рішень, організаційних форм і вимагає пошуку й залучення якісно нових нематеріальних і матеріальних необоротних активів, відповідних оборотних активів та достатньо високих інвестиційних витрат
Економія витрат	Містить аналіз поточних витрат виробництва та експлуатаційних витрат з метою виявлення резервів їх зниження, а також запровадження системи управління активами, результатом якої має стати здобуття цінових переваг на ринку, тобто зміцнення конкурентоспроможності підприємства
Постійна адаптація до зовнішнього середовища	Передбачає пристосування до постійних змін зовнішнього середовища, дії, спрямовані на максимальне та ефективне використання його активів і усунення загроз, з метою недопущення порушень стабільності підприємства якомога триваліший період
Збереження науково-технічного і кадрового потенціалу	Спрямована на підтримання іміджу підприємства, збереження його домінуючих позицій на ринку за рахунок більш повного використання нематеріальних активів, а також на зниження соціального напруження у його внутрішньому середовищі
Економічна і фінансова санація	Передбачає: продаж зайвих активів, перш за все надлишкових, залишків запасів, нормалізації дебіторської і кредиторської заборгованості, інші заходи з відновлення власних оборотних активів і підвищення ефективності їх використання
Соціальна санація	Передача активів соціально-комунальної сфери на баланс муніципальних органів влади; комерціалізація соціально-комунальної сфери; заходи з соціального захисту персоналу

Продовження табл. 1.4

1	2
Маркетингова санація	Передбачає: проведення досліджень ринку з метою збільшення частки продажу на існуючих ринках, пошук нових ніш, нових ринків збуту; реорганізація служби маркетингу й активізація її діяльності, вироблення маркетингової стратегії і плану першочергових дій, пов'язаних із виживанням підприємства за існуючих важких умов і оптимізацією структури залучених активів
Ліквідація бізнесу	Означає певне скорочення бізнесу у важких умовах виживання з метою його відновлення у перспективі або ж скорочення бізнесу, що збанкрутував, з направленням виручених коштів від реалізації активів на підтримання і зміцнення бізнесу, що залишився

Вибір моделі управління значною мірою залежить від стадії життєвого циклу підприємства, його фінансово-господарського стану.

Наступним елементом механізму управління активами є методи (див. рис. 1.3). Метод у найбільш загальному розумінні – це спосіб досягнення мети. Найчастіше методи управління активами об'єднуються у три групи: економічні, адміністративні, соціально-психологічні (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Система методів управління активами підприємства [63, с. 152]

Важливо наголосити, що усі перелічені методи перебувають у тісній взаємодії, утворюючи єдину систему, та для досягнення основної мети управління активами вони повинні застосовуватися в комплексі, як взаємодоповнюючі і не протиставні.

Залежно від цілей та особливостей об'єктів управління, підприємство може використовувати широкий спектр інструментів управління, таких як бюджетування, нормування, амортизаційна політика, модернізація, реструктуризація тощо.

Результатом реалізації методів та інструментів управління є розроблені заходи управлінського впливу, спрямовані на досягнення визначених цілей управління.

Основними складовими системи забезпечення механізму управління активами виступають:

- правове забезпечення;
- інформаційно-аналітичне забезпечення;
- кадрове забезпечення;
- фінансове забезпечення;
- організаційно-методичне забезпечення [7].

Система забезпечення є важливим та органічним елементом механізму управління активами. Від того, наскільки об'єктивно та раціонально буде сформоване забезпечення істотно залежать можливості підприємства до управління у визначеній сфері.

Правове забезпечення включає у себе систему нормативно-правових актів, як державного рівня, так і внутрішніх у межах підприємства. Джерелом походження відповідних нормативно-правових актів виступають органи державного управління різних рівнів, а також безпосередньо менеджмент суб'єкта господарювання.

Інформаційно-аналітичне забезпечення механізму управління активами відіграє важливу роль у реалізації відповідних процесів і управлінських рішень,

адже саме від рівня релевантності, достовірності, точності та адекватності інформації цілком залежать заходи та інструменти, які буде використовувати підприємство.

Кадрове забезпечення механізму управління активами включає сукупність суб'єктів процесу управління, що задіяні на різних його етапах.

Організаційно-методичне забезпечення механізму управління активами включає систему зв'язків між суб'єктами та структурними підрозділами у процесі управління, а організаційна складова забезпечення передбачає побудову організаційної структури підприємства, яка буде забезпечувати швидкість та адекватність управлінських рішень, належну систему зв'язків між підрозділами, розробку посадових інструкцій працівників, положень про структурні підрозділи тощо. Методична складова забезпечення, на нашу думку, включає порядок формування та використання окремих видів активів підприємства, особливості оцінки ефективності у цій сфері.

Фінансове забезпечення механізму управління активами включає сукупність власних і залучених фінансових ресурсів, необхідних для впровадження заходів управлінського впливу у визначеній сфері. Вважаємо, що фінансове забезпечення виступає одним з найбільш важливих елементів механізму управління активами, оскільки планування, підготовка, розробка та реалізація більшості заходів потребують належного фінансування [7].

Традиційно багатьма авторами виділяються чотири підходи до фінансування активів підприємства: ідеальний, агресивний, консервативний і помірний або компромісний. Так, найбільш прийнятним, але водночас і найбільш рідко використовуваним із чотирьох підходів (стратегій) є ідеальний підхід до фінансування активів. За цим підходом усі оборотні активи підприємства фінансуються за рахунок поточних його зобов'язань, а необоротні активи – за рахунок власного та довгострокового запозиченого капіталу. За таких умов фінансування активів підприємства оборотні активи за своєю величиною дорівнюють поточним зобов'язанням. Хоча цей підхід і є ідеальним за

співвідношенням активів підприємства та джерел їх фінансування, однак із цієї ж причини він є найбільш ризиковим щодо ліквідності. Так, у випадку екстремальної ситуації (необхідність повного розрахунку з більшістю кредиторів) підприємство змушене буде для покриття поточної кредиторської заборгованості продати частину основних засобів [22, с. 245-246].

Агресивний підхід передбачає, що за рахунок власного та довгострокового запозиченого капіталу покриваються всі необоротні активи, а також незначна (мінімальна) щодо потреб здійснення операційної діяльності підприємства постійних (фіксованих) оборотних активів. Інша частина оборотних активів фінансується за рахунок поточного запозиченого капіталу підприємства [22, с. 245-246].

Наступним підходом фінансування майнового забезпечення діяльності підприємств є так званий консервативний підхід. Характеризуючи сутність цього підходу загалом, можна сказати, що він полягає у мінімізації (або повній відсутності) джерел короткострокового запозичення. Однак різні автори по-різному зазначають консерватизм цього підходу. Так, одна група авторів розглядає консервативний підхід за таким принципом: необоротні активи фінансуються власним капіталом підприємства, а оборотні – довгостроковим запозиченим капіталом. За таких умов фінансування активів на підприємстві робочий капітал дорівнює або нулю, або певній сумі оборотних активів, що покривається власним капіталом. Також можливий варіант, коли і необоротні, й оборотні активи фінансуються як власним капіталом, так і довгостроково запозиченим [22, с. 245-246].

Найбільш реальним підходом до фінансування активів підприємства за напрямками його використання є помірний (компромісний) підхід. Цей підхід, як і розглянутий вище – консервативний, передбачає визначення структури капіталу підприємства за джерелами його фінансування на основі ранжирування оборотних активів на їх постійну (фіксовану) та змінну частини. Особливістю цього підходу є те, що необоротні активи підприємства, постійна (фіксована)

частина оборотних активів покриваються власним та довгостроковим запозиченим капіталом підприємства, змінна частина оборотних активів фінансується за рахунок короткострокового запозиченого капіталу [22, с. 247].

Вибір підходу (моделі) фінансування активів здійснюється керівництвом підприємства з урахуванням його загальної та фінансової стратегії, можливостей, фінансового стану.

Отже, механізм управління активами є складним та комплексним утворенням, компоненти якого у сукупності забезпечують обґрунтування та прийняття управлінських рішень щодо активів підприємства.

Єдиної методики управління активами на даний момент не існує. Кожне окреме підприємство формує свою власну методику відповідно до напрямів і обсягів власної справи; діючої організаційної структури управління та кількості структурних підрозділів; поточного фінансового стану; наявності налагодженої взаємодії з контрагентами та іншими факторами. Оскільки до складу активів підприємства належать як необоротні так і оборотні активи і вони мають власні характеристики, які відрізняють їх один від одного, тому необхідно розглядати процеси управління ними окремо (рис. 1.5) [53].

Отже, відповідно до даних рис. 1.5 бачимо, що процес управління активами є складним та комплексним, що передбачає визначену послідовність етапів для забезпечення ефективності у сфері управління активами. Дотримання відповідної послідовності є важливим з огляду на досягнення цілей управління активами та цілей функціонування підприємства в цілому.

Узагальнюючи вищенаведене, маємо зауважити, що управління активами – це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із оптимальним їх формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного їх використання в різних видах господарської діяльності підприємства. Управління активами реалізується через відповідний механізм управління. На нашу думку, механізм управління активами – це сукупність мети, завдань, методів, принципів та інструментів управління

активами, що у своїй взаємодії забезпечують ефективність процесів формування та використання активів підприємства та, як наслідок, сприяють досягненню його цілей.

Рис. 1.5. Етапи управління активами підприємства [53]

Структурно механізм управління включає організаційно-управлінську, методологічну підсистему та підсистему забезпечення. процес управління активами є складним та комплексним, що передбачає визначену послідовність етапів для забезпечення ефективності у сфері управління активами.

1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства

Розвиток відносин в економіці вимагає нових підходів до управління підприємством. Управління активами підприємства є важливим елементом підвищення ефективності діяльності підприємства, оскільки розроблення і впровадження раціональних підходів в управлінні активами забезпечують стійкість фінансового стану, кредитоспроможності, інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств [5, с. 117].

Аналіз стану активів є важливим для підприємств будь-якої форми власності і умов господарювання і за останній час він став особливо актуальним. Активи підприємства виступають контрольованими ресурсами, їх використання призводить до збільшення економічних вигод у майбутньому. Тому методика оцінки стану активів повинна відповідати поставленій меті та включати відповідні інструменти [2, с. 14].

Мета оцінки ефективності формування і використання активів підприємства полягає у тому, щоб отримати максимально об'єктивні результати щодо рівня ефективності їх формування і використання, які слугуватимуть вихідною базою пошуку оптимальних та найбільш раціональних шляхів забезпечення економічного розвитку суб'єкта господарювання у коротко- і довгостроковій перспективі. Вказане визначає практичну значимість такої оцінки.

До основних завдань оцінки ефективності формування і використання активів підприємства належать [20, с. 189]:

- 1) встановлення достатності сформованих активів для забезпечення безперервного процесу виробництва та досягнення необхідних темпів економічного розвитку підприємства, а також виявлення потреби в залученні додаткових обсягів активів, чи доцільності їх вивільнення;
- 2) дослідження оптимальності і раціональності сформованої структури й складу активів, напрямів їх розподілу за видами діяльності;
- 3) дослідження правильності та доцільності вкладення фінансових ресурсів

в активи;

4) дослідження ефективності використання активів, встановлення рівня їх віддачі при наявному рівні операційного й фінансового ризику;

5) виявлення ключових факторів позитивного і негативного впливу на ефективність формування та використання активів на підприємстві та причин їх виникнення;

6) ідентифікація і мобілізація резервів підвищення ефективності формування та використання активів;

7) своєчасна реакція керівництва на результати аналітичного дослідження з виявленням і розробкою найбільш доцільних майбутніх шляхів і методів підвищення ефективності формування та використання активів підприємства, нарощення їх вартості, підвищення конкурентоспроможності й інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання в цілому [20, с. 189].

Загалом зазначене дослідження дає змогу вчасно реагувати на несприятливі внутрішні та зовнішні фактори, які заважають нормальному функціонуванню підприємства. При цьому така оцінка повинна здійснюватися через призму як короткострокової, так і довгострокової перспективи розвитку підприємства [20, с. 189].

Аналіз ефективності управління активами для забезпечення його раціональності повинен, на нашу думку, бути організованим відповідно до наступних принципів:

– комплексність – враховує всебічний аналіз активів з огляду на їх поліструктурність та морфологічну неоднорідність;

– системність – врахування того факту, що, з одного боку, активи є компонентом економічного потенціалу підприємства в цілому, з іншого – їм властива внутрішня будова та композитарність;

– достовірність – враховуючи той факт, що результати аналізу формують інформаційне підґрунтя для управлінських рішень, вони повинні відображати реальний стан та особливості формування і використання елементів активів;

– повнота – передбачає достатність отриманої в результаті аналізу

інформації для прийняття управлінських рішень;

- релевантність – визначає своєчасність та часову орієнтацію аналізу;
- економічність – результати від проведення аналізу повинні перевищувати витрати на його організацію.

Дотримання визначених та інших науково обґрунтованих принципів виступає вагомим підґрунтям забезпечення ефективності аналітичних процедур на підприємстві.

Процес оцінки ефективності управління активами передбачає реалізацію певної послідовності етапів, які наведено на рис. 1.6.

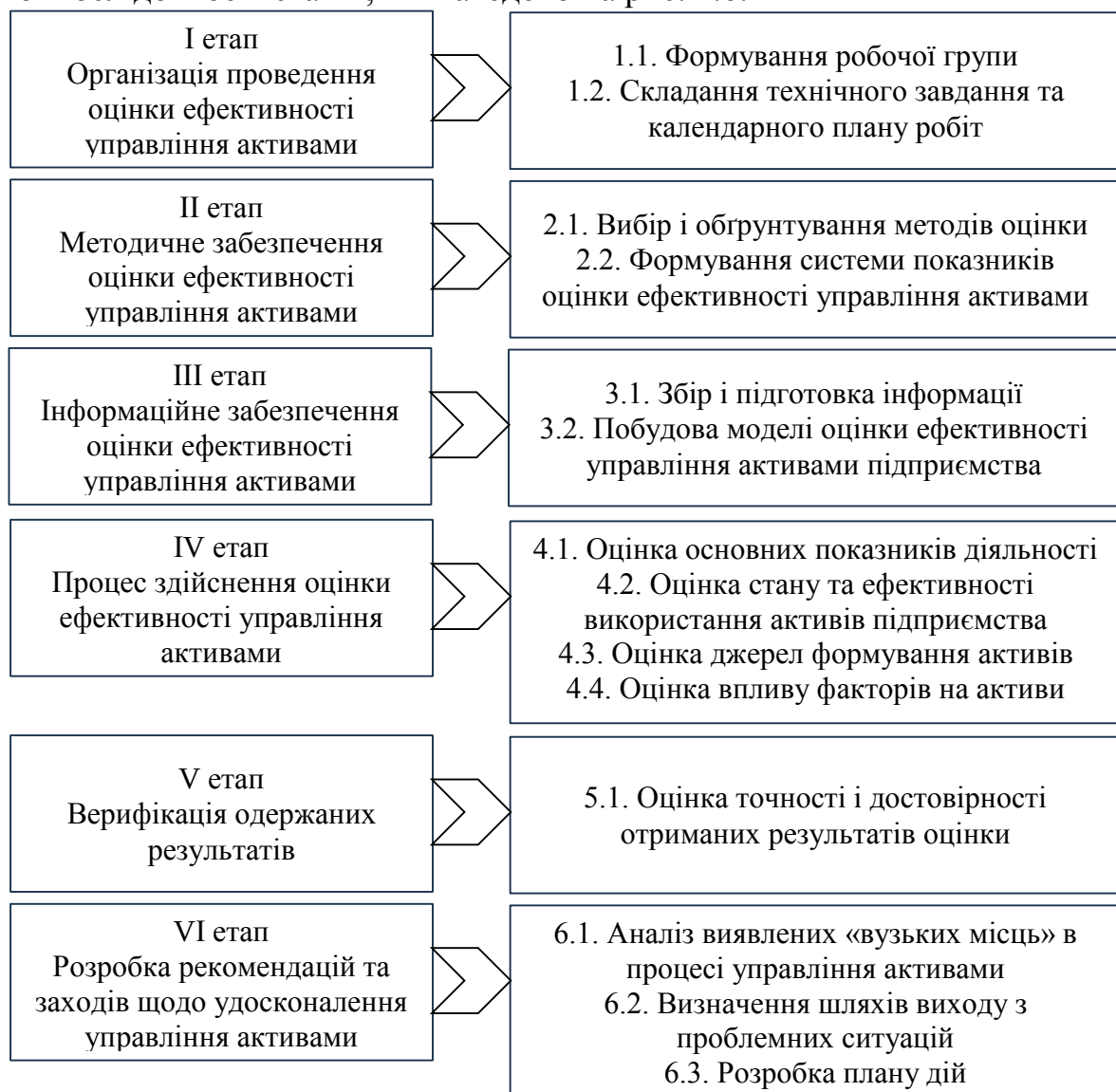

Рис. 1.6. Методика проведення аналізу ефективності управління активами підприємства [2, с. 15]

Перший – організаційний – етап передбачає формування робочої групи,

складання технічного завдання та визначення календарного плану робіт, пов'язаних із оцінкою ефективності. На другому етапі відбувається обґрунтування методичних прийомів та засобів, які будуть застосовані у процесі оцінювання. Надалі здійснюється збір необхідної інформації, її обробка та узагальнення. Четвертий етап – власне оцінка ефективності управління, що здійснюється за обраними показниками та з використанням відповідних методичних прийомів. Наступні кроки полягають у верифікації одержаних результатів та розробці рекомендацій та пропозицій на основі відповідних показників.

В цілому ж власне процес оцінки стану активів підприємства можна звести до наступних етапів:

- 1) аналіз основних показників господарської діяльності підприємства;
- 2) аналіз стану та динаміки активів підприємства;
- 3) аналіз структури активів підприємства;
- 4) аналіз джерел формування активів підприємства;
- 5) аналіз показників ефективності використання оборотних активів підприємства;
- 6) аналіз показників ефективності використання необоротних активів підприємства;
- 7) факторний аналіз активів підприємства;
- 8) кореляційно-регресійний аналіз активів підприємства [2, с. 15].

Зупинимося більш детально на кожній стадії моделі оцінки стану активів підприємства:

– процес дослідження основних показників діяльності підприємства надасть можливість зробити висновки про загальний стан підприємства, виявити позитивні і негативні сторони в його діяльності, вузькі місця;

– аналіз стану та динаміки активів підприємства основною метою вбачає дослідження динаміки за три останні роки в цілому та за окремими складовими;

– аналіз структури активів підприємства вбачає здійснення оцінки фактичних значень структури за дослідження динаміки їх зміни;

- аналіз джерел формування активів підприємства передбачає виявлення всіх джерел, за рахунок яких формуються активи підприємства та оцінці розміру кожного;

- аналіз показників ефективності використання оборотних активів передбачає здійснення оцінки за досліджувані роки та динаміку їх зміни;

- аналіз показників ефективності використання необоротних активів передбачає здійснення оцінки за досліджувані роки та динаміку їх зміни;

- факторний аналіз активів підприємства. Основною метою факторного аналізу активів підприємства є обґрунтування резервів підвищення ефективності його формування [2, с. 15-16].

Можна виділити такі методики факторного аналізу для оцінки впливу факторів на активи підприємства:

- метод ланцюгових підстановок;
- метод абсолютних різниць;
- метод відносних різниць;
- індексний метод;
- інтегральний метод;
- метод пропорційного ділення;
- метод часткової участі;
- логарифмічний метод.

Оцінка активів підприємства ґрунтується на ефективності за основними складовими, зокрема оцінка ефективності необоротних та оборотних активів [2, с. 16].

Показники стану необоротних активів визначають поточний стан та рівень придатності до використання основних засобів. До ключових показників стану відносяться:

1. Структура необоротних активів – відображає співвідношення між окремими групами необоротних активів у загальній їх вартості.

2. Співвідношення між активною та пасивною частинами необоротних активів.

3. Коефіцієнт зносу – характеризує рівень спрацювання основних засобів та визначається за формулою:

$$K_{\text{зн}} = \frac{\text{Знос}}{\text{Первісна вартість ОЗ}}, \quad (1.1)$$

де Знос – загальна сума амортизаційних відрахувань за усі роки експлуатації; ОЗ – основні засоби.

Коефіцієнт зносу характеризує ту частину вартості основних засобів, яку вже було перенесено на вартість виготовленої продукції. Нормальною вважається ситуація, коли коефіцієнт зносу не перевищує 0,5 (або 50 %) [47, с. 200-201].

4. Коефіцієнт придатності є взаємопов'язаним з коефіцієнтом зносу та визначається за формулою:

$$K_{\text{прид}} = \frac{\text{Первісна вартість ОЗ} - \text{Знос}}{\text{Первісна вартість ОЗ}} \quad (1.2)$$

або

$$K_{\text{прид}} = 1 - K_{\text{зн}} \quad (1.3)$$

Коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності визначаються станом на початок або на кінець періоду.

Показники руху необоротних активів розраховуються в частині основних засобів, як основного компоненту необоротних активів. Такі показники відображають зміни у розмірі та структурі основних засобів. До ключових показників руху основних засобів відносяться:

1. Коефіцієнт оновлення основних засобів відображає частку введених в експлуатацію основних засобів у загальній їх вартості та визначається за формулою:

$$K_{\text{он}} = \frac{\text{Вартість ОЗ, введених в експлуатацію}}{\text{Первісна вартість ОЗ на кінець року}} \quad (1.4)$$

2. Коефіцієнт вибуття основних засобів визначає частку виведених з експлуатації основних засобів у загальній їх вартості. Визначається за формулою:

$$K_{\text{виб}} = \frac{\text{Вартість ОЗ, виведених з експлуатації}}{\text{Первісна вартість ОЗ на початок року}} \quad (1.5)$$

3. Коефіцієнт приросту основних засобів характеризує динаміку загальної вартості основних засобів та розраховується за формулою:

$$K_{\text{прир}} = \frac{\text{Вартість ОЗ, введ. в експл.} - \text{Вартість ОЗ, вивед.з експл.}}{\text{Середньорічна вартість ОЗ}} \quad (1.6)$$

Середньорічна вартість основних засобів при цьому розраховується наступним чином [47, с. 200-201]:

$$СВОЗ = \frac{\text{Вартість ОЗ на поч.пер.} + \text{Вартість ОЗ на кін. пер.}}{2} \quad (1.7)$$

Показники ефективності використання необоротних активів наведені у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Показники ефективності використання необоротних активів [33; 60]

Показник	Формула розрахунку	Характеристика
1	2	3
1. Фондовіддача	$\Phi_{\text{в}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{НА}_{\text{ср.р.}}}$ де ЧД – чистий дохід, НА ср.р. – середньорічна вартість необоротних активів	Характеризує ефективність використання необоротних активів. Відображає обсяг чистого доходу в розрахунку на 1 грн. вартості необоротних активів
2. Фондомісткість	$\Phi_{\text{м}} = \frac{\text{НА}_{\text{ср.р.}}}{\text{ЧД}}$	Характеризує обсяг необоротних активів, сформований на кожен гривню чистого доходу
3. Фондоозброєність	$\Phi_{\text{оз}} = \frac{\text{НА}_{\text{ср.р.}}}{\text{Ч}}$ де Ч – середньооблікова чисельність працівників	Показує величину необоротних активів на одного середньооблікового працівника
4. Рентабельність необоротних активів	$P_{\text{НА}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{НА}_{\text{ср.р.}}} \times 100\%$ де ЧП – чистий прибуток	Визначає прибутковість використання необоротних активів підприємства
5. Коефіцієнт екстенсивного завантаження устаткування	$K_{\text{екс}} = \frac{T_{\text{ф}}}{T_{\text{н}}}$ де Тф – фактичний час роботи устаткування, Тн – нормативний час роботи устаткування	Характеризує рівень завантаження устаткування у часі
6. Коефіцієнт інтенсивного завантаження устаткування	$K_{\text{инт}} = \frac{O_{\text{ф}}}{O_{\text{н}}}$ де Оф – фактичний обсяг виготовленої продукції, Он – нормативний обсяг виготовленої продукції	Характеризує рівень завантаження устаткування за продуктивністю
7. Коефіцієнт інтегрального використання устаткування	$K_{\text{интегр.}} = K_{\text{екс}} \times K_{\text{инт}}$	Відображає рівень використання устаткування як у часі, так і щодо продуктивності

Продовження табл. 1.5

1	2	3
8. Коефіцієнт змінності роботи устаткування	$K_{зм} = \frac{K_{вст.-зм}}{n}$ або де $K_{вст.-зм}$ – кількість верстатозмін, n – кількість одиниць встановленого обладнання	Показує скільки в середньому змін працювала кожна одиниця устаткування

Аналіз вказаних показників, порівняння їх величини в різні періоди, а також зіставлення з аналогічними показниками інших підприємств та галузі в цілому дає можливість знаходити внутрішні резерви зростання ефективності виробництва. При розробці перспективних планів ефективного управління необоротними активами підприємства враховуються фактори, що призводять до змін їх величини й обсягів довгострокових фінансових вкладень.

Оцінка ефективності використання оборотного капіталу передбачає визначення наступних показників:

1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів – характеризує обсяг чистого доходу, що генерується кожною гривнею, авансованою у оборотні активи підприємства. Розраховується за формулою:

$$Кобoa = ЧД / СВОА, \quad (1.8)$$

де $Кобoa$ – коефіцієнт оборотності оборотних активів, $ЧД$ – чистий дохід, $СВОА$ – середньорічна вартість оборотних активів.

2. Тривалість обороту оборотних активів – визначає період, за який оборотні активи здійснюють повний оборот, тобто проходять всі стадії кругообігу. Розраховується наступним чином:

$$Тоб = Д / Кобoa, \quad (1.9)$$

де $Тоб$ – тривалість обороту в днях, $Д$ – кількість днів у аналізованому періоді, $Кобoa$ – коефіцієнт оборотності за відповідний період [27, с. 50].

3. Коефіцієнт завантаженості оборотних активів – зворотній показник до коефіцієнта оборотності, що визначає, яку суму оборотних активів необхідно залучити для формування 1 грн. чистого доходу. Визначається наступним чином:

$$Кзав = СВОА / ЧД, \quad (1.10)$$

де $Кзав$ – коефіцієнт завантаженості оборотних активів.

Варто відзначити, що показники оборотності, завантаженості та тривалості обороту можуть визначатися і за окремими складовими оборотних активів (наприклад, для запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів тощо).

4. Рентабельність оборотних активів – відзначає прибутковість оборотних активів підприємства з точки зору ефективності їх використання. Розраховується за формулою:

$$Po_a = \text{ЧП} \cdot 100 \% / \text{СВОА}, \quad (1.11)$$

де Po_a – рентабельність оборотних активів, ЧП – чистий прибуток підприємства.

5. Матеріаловіддача – характеризує матеріальну складову оборотного капіталу. Визначає доходність матеріальних ресурсів (в першу чергу, запасів) підприємства та визначається наступним чином:

$$M_{\text{від}} = \text{ЧД} / \text{МВ}, \quad (1.12)$$

де $M_{\text{від}}$ – матеріаловіддача, МВ – матеріальні витрати підприємства.

6. Матеріаломісткість – зворотній до матеріаловіддачі показник. Визначається за формулою:

$$MM = \text{МВ} / \text{ЧД}, \quad (1.13)$$

де MM – матеріаломісткість [27, с. 50].

Рівень ризикованості оборотних активів визначається за допомогою показників платоспроможності. У свою чергу, платоспроможність у поточному періоді визначається показниками ліквідності.

Аналіз ефективності управління активами підприємства формує підґрунтя для прийняття управлінських рішень, що визначає важливість раціональної його організації. Ключові етапи аналізу ефективності управління активами включають забезпечення організації проведення аналізу (формування робочої групи та визначення технічного завдання), вибір методів та показників аналізу, інформаційне забезпечення аналізу, власне аналіз, верифікація його результатів та розробка управлінських рішень. Аналіз ефективності управління здійснюється у визначеній послідовності етапів та передбачає розрахунок показників за окремими компонентами активів, а саме за необоротною та оборотною їх частинами.

1.4. Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління активами підприємства

Нормативно-правове забезпечення є важливим елементом будь-якого механізму управління, оскільки визначає рамки, в яких може здійснюватися господарська діяльність та реалізовуватися управлінські заходи. Відповідно до зазначеного, нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління активами підприємства є невід'ємною складовою відповідного механізму управління. З урахуванням цього, вважаємо за доцільне проаналізувати ключові компоненти нормативно-правового забезпечення у сфері управління активами.

Формування політики щодо управління активами підприємства здійснюється під впливом багатьох чинників (рис. 1.7), що зумовлюють різні аспекти регламентації процедур на кожному із представлених ієрархічних рівнів.

Варто зауважити, що нормативно-правове забезпечення управління активами поділяється на два рівні: державний та рівень підприємства. До державного рівня належать нормативно-правові акти, що мають вищу юридичну силу та є обов'язковими для виконання для усіх суб'єктів господарювання. Зокрема, основними нормативно-правовими актами, що врегульовують відносини у сфері управління активами є Господарський Кодекс України, Цивільний Кодекс України, Податковий Кодекс України, закони та підзаконні нормативно-правові акти. Проаналізуємо більш детально деякі з ключових нормативно-правових актів у сфері управління активами.

Господарський Кодекс України [11] визначає загальні положення здійснення господарської діяльності в Україні. У сфері управління активами ГКУ визначає майнову основу господарювання (Розділ III ГКУ). Варто зауважити, що у Кодексі поняття майна та поняття активів ототожнюються, про що свідчать ч. 1 та ч. 2 ст. 139 ГКУ. Відповідно до цього, майном у Кодексі визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або

враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів.

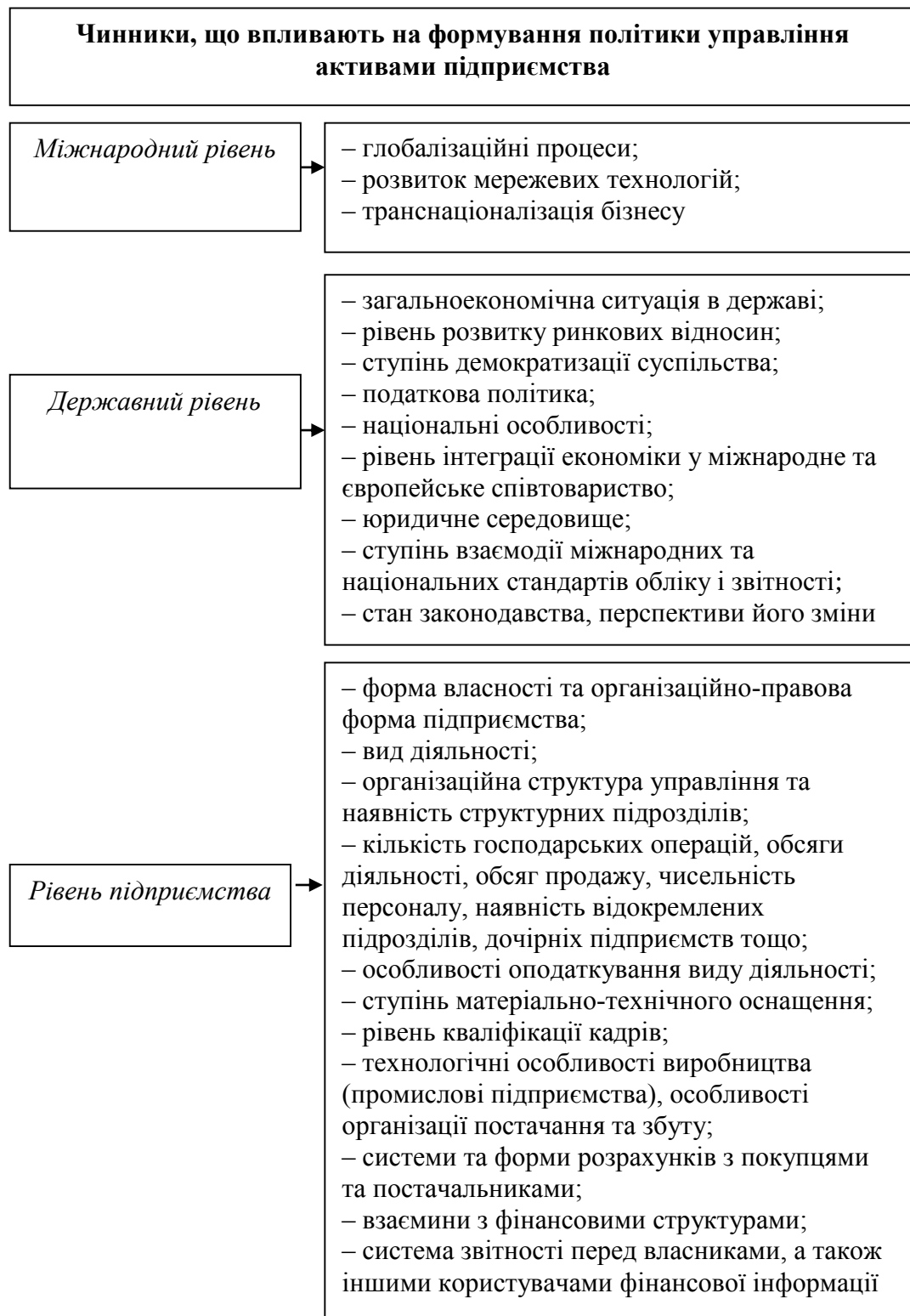

Рис. 1.7. Вплив чинників на формування політики управління ефективністю використання необоротних активів підприємства [32, с. 61]

Залежно від економічної форми, якої набуває майно у процесі здійснення господарської діяльності, майнові цінності належать до основних фондів,

оборотних засобів, коштів, товарів [11]. Тобто, фактично, Кодексом прирівняно поняття майна суб'єкта господарювання до поняття його активів. Що стосується особливостей врегулювання питань, пов'язаних із управлінням активами, то у Кодексі визначено правову основу майна суб'єктів господарювання, особливості використання природних ресурсів, прав інтелектуальної власності та цінних паперів у процесі господарювання.

Основні засади майнового права визначені Цивільним Кодексом України [73]. Цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Зокрема, глава 7 Кодекс визначає загальні положення про юридичну особу, у тому числі і у сфері володіння, користування та розпорядження майном. Глава 8 врегульовує діяльність підприємницьких товариств. Ст. 115 ЦКУ зазначає, що Господарське товариство є власником: 1) майна, переданого йому учасниками товариства у власність як вклад до статутного (складеного) капіталу; 2) продукції, виробленої товариством у результаті господарської діяльності; 3) одержаних доходів; 4) іншого майна, набутого на підставах, що не заборонені законом [73]. Кодексом також визначення особливості формування та розпорядження майном суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм.

Податковим кодексом України [55] регулюються відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначено вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. У Кодексі також визначено поняття окремих видів активів, таких як деривативи, запаси, основні засоби, товари, гудвіл тощо. Ст. 138.3 визначає особливості розрахунку амортизації основних засобів та нематеріальних активів, зокрема, методи амортизації та терміни корисної експлуатації для потреб нарахування амортизаційних відрахувань.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» № 996-14 від 16.07.1999 р. визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Цей Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством [57]. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Особливості формування активів підприємства у процесі інвестиційної діяльності відображені у відповідному законодавчому акті. Так, Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає, що інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект. Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності. Інвестиції, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік, здійснюються у формі капітальних вкладень [58].

Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну

діяльність в Україні» № 2658-III від 12.07.2001 р. визначає правові засади здійснення оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні, її державного та громадського регулювання, забезпечення створення системи незалежної оцінки майна з метою захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у питаннях оцінки майна, майнових прав та використання її результатів. Враховуючи той факт, що активи досить часто ототожнюються з поняттям майна підприємства, даний закон є основоположним з точки зору оцінювання вартості активів підприємства.

Вагома роль у системі нормативно-правового забезпечення відносин у сфері управління активами підприємства належить врегулюванню облікового аспекту. Тут варто виділити систему положень (стандартів) бухгалтерського обліку, до основних з яких варто віднести наступні:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [39]. Зазначене положення регламентує особливості складання фінансової звітності та відображення у ній об'єктів бухгалтерського обліку, в тому числі активів. Положенням встановлено визначення активів, необоротних активів, оборотних активів підприємства. Також визначено склад фінансової звітності, принципи її складання, особливості розкриття інформації.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [40]. Дане положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи (далі – основні засоби), а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. У положенні визначено ключові поняття, пов'язані із основними засобами, особливості визначення та оцінки основних засобів, порядок переоцінки та амортизації основних засобів, їх вибуття.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [41]. Визначає методологічні засади формування у

бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Воно регулює ряд питань стосовно нематеріальних активів, а саме: визнання і оцінку нематеріальних активів; переоцінку нематеріальних активів; амортизацію, зменшення корисності та вибуття нематеріальних активів; розкриття інформації щодо нематеріальних активів.

Цим положенням нематеріальний актив визначається як немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду [41].

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [42]. Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності). Положення визначає порядок визнання та первісної оцінки запасів, оцінку їхнього вибуття, оцінку запасів на дату балансу, особливості розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності підприємства, особливості обліку запасів установами. У Положенні також наведено приклади розподілу транспортно-заготівельних витрат.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» У НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» висвітлюються такі аспекти [43]:

- положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності;

– норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ);

– Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості, встановлених іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

6. Наступними документами є План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція № 291 про його застосування, що встановлюють позначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств.

Вищезазначені нормативно-правові акти відносяться до державного рівня, тобто є обов'язковими для виконання усіма суб'єктами господарювання. Водночас, їх норми та положення можуть уточнюватися у діяльності конкретних підприємств. Це здійснюється за допомогою нормативно-правового регулювання на рівні підприємства. Основним документом, що врегульовує відносини у сфері управління активами на рівні підприємства, є Наказ (положення) про облікову політику.

У розпорядчому документі про облікову політику зазначають принципи, методи та процедури, які використовує підприємство для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності. Наказ про облікову політику визначає особливості визнання та оцінки активів підприємства, порядок їх обліку, використання, списання, нарахування амортизації тощо. Крім того, до внутрішньої нормативної бази підприємства відносяться ряд інструкцій, положень, норм та нормативів, що визначають особливості формування та використання активів підприємства.

Отже, узагальнюючи вищезазначене, маємо відзначити, що управління активами підприємства здійснюється у рамках відповідного нормативно-

правового поля, сформованого на двох рівнях: державному та на рівні окремого підприємства. Державний рівень регулювання формують Кодекси, Закони України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти, що є обов'язковими для виконання усіма суб'єктами господарювання. Конкретизація положень загальнодержавного рівня та їх адаптація до умов діяльності конкретного підприємства здійснюється шляхом формування внутрішньої нормативно-правової бази.

Висновки до розділу 1

Узагальнення теоретичних засад у сфері формування механізму управління активами підприємства надало можливість сформулювати наступні висновки.

Активи є вкрай важливим ресурсом, що забезпечує господарську діяльність підприємства. Під активами підприємства пропонуємо розуміти сукупність ресурсів суб'єкта господарювання у матеріальній, нематеріальній та фінансовій формах, що є результатом попередніх господарських операцій, можуть бути ідентифіковані та здатні приносити економічну вигоду підприємству. Активи є комплексним поняттям та можуть набувати матеріальної, нематеріальної, фінансової форм. На сьогодні сформована значна кількість підходів до класифікації активів підприємства, що обумовлено складністю їх змісту. Найбільш практично значущим є поділ активів на необоротну та оборотну частини з огляду на період їх використання у господарській діяльності.

Управління активами – це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із оптимальним їх формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного їх використання в різних видах господарської діяльності підприємства. Управління активами реалізується через відповідний механізм управління. На нашу думку, механізм управління активами – це сукупність мети, завдань, методів, принципів та інструментів управління активами, що у своїй взаємодії забезпечують ефективність процесів формування та використання активів підприємства та, як

наслідок, сприяють досягненню його цілей. Структурно механізм управління включає організаційно-управлінську, методологічну підсистему та підсистему забезпечення. Процес управління активами є складним та комплексним, що передбачає визначену послідовність етапів для забезпечення ефективності у сфері управління активами.

Аналіз ефективності управління активами підприємства формує підґрунтя для прийняття управлінських рішень, що визначає важливість раціональної його організації. Ключові етапи аналізу ефективності управління активами включають забезпечення організації проведення аналізу (формування робочої групи та визначення технічного завдання), вибір методів та показників аналізу, інформаційне забезпечення аналізу, власне аналіз, верифікація його результатів та розробка управлінських рішень. Аналіз ефективності управління здійснюється у визначеній послідовності етапів та передбачає розрахунок показників за окремими компонентами активів, а саме за необоротною та оборотною їх частинами.

Управління активами підприємства здійснюється у рамках відповідного нормативно-правового поля, сформованого на двох рівнях: державному та на рівні окремого підприємства. Державний рівень регулювання формують Кодекси, Закони України, Положення (стандарты) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти, що є обов'язковими для виконання усіма суб'єктами господарювання. Конкретизація положень загальнодержавного рівня та їх адаптація до умов діяльності конкретного підприємства здійснюється шляхом формування внутрішньої нормативно-правової бази.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА МЕХАНІЗМ
УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПРАТ «ЛІКТРАВИ»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз ПрАТ «Ліктрави»

Об'єктом дослідження у роботі виступає Приватне акціонерне товариство «Ліктрави», що розташоване у м. Житомирі за адресою Київське шосе, буд. 21.

ПрАТ «Ліктрави» є одним з найбільш потужних та стратегічно важливих підприємств Житомирщини, історія якого налічує вже майже століття. Існування підприємства бере свій відлік від 1925 р., коли у Житомирському районі було закладено плантацію лікарських рослин площею 15,5 десятин землі [48]. Пізніше, у 1928 р., на базі житомирської плантації з метою переробки лікарської сировини побудовано калориферну сушку, з якої і починається історія ПрАТ «Ліктрави» як підприємства. З часом база житомирської плантації нарощувала обсяги діяльності, збираючи лікарські рослини по всій території України. На час Другої світової війни підприємство було вимушене зупинити свою роботу, проте вже у січні 1944 р. виробництво було частково відновлено [48].

У другій половині 70-х – на початку 80-х років підприємство проводить масштабну модернізацію шляхом осучаснення обладнання, що надало можливість суттєво розширити обсяги діяльності та ринки збуту. У середині 90х років ПрАТ «Ліктрави» активно працює над налагодженням зв'язків із постачальниками та покупцями, зміцнюючи свої позиції у економічній системі регіону. Наприкінці 90-х років здійснено перереєстрацію продукції заводу та отримано більше 100 реєстраційних свідоцтв на лікарські засоби.

З грудня 2011 р. власником ПрАТ «Ліктрави» стала німецька компанія «Martin Bauer Holding» – визнаний світовий лідер в галузі переробки лікарської сировини, приєднання до якого дозволило компанії вийти на світовий рівень і впровадити у виробництво нові технології [48].

На сьогоднішній день компанія «Ліктрави» є безперечним лідером українського ринку фітопрепаратів, що посідає вагоме місце у економічній системі регіону.

Висока якість продукції ПрАТ «Ліктрави» забезпечується завдяки заготівлі рослинної сировини у екологічно чистих регіонах, а також системі багатоступінчастого контролю якості. Зазначена система включає перевірку вхідної рослинної сировини, контроль на проміжних етапах і контроль готової продукції. Сучасна лабораторія підприємства дозволяє проводити випробування за всіма показниками якості та безпеки лікарської рослинної сировини згідно з вимогами нормативних актів.

Перереєстрація ПрАТ «Ліктрави» у сучасній його організаційно-правовій формі відбулася 29 грудня 1994 року. Підприємство зареєстровано як юридична особа у формі приватного акціонерного товариства, свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та Статуту, має самостійний баланс, поточний, валютний та інші рахунки як в вітчизняних, так і в закордонних банках; товарний знак, який затверджено правлінням ПрАТ і зареєстрований згідно чинного законодавства; печатку зі своєю назвою.

Метою діяльності ПрАТ «Ліктрави» є одержання прибутку на основі здійснення виробничої, торгово-комерційної, посередницької та інших видів діяльності.

За КВЕД-2010 основними видами діяльності ПрАТ «Ліктрави» є:

21.20 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів (основний);

21.10 Виробництво основних фармацевтичних продуктів;

46.46 Оптова торгівля фармацевтичними товарами;

47.73 Роздрібна торгівля фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах;

72.11 Дослідження й експериментальні розробки у сфері біотехнологій.

У табл. 2.1 наведено інформацію про структуру власності ПрАТ «Ліктрави».

Таблиця 2.1

Структура власності ПрАТ «Ліктрави»

№	Повна назва (форма власності) або П.І.П.	Участь у товаристві, %	Кінцевий бенефіціарний власник
1	МБ Бетайлінгунгс ГмбХ (Німеччина)	100,0	Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) відсутній відп. до п.20 ст.1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї»

Тобто ПрАТ «Ліктрави» повністю належать юридичній особі з Німеччини. Частки держави або фізичних осіб відсутні.

Організаційна структура підприємства характеризується як лінійно-функціональна. Структуру управління ПрАТ «Ліктрави» представлено на рис. 2.1.

Вищим органом Товариства є Загальні збори, які можуть вирішувати будь-які питання діяльності підприємства, в тому числі й ті, що віднесені до компетенції інших органів управління. Наглядова Рада є органом, що здійснює захист прав акціонерів, і в межах компетенції, визначеної Статутом та чинним законодавством України, контролює та регулює діяльність виконавчого органу Товариства. З 28 грудня 2011 року, Наглядова Рада складається з 3 (трьох) членів, які обираються не більше як на 3 (три) роки із правом їх переобрання на новий строк. Виконавчим органом Товариства, яке здійснює керівництво його поточною діяльністю та діє на колегіальних засадах, є Правління, яке підзвітне Загальним зборам та Наглядовій раді, організовує виконання їх рішень. Правління здійснює поточне управління діяльністю підприємства, приймає управлінські рішення, крім тих, що відносяться до виключної компетенції Загальних зборів акціонерів. Контролюючим органом у діяльності ПрАТ «Ліктрави» є Ревізійна комісія, що здійснює загальний контроль за діяльністю Правління. Ревізійна комісія складається з трьох членів.

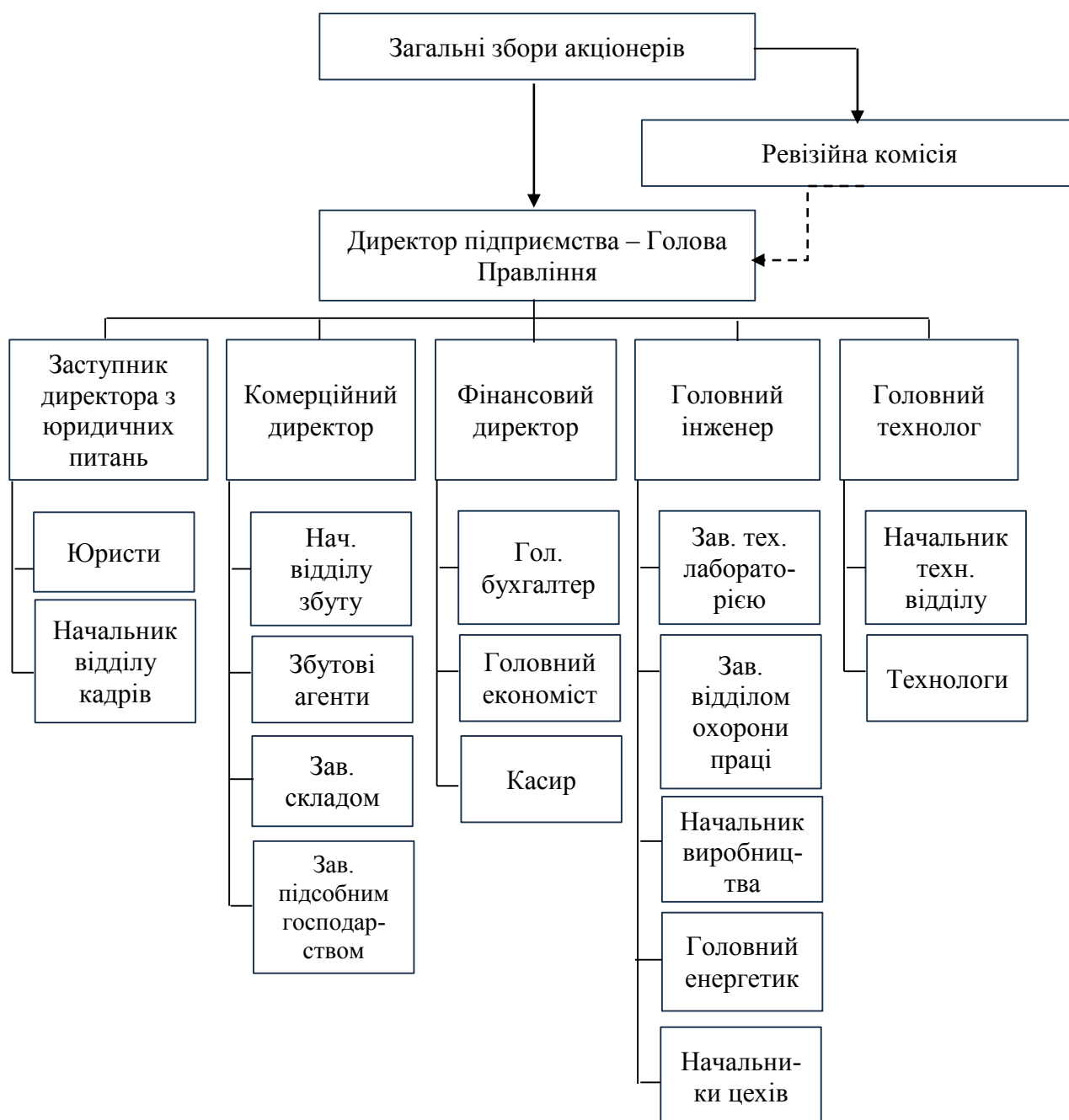

Рис. 2.1. Структура управління ПрАТ «Ліктрави»

В цілому відповідно до наведено на рис. 2.1 структури, у діяльності ПрАТ «Ліктрави» можна виділити 5 ключових функціональних сфер. Зокрема, заступнику директора з юридичних питань підпорядковуються юридичний відділ та відділ кадрів. Комерційний директор здійснює поточне керівництво діяльністю відділу збуту, складського та підсобного господарства. Фінансовому директору підпорядковані бухгалтерія та касир. Головному інженеру підпорядковані технічна лабораторія, енергетичне господарство та

безпосередньо виробництво. Технічний відділ очолює головний технолог. У структурі підприємства наявні як вертикальні (підпорядкування) організаційні зв'язки, так і горизонтальні (взаємодії). Зокрема, вертикальні зв'язки наявні у рамках виділених вище функціональних сфер, горизонтальні – між усіма структурними підрозділами у міру необхідності при виконанні виробничо-господарських завдань. В цілому, у процесі господарської діяльності усі структурні підрозділи взаємодіють між собою з метою досягнення цілей функціонування та розвитку ПрАТ «Ліктрави».

На сьогодні ПрАТ «Ліктрави» є потужним підприємством, що переробляє близько 1500 тонн сировини на рік. Для виготовлення продукції використовується понад 100 найменувань лікарської сировини, якість якої забезпечується існуючою системою контролю. Пакування сировини у різні упаковки (картонні пачки, фільтр-пакети, ламінований папір тощо) здійснюється за допомогою сучасного обладнання.

Дані щодо основних об'єктів господарської діяльності ПрАТ «Ліктрави» наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Характеристика основних об'єктів господарської діяльності ПрАТ «Ліктрави»

Види об'єктів та	Одиниця виміру	Обсяги виробництва			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
		Роки				
		2020	2021	2022	+, -	%
1. Лікарські фармпрепарати	тис. упаковок	13255,1	13621,8	9851,2	-3403,9	-25,7
2. Чай на основі рослинної сировини, БАДи	тис. упаковок	1069,5	1227,3	788,4	-281,1	-26,3

Відповідно до даних табл. 2.2 можемо побачити зменшення обсягів господарювання ПрАТ «Ліктрави» у натуральному вираженні. Зокрема, обсяг виробництва лікарських фармпрепаратів знизився на 3403,9 тис. упаковок або на 25,7 %. Водночас, обсяги виробництва чаю на рослинній основі та БАД зменшилися на 281,1 тис. упаковок або на 26,3 %. Зменшення обсягів

виробництва пов'язане із кризовими явищами у діяльності підприємства, обумовленими повномасштабним вторгненням російської федерації та територію України. Зокрема, з 1 березня до 15 травня 2022 р. ПрАТ «Ліктрави» призупиняло свою діяльність, з травня роботу було поновлено на неповний робочий тиждень, і лише з січня 2023 року діяльність підприємства було повноцінно відновлено.

Водночас, маємо зауважити, що високий рівень якості продукції ПрАТ «Ліктрави» обумовлює вагомий попит на неї. В основному підприємство взаємодії з оптовими покупцями, такими як мережі аптек. Крім того, збут продукції здійснюється через власний аптечний кіоск, розташований на території підприємства. Найбільшими покупцями продукції ПрАТ «Ліктрави» є: мережа аптек «Санітас» (Житомир), фірма «Едельвейс» (Львів), аптечна база «Данфарм» (Львів), «Волиньфарм» (Луцьк), ПАТ «Фіто-Лек» (Харків), ПрАТ «Медтехніка» (Хмельницький), ПАТ «Альфа-Медика» (Дніпро), ПАТ «Лікарські трави» (Вінниця), «Скайлайн» (Київ), ПАТ «Фарм-Союз» (Київ), ПАТ «Юніфарма» (Київ), ПАТ «Сигмафарм» (Київ), КП «Фармація» (Київ), ПАТ «Роджерс» (Запоріжжя), ЛОКПП «Фармація», ПАТ «Чайка» (Кропивницький), ПАТ «Адоніс» (Одеса), «Аптека Гаєвського» (Одеса) та ін. [48].

Виготовлення якісної продукції неможливе без закупівлі сировини відповідного рівня якості. Тому взаємодія із постачальниками є невід'ємним компонентом господарської діяльності будь-якого підприємства. Характеристику основних постачальників сировини ПрАТ «Ліктрави» наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні постачальники сировини ПрАТ «Ліктрави»

Постачальники		Найменування ресурсів
Назва	Адреса	
ФГ «Дружба»	Полтавська обл., Лубенський р-н, с. Березоточа, вул. Лісова, 2.	Лист кропиви, трава чистотілу
ФГ «Монастирський»	Тернопільська обл., м. Монастирськ, вул. Лугова, 1.	Ромашка лікарська
ФГ «Мостиска»	Львівська обл., м. Мостийськ, вул. Перемоги, 24	Корінь айру та валеріани

Варто відмітити, що підприємство працює переважно з фермерськими господарствами та приватними підприємцями. Вони застосовують новітні технології збору сировини, мають досвідчених спеціалістів, які розбираються в лікарських травах. Також сировину закупають і в інших країнах: корінь солодки – Середня Азія, лист сени та ортосифон – Індія, Індонезія.

Діяльність ПрАТ «Ліктрави» сертифікована за світовими стандартами систем управління якістю. Зокрема, підприємство отримало наступні сертифікати:

- Сертифікат відповідності умов виробництва лікарських засобів вимогам належної виробничої практики (Certificate of GMP Compliance), виданий Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (чинний до 22.03.2022 р.);

- Сертифікат відповідності системи управління безпечністю харчових продуктів ПрАТ «Ліктрави» стосовно добавок дієтичних та фіточаїв вимогам ДСТУ ISO 22000:2019 «Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги до будь-якої організації в харчовому ланцюгу», виданий ДП «Житомирський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації» (чинний до 27 травня 2024 р.).

Таким чином, маємо відмітити високий рівень контролю за якістю виробництва, що притаманний ПрАТ «Ліктрави» та підтверджений відповідними сертифікаційними органами.

Важливим аспектом в управлінні діяльністю будь-якого підприємства є належна організація бізнес-процесів. Бізнес-процес – це дія або подія, яка призводить до бажаного результату та має вхідні ресурси, власне процес і вихідний результат. Розглянемо більш детально систему бізнес-процесів у діяльності ПрАТ «Ліктрави». Зауважимо, що у діяльності підприємства є значна кількість бізнес-процесів, тому проаналізувати усі бізнес-процеси є складна та трудомістка задача. Ми сконцентруємо увагу на основних бізнес-процесах для розуміння особливостей організації діяльності ПрАТ «Ліктрави» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Ключові бізнес-процеси діяльності ПрАТ «Ліктрави»

Бізнес-процес	Підпроцеси
1. Перевірка сировини	1.1. Лабораторна перевірка відібраних зразків від кожної партії сировини – оцінка сировини за зовнішніми ознаками; – визначення кількості активних речовин; – аналіз домішок; – виявлення радіонуклідів; 1.2. Перевірка усієї партії сировини – розміщення партії у карантин; – відбір декількох зразків з партії; – повторна перевірка параметрів, що оцінювалися на попередньому етапі; – оцінка мікробіологічної чистоти; – виявлення мінеральних домішок; – визначення показника залишкової вологості; – контроль відсутності шкідливих елементів.
2. Подрібнення та змішування	2.1. Додаткова очистка за допомогою гравітаційного повітряного сепаратора 2.2. Подрібнення 2.3. Змішування
3. Фасування і пакування	3.1. Формування порцій сумішей за допомогою дозатора 3.2. Наповнення сумішшю пакетів або фільтр-пакетів 3.3. Фасування у картонні коробки 3.4. Контрольне зважування упаковок
4. Зберігання та доставка	4.1. Контроль готової продукції 4.2. Зберігання на складах 4.3. Доставка у аптеки у рефрижераторах

Джерело: сформовано за даними [48]

Отже, господарська діяльність ПрАТ «Ліктрави» формується із сукупності бізнес-процесів, які у своїй послідовності та взаємодії призводять до одержання цільового результату.

Таким чином, маємо зауважити, що ПрАТ «Ліктрави» є потужним підприємством регіону, що займає вагомe місце у економічній системі. У процесі своєї діяльності ПрАТ «Ліктрави» взаємодіє зі стейкхолдерами, здійснює закупівлю якісної сировини та забезпечує постачання якісної продукції своїм споживачам.

Місце ПрАТ «Ліктрави» в економічній системі Житомирського регіону відображено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Місце ПрАТ «Ліктрави» у економічній системі регіону

Ознака	Характеристика
Регіон	м. Житомир, Шосе Київське, буд.21
Власник	МБ Бетайлінгунгс ГмбХ (Німеччина)
Класифікаційні ознаки	ЄДРПОУ 00481181 КОАТУУ UA18040190010281147 КВЕД 21.20; 21.10; 46.46; 47.73; 72.11 КОПФГ 120
Об'єкт господарської діяльності	Лікарські фармпрепарати Чай на основі рослинної сировини БАДи
Постачальники	ФГ «Монастирський» – ромашка лікарська ФГ «Перемога» – корінь девятисила та алтея ФГ «Дружба» - кропива, чистотіл
Покупці	«Санітас» (Житомир), «Волиньфарм» (Луцьк), ПрАТ «Медтехніка» (Хмельницький), ПАТ «Фарм-союз» (Київ), «Аптека Гаєвського» (Одеса), КП «Фармація» (Київ)
Фінансово-інформаційне обслуговування	Банк – АТ «Райффайзен Банк» Податкова інспекція – ДФС у Житомирській області Статистичні органи – Головне управління статистики у Житомирській області Аудит – ПрАТ «КПМГ Аудит»
Конкуренти	«Гербатіка» (Житомир), «Тернофарм» (Тернопіль), «Віола» (Запоріжжя), «Добротрав» (Лубни), «Лубнифарм» (Лубни)

Основними видами продукції ПрАТ «Ліктрави» є лікарські фітопрепарати, чаї на рослинній основі та біологічно активні добавки. Підприємство має ефективну систему контролю якості, що дозволяє забезпечити високий рівень конкурентоспроможності продукції. Протягом 2020-2021 рр. підприємство гармонійно розвивалося, проте у 2022 р. спостерігається суттєвий спад ділової активності, пов'язаний із повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

З метою здійснення подальшого більш детального аналізу діяльності ПрАТ «Ліктрави» проведемо діагностику його фінансового стану. Фінансовий стан підприємства – це комплексна характеристика, що визначає можливості суб'єкта господарювання до участі у конкурентній боротьбі, перспективи його функціонування та розвитку. Для потреб інформаційного забезпечення

діагностики фінансового стану використано фінансову звітність підприємства за 2020-2022 рр. Першим кроком діагностики дослідимо динаміку основних економічних показників діяльності ПрАТ «Ліктрави» (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Основні економічні показники діяльності ПрАТ «Ліктрави»

№	Показник	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
		2020	2021	2022	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.	280587,0	331826,0	220038,0	-60549,0	-21,58
2	Валовий прибуток, тис. грн.	170601,0	211685,0	128121,0	-42480,0	-24,90
3	Чистий прибуток, тис. грн.	17229,0	26949,0	-42,0	-17271,0	-100,24
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	263809,0	301147,5	314915,0	51106,0	19,37
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	104571,5	108591,5	107803,0	3231,5	3,09
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	159159,5	192400,0	206956,0	47796,5	30,03
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	231	223	216	-15	-6,49
8	Фондовіддача	3,27	3,47	2,35	-0,92	-28,13
9	Фондомісткість	0,31	0,29	0,43	0,12	38,71
10	Фондоозброєність, тис. грн /ос.	371,28	429,03	433,38	62,1	16,73
11	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	1214,67	1488,01	1018,69	-195,98	-16,13
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,76	1,72	1,06	-0,7	-39,77

За даними табл. 2.6 маємо відмітити суттєве погіршення майже усіх показників діяльності ПрАТ «Ліктрави». Це пов'язано із тим, що внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України підприємство з 1 березня до 15 травня 2022 р. призупиняло свою діяльність, з травня роботу було поновлено на неповний робочий тиждень, і лише з січня 2023 року діяльність підприємства було повноцінно відновлено. Цим пояснюється суттєве скорочення чистого доходу ПрАТ «Ліктрави», а саме на 60549 тис. грн. або на 21,58 %. Водночас, маємо відмітити, що валовий прибуток скоротився вищими темпами – на 42480 тис. грн. або на 24,9%, що свідчить про зростання виробничої витратомісткості діяльності підприємства. Це пояснюється

зростанням вартості на ресурси та інфляційним зростанням цін на сировину. Суттєве погіршення спостерігається щодо показника чистого фінансового результату. Так, якщо протягом 2020-2021 рр. діяльність ПрАТ «Ліктрави» була прибутковою, то у 2022 р. було сформовано чистий збиток у розмірі 42 тис. грн. Таким чином, зниження чистого фінансового результату становило 17271 тис. грн. або 100,24 %.

Позитивною тенденцією є нарощення майнового потенціалу підприємства, що свідчить про перспективи стабілізації його діяльності та подальшого розвитку. Так, середньорічна вартість активів зросла на 51106 тис. грн. або на 19,37 %, в тому числі приріст необоротних активів становив 3231,5 тис. грн. або 3,09 %, оборотних активів – 47796,5 тис. грн. або 30,03 %. Скорочення чисельності працівників на 15 осіб або на 6,49 % пов'язано із виїздом їх за кордон у зв'язку із повномасштабним вторгненням.

Зростання вартості необоротних активів, зокрема, основних засобів у сукупності із зниженням рівня чистого доходу призвело до вагомого зниження фондоддачі (на 0,92 п. або на 28,13 %). Значення фондоддачі у 2022 р. (2,35 п.) свідчить про те, що з кожної гривні, вкладеної у основні засоби підприємства, ПрАТ «Ліктрави» отримувало 2,35 грн. чистого доходу. Зворотній показник фондомісткості зріс на 0,12 п. або на 38,71 %. Приріст вартості основних засобів обумовив також зростання рівня фондоозброєності на 62,1 тис. грн. або на 16,73 %. Таким чином, у 2022 р. на 1 працівника припадало 433,38 тис. грн. вартості основних засобів. Зниження чистого доходу позначилося також і на інших показниках ефективності діяльності ПрАТ «Ліктрави». Так, продуктивність праці знизилася на 195,98 тис. грн. або на 16,13 %, коефіцієнт оборотності оборотних активів – на 0,7 п. або на 39,77 %.

Отже, в цілому у діяльності ПрАТ «Ліктрави» спостерігаються кризові тенденції, обумовлені воєнним станом в Україні.

Наступним кроком аналізу вважаємо за доцільне дослідити особливості формування майна та джерел його фінансування у діяльності ПрАТ «Ліктрави» (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Характеристика майна ПрАТ «Ліктрави» та джерел його формування за
балансом

Показники	На 31.12.2020		На 31.12.2021		На 31.12.2022		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	пито-ма вага, %	тис. грн.	пито-ма вага, %	тис. грн.	пито-ма вага, %	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АКТИВИ									
1. Необоротні активи:	103958	37,77	113225	34,62	102381	33,82	-1577	-1,52	-3,95
в т.ч. основні засоби	96199	34,95	95149	29,09	92072	30,41	-4127	-4,29	-4,54
2. Оборотні активи	171110	62,17	213690	65,33	200222	66,13	29112	17,01	3,96
в т.ч. запаси	64728	23,35	110651	33,83	118030	38,98	53302	82,35	15,63
дебіторська заборгованість	81639	26,99	99317	30,37	58951	19,47	-22688	-27,79	-7,52
грошові кошти	23872	8,67	3078	0,94	21770	7,19	-2102	-8,81	-1,48
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	156	0,06	156	0,05	156	0,05	0	0,00	-0,01
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	223501	81,21	240450	73,52	240408	79,41	16907	7,56	-1,80
в т.ч. зареєстрований капітал	1008	0,37	1008	0,31	1008	0,33	0,00	0,00	-0,04
нерозподілений прибуток	178546	64,87	195495	59,77	195453	64,56	16907	9,47	-0,31
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	31	0,01	0	0,00	0	0,0	0,0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	51723	18,79	86590	26,47	62351	20,59	10628	20,55	1,80
БАЛАНС:	275224	100	327071	100,00	302759	100,00	27535	10,00	0,0

Дані табл. 2.7 підтверджують попередньо зроблені висновки щодо нарощення майнового потенціалу ПрАТ «Ліктрави». Так, загальний приріст вартості майна і, відповідно, джерел його фінансування становив 27535 тис. грн. або 10 % у 2022 р. порівняно з 2020 р. Водночас, якщо порівнювати 2022 р. з 2021 р., то спостерігаємо зниження вартості майна на 24312 тис. грн. або на

7,43 %. Така ситуація пов'язана із кризовими тенденціями у діяльності ПрАТ «Ліктрави» у 2022 р.

У структурі активів підприємства спостерігається зниження вартості необоротних активів на 1577 тис. грн. або на 1,52 %, що призвело до зниження питомої ваги необоротних активів у загальній структурі майна на 3,95 п.с. Це обумовлено зниженням вартості основних засобів за рахунок зносу на 4127 тис. грн. або на 4,29 %. Оборотні активи суттєво зросли – на 29112 тис. грн. або на 17,01 % з відповідним збільшенням питомої ваги на 3,96 п.с. Зростання відбулося за рахунок приросту вартості запасів на 53302 тис. грн. або на 82,35 %, що обумовлено простоями у діяльності ПрАТ «Ліктрави» та зниженням загального рівня його ділової активності. Позитивним трендом є скорочення дебіторської заборгованості на 22688 тис. грн. або на 27,79 %, яке відбулося частково за рахунок скорочення обсягів господарської діяльності, частково за рахунок зміцнення платіжної дисципліни підприємства. Обсяг грошових коштів зменшився на 2102 тис. грн. або на 8,81 %, що свідчить про зниження можливостей підприємства до термінового погашення поточних зобов'язань у випадку необхідності. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття протягом досліджуваного періоду не змінилися.

У структурі пасиву підприємства найбільша питома вага припадає на власний капітал, частка якого коливається від 81,21 % у 2020 р. до 79,41 % у 2022 р. Це свідчить про високий рівень самофінансування діяльності ПрАТ «Ліктрави». Зміни у обсязі власного капіталу обумовлені приростом нерозподіленого прибутку на 16907 тис. грн. або на 9,47 %. Причиною такого зростання є прибуткова діяльність ПрАТ «Ліктрави» у 2020-2021 рр. Формування незначного збитку (42 тис. грн.) у 2023 р. суттєво на показники структури пасиву не вплинуло. Поточні зобов'язання підприємства також зросли на 10628 тис. грн. або на 20,55 %. Зростання поточних зобов'язань відбувається темпами, швидшими за темпи зростання власного капіталу, що свідчить про деяке зниження рівня фінансової стійкості підприємства.

Будь-який суб'єкт підприємницької діяльності функціонує з метою

одержання прибутку. Враховуючи наявність негативних тенденцій у діяльності ПрАТ «Ліктрави» у цій сфері, вважаємо за доцільне проаналізувати механізм формування фінансових результатів підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Механізм формування фінансових результатів діяльності ПрАТ «Ліктрави»

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	+,-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	280587,0	331826,0	220038,0	-60549	-21,58
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	109986,0	120141,0	91917,0	-18069	-16,43
Валовий: прибуток (збиток)	170601,0	211685,0	128121,0	-42480	-24,90
Інші операційні доходи	60287,0	44067,0	111220,0	50933	84,48
Адміністративні витрати	34773,0	32593,0	33883,0	-890	-2,56
Витрати на збут	130838,0	155524,0	109820,0	-21018	-16,06
Інші операційні витрати	44017,0	35556,0	91780,0	47763	108,51
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	21260,0	32079,0	3858,0	-17402	-81,85
Інші доходи	711,0	3390,0	394,0	-317	-44,59
Фінансові витрати	1,0	154,0	825,0	824	у 825 р.
Інші витрати	280,0	2385,0	607,0	327	116,79
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	21690,0	32930,0	2820,0	-18870	-87,00
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	17229,0	26949,0	-42,0	-17271	-100,24

Відповідно до даних табл. 2.8 спостерігаємо вагомі негативні тенденції у формуванні фінансового результату ПрАТ «Ліктрави». Внаслідок простою та виходу на неповні виробничі потужності чистий дохід ПрАТ «Ліктрави» зменшився на 60549 тис. грн. або на 21,58 %. Водночас, скорочення виробничої собівартості відбувалося меншими темпами – на 18069 тис. грн. або на 16,43 %. Це призвело до зниження валового прибутку на 42480 тис. грн. або на 24,9 %.

Зростання інших операційних доходів (на 50933 тис. грн. або на 84,48 %) обумовлено тим, що ПрАТ «Ліктрави» під час простою здійснювало продаж частини запасів. Собівартість таких реалізованих запасів призвела до зростання інших операційних витрат на 47763 тис. грн. або на 108,51 %. Адміністративні

витрати та витрати на збут зменшилися у 2022 р. порівняно із 2020 р. на 2,56 % та на 16,06 % відповідно. Зазначені вище тенденції обумовили зниження фінансового результату від операційної діяльності на 17402 тис. грн. або на 81,85 %.

Що стосується інших видів діяльності підприємства, то спостерігаємо вагоме зростання витрат. Так, фінансові витрати зросли на 824 тис. грн., інші витрати – на 327 тис. грн. Таким чином, розглянуті тенденції щодо скорочення доходів та зростання витрат результували у зниженні чистого фінансового результату на 17271 тис. грн. або на 100,24 %. Тобто, якщо у 2020-2021 рр. діяльність ПрАТ «Ліктрави» була прибутковою, то вже у 2022 р. спостерігається формування незначного збитку.

Останнім кроком аналізу фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Ліктрави» вважаємо за доцільне розглянути показники оцінки фінансового стану підприємства (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка показників оцінки фінансового стану ПрАТ «Ліктрави»

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	+,-	%
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	3,31	2,47	3,21	-0,10	-3,02
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,46	0,04	0,35	-0,11	-23,91
3. Чистий оборотний капітал	119387	127100	137871	18484,0	15,48
4. Коефіцієнт автономії	0,81	0,74	0,79	-0,02	-2,47
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	4,32	2,78	3,86	-0,46	-10,65
6. Коефіцієнт оборотності активів	1,06	1,10	0,70	-0,36	-33,96
7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,31	1,43	0,92	-0,39	-29,77
8. Рентабельність господарської діяльності, %	5,39	7,78	-0,01	-5,40	x
9. Рентабельність власного капіталу, %	8,02	11,62	-0,02	-8,04	x
10. Рентабельність продукції, %	155,11	176,20	139,39	-15,72	x

У табл. 2.9 визначено показники експрес-аналізу фінансового стану

ПрАТ «Ліктрави». Відповідно до даних табл. можемо зробити висновок, що досліджуване підприємство характеризується в цілому стійким фінансовим станом. Зокрема, усі показники ліквідності у 2022 р. відповідають нормативним значенням, хоча й демонструють негативні тенденції до зниження. Так, коефіцієнт загальної ліквідності знизився на 0,1 п. або на 3,02 % та становив 3,21 п. у 2022 р. Тобто на кожну гривню поточних зобов'язань станом на кінець 2022 р. припадало 3,21 грн. оборотних активів, що свідчить про високий рівень можливостей підприємства щодо розрахунку за поточними зобов'язаннями. Коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився на 0,11 п. або на 23,91 %, проте залишається у межах нормативного значення (більше, ніж 0,2). Тобто ПрАТ «Ліктрави» за рахунок високоліквідних активів (грошових коштів) може погасити 35 % поточних зобов'язань. Чистий оборотний капітал, що представляє собою різницю між оборотними активами та поточними зобов'язаннями, зріс на 18484 тис. грн. або на 15,48 %, що є позитивним з точки зору забезпечення ліквідності підприємства.

ПрАТ «Ліктрави» характеризується високим рівнем фінансової стійкості. Так, коефіцієнт автономії, що характеризує рівень самофінансування діяльності підприємства, знизився на 0,02 п. або на 2,47 % та становив 0,79 п. у 2022 р. Тобто у 2022 р. 79 % вартості майна ПрАТ «Ліктрави» було сформовано за рахунок власних коштів. Коефіцієнт фінансової стабільності, що відображає співвідношення між власним та залученим капіталом, також знизився – на 0,46 п. або на 10,65 %, проте відповідає нормативному значенню (більше 1). Показники ділової активності характеризуються негативними тенденціями до зниження внаслідок зменшення чистого доходу підприємства. Негативними тенденціями також відзначаються і показники рентабельності, що обумовлено формуванням від'ємного фінансового результату у діяльності підприємства.

Отже, ПрАТ «Ліктрави» є потужним підприємством, яке, водночас, зазнало кризових тенденцій у 2022 р., що позначилося на формуванні показників його доходності, ділової активності та рентабельності. Високий рівень ліквідності та фінансової стійкості свідчать про перспективи стабілізації діяльності підприємства.

2.3. Аналіз механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави»

Для забезпечення аналізу механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави» дослідимо особливості реалізації його окремих елементів у діяльності підприємства. Так, у підрозділі 1.2 магістерської роботи ми визначили, що механізм управління активами – це сукупність мети, завдань, методів, принципів та інструментів управління активами, що у своїй взаємодії забезпечують ефективність процесів формування та використання активів підприємства та, як наслідок, сприяють досягненню його цілей. Таким чином, вважаємо за доцільне дослідити більш детально основні його компоненти у діяльності ПрАТ «Ліктрави».

Процес управління передбачає взаємодію двох основних компонентів: суб'єктів управління (керуючої підсистеми) та об'єктів управління (керованої підсистеми).

Суб'єктами управління активами ПрАТ «Ліктрави» є:

- директор підприємства (Голова Правління) – здійснює загальне керівництво роботою підприємства, зокрема, погоджує кошториси та плани розвитку підприємства;
- головний інженер – визначає потребу в елементах активів для забезпечення безперервного функціонування підприємства, проводить оцінку стану технічних та матеріальних ресурсів. Здійснює безпосереднє керівництво роботою виробничих та обслуговуючих підрозділів, бере участь у формуванні планових показників технічних та матеріальних ресурсів;
- головний технолог – забезпечує визначення потреби у матеріальних ресурсах, здійснює своєчасне замовлення та закупівлю матеріальних ресурсів для безперервної роботи підприємства, бере участь у формуванні плану матеріально-технічного постачання;
- бухгалтерія – забезпечення необхідних розрахунків для формування та використання активів підприємства в цілому;
- планово-економічний відділ – проводить необхідні розрахунки щодо

стану, ефективності використання елементів активів, обґрунтовує потребу в окремих елементах активів, виконує функції у сфері управління джерелами формування активів;

– інші підрозділи та працівники – забезпечують реалізацію відповідних до їх посадових обов’язків функцій у сфері управління активами.

Об’єктом управління активами ПрАТ «Ліктрави» є власне активи підприємства. Аналіз структури та динаміки активів наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз структури та динаміки активів ПрАТ «Ліктрави» за балансом

Показники	На 31.12.2020		На 31.12.2021		На 31.12.2022		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	пито-ма вага, %	тис. грн.	пито-ма вага, %	тис. грн.	пито-ма вага, %	+, -	%	п.с.
1. Необоротні активи:	103958	37,77	113225	34,62	102381	33,82	-1577	-1,52	-3,95
Нематеріальні активи	3319	1,21	2884	0,88	2358	0,78	-961	-28,95	-0,43
Незавершені капітальні інвестиції	2464	0,90	11376	3,48	6324	2,09	3860	156,66	1,19
Основні засоби	96199	34,95	95149	29,09	92072	30,41	-4127	-4,29	-4,54
Відстрочені податкові активи	1976	0,71	3816	1,17	1627	0,54	-349	-17,66	-0,17
2. Оборотні активи	171110	62,17	213690	65,33	200222	66,13	29112	17,01	3,96
Запаси	64728	23,52	110651	33,83	118030	38,98	53302	82,35	15,47
Деб. заборг. за продукцію, товари, роботи, послуги	73421	26,68	71864	21,97	34529	11,40	-38892	-52,97	-15,27
Дебіторська заборгованість за розрахунками	6761	2,46	24081	7,36	20042	6,62	13281	196,44	4,16
Інша поточна деб. заборгованість	1457	0,53	3372	1,03	4380	1,45	2923	в 3 р.	0,92
Гроші та їх еквіваленти	23872	8,67	3078	0,94	21770	7,19	-2102	-8,81	-1,48
Витрати майбут. періодів	695	0,25	644	0,20	945	0,31	250	35,97	0,06
Інші оборотні активи	176	0,06	0	0,00	526	0,17	350	198,86	0,11
3. Необор. активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	156	0,06	156	0,05	156	0,05	0	0,00	-0,01
Разом активи	275224	100,00	327071	100,00	302759	100,00	27535	10,00	0,00

За даними табл. 2.10 бачимо, що загальна вартість активів ПрАТ «Ліктрави» зросла на 27535 тис. грн. або на 10 % у 2022 р. порівняно з 2020 р. Водночас, якщо порівнювати 2022 р. з 2021 р., то спостерігаємо зниження вартості активів на 24312 тис. грн. Тобто в цілому можемо зробити висновок про розширення ресурсного забезпечення ПрАТ «Ліктрави» з наявністю кризових тенденцій у 2022 р.

У структурі активів найбільша питома вага припадає на оборотні активи, що пояснюється високим рівнем запасів у діяльності підприємства. Так, частка необоротних активів станом на 31.12.2020 р. становила 37,77 % при відповідному показнику по оборотним активам 62,17 %. У 2022 р. відбулося зростання питомої ваги оборотних активів на 3,96 п.с. та відповідне зменшення частки необоротних активів.

У структурі необоротних активів найбільша частка припадає на основні засоби, а саме 34,95 % від загальної вартості активів у 2020 р. та 30,41 % у 2022 р. В цілому протягом досліджуваного періоду спостерігається зниження вартості необоротних активів на 1577 тис. грн. або на 1,52 %, в тому числі за рахунок вартості основних засобів на 4127 тис. грн. або на 4,29 %. Така ситуація пояснюється повільним оновленням технічної бази діяльності та поступовим її зносом, тобто зменшенням вартості за рахунок амортизаційних відрахувань. Суттєво зріс обсяг незавершених капітальних інвестицій – на 3860 тис. грн. або на 156,66 %.

У структурі оборотних активів за досліджуваний період відбулися суттєві зрушення, пов'язані із зростанням частки запасів на 15,47 п.с. та майже відповідним скороченням частки дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги – на 15,27 п.с. Це пов'язано із накопиченням запасів внаслідок простою підприємства та скороченням обсягів дебіторської заборгованості, як внаслідок зниження ділової активності, так і внаслідок покращення платіжної дисципліни. Запаси збільшилися на 53302 тис. грн. або на 82,35 %, у той час як дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги зменшилася на 38892 тис. грн. або на 52,97 %. Збільшився обсяг іншої

поточної дебіторської заборгованості на 2923 тис. грн. або майже в 3 рази. Про певне погіршення рівня абсолютної ліквідності свідчить зниження грошових коштів на 2102 тис. грн. або на 8,82 %.

Основною метою управління активами ПрАТ «Ліктрави» є забезпечення їх формування у обсязі, достатньому для реалізації цілей підприємства, а також ефективного використання задля досягнення та утримання конкурентоспроможності ПрАТ «Ліктрави» на ринку. Відповідно ключовими завданнями у процесі управління виступають наступні:

- формування достатнього обсягу активів для забезпечення господарської діяльності ПрАТ «Ліктрави» та необхідного фінансування для їх формування;
- раціональний розподіл та розміщення сформованих активів;
- забезпечення високого рівня дохідності використання активів;
- забезпечення високого рівня рентабельності активів;
- забезпечення гнучкості господарської діяльності з метою підвищення рівня адаптивності підприємства.

В процесі управління активами ПрАТ «Ліктрави» дотримується науково обґрунтованих принципів, а саме системності, конкретності, точності, достовірності, обґрунтованості, комплексності, ефективності, оперативності тощо.

До основних методів управління, що використовуються у діяльності ПрАТ «Ліктрави» належать:

- 1) розробка положень, інструкцій щодо управління активами та посадових інструкцій для відповідних працівників, залучених до процесу;
- 2) видання наказів, рекомендацій та вказівок у визначеній сфері;
- 3) техніко-економічний аналіз активів;
- 4) планування і бюджетування операцій з активами;
- 5) нормування витрат активів;
- 6) розробка та реалізація облікової політики;
- 7) розробка заходів матеріального стимулювання економії та раціонального використання активів;

8) створення сприятливого психологічного клімату у колективі.

Зазначений перелік методів управління активами не є вичерпним у діяльності ПрАТ «Ліктрави», оскільки, залежно від господарської ситуації, підприємство може використовувати й інші методи. Водночас, перелічені методи є найбільш поширеними та часто використовуваними у процесі управління активами ПрАТ «Ліктрави».

Для управління активами ПрАТ «Ліктрави» використовується широкий перелік інструментів, залежно від конкретних господарських ситуацій. Також сформовано відповідну систему нормативного, інформаційного, кадрового та фінансового забезпечення.

Важливим аспектом управління активами підприємства є управління фінансуванням їх формування. Отже, наступним кроком дослідимо особливості моделі фінансування активів ПрАТ «Ліктрави».

Зауважимо, що у практиці фінансового менеджменту виділяють 4 основні моделі фінансування, розташовані за ступенем фінансового ризику від найбільш ризикованої до найменш ризикованої:

- ідеальна – необоротні активи фінансуються за рахунок довгострокових пасивів, поточні активи – за рахунок короткострокових зобов'язань;
- агресивна – необоротні активи та постійна частина оборотних активів фінансуються за рахунок довгострокових пасивів, варіаційна частина оборотних активів – за рахунок короткострокових зобов'язань;
- консервативна – необоротні активи, постійна та варіаційна частини оборотних активів фінансуються за рахунок довгострокових пасивів;
- компромісна – необоротні активи, постійна частина та 50 % варіаційної частини оборотних активів фінансуються за рахунок довгострокових пасивів, інші 50 % варіаційної частини оборотних активів – за рахунок короткострокових зобов'язань.

Для визначення моделі фінансування ПрАТ «Ліктрави» вихідні дані наведемо у табл. 2.11.

Для визначення моделі фінансування будемо виходити з припущення, що до

постійної частини оборотних активів відносяться 40 % запасів та 30 % дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Зазначене припущення встановлене, виходячи з досвіду функціонування ПрАТ «Ліктрави».

Таблиця 2.11

Дані для визначення моделі фінансування активів ПрАТ «Ліктрави»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Власний капітал, тис. грн.	223501	240450	240408
Довгостроковий залучений капітал, тис. грн.	0	31	0
<i>Разом довгострокові пасиви</i>	<i>223501</i>	<i>240481</i>	<i>240408</i>
Короткостроковий залучений капітал, тис. грн.	51723	86590	62351
Необоротні активи, тис. грн.	103958	113225	102381
Оборотні активи тис. грн., в т.ч.	171110	213690	200222
Постійна частина оборотних активів	47917,5	65819,6	57570,7
Варіаційна частина оборотних активів	123192,5	147870,4	142651,3

Скористаємось даними табл. 2.11 для визначення моделі фінансування ПрАТ «Ліктрави».

2020 рік

За рахунок довгострокових пасивів профінансовано необоротні активи, постійну частину оборотних та 58,14 % варіаційної частини оборотних активів. Тобто модель фінансування може бути визначена як компромісна.

2021 рік

За рахунок довгострокових пасивів профінансовано необоротні активи, постійну частину оборотних та 41,55 % варіаційної частини оборотних активів. Модель фінансування тяжіє до компромісної.

2022 рік

За рахунок довгострокових пасивів профінансовано необоротні активи, постійну частину оборотних та 56,4 % варіаційної частини оборотних активів. Тобто модель фінансування може бути визначена як компромісна.

Таким чином, протягом усього періоду модель фінансування активів ПрАТ «Ліктрави» може бути охарактеризована як компромісна, яка у практиці фінансового менеджменту вважається оптимальною.

Узагальнено дані щодо фінансування активів підприємства представлено на

рис. 2.2.

Рис. 2.2. Фінансування активів ПрАТ «Ліктрави»

Отже, відповідно до рис. 2.2 бачимо, що за рахунок довгострокових пасивів фінансуються необоротні активи, постійна частина оборотних та майже половина варіаційної частини оборотних активів підприємства.

Наступним кроком дослідження вважаємо за доцільне провести оцінки ефективності управління активами ПрАТ «Ліктрави». Для цього дослідимо ключові показники, що визначають стан та ефективність використання активів підприємства (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Показники стану та ефективності використання активів ПрАТ «Ліктрави»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				+/-	%
1. Середньорічна вартість майна підприємства, тис. грн., в т.ч.	263809,0	301147,5	314915,0	51106,0	19,37
- необоротних активів	104571,5	108591,5	107803,0	3231,5	3,09
- основних засобів	85765,0	95674,0	93610,5	7845,5	9,15
- оборотних активів	159159,5	192400,0	206956,0	47796,5	30,03
2. Коефіцієнт оборотності активів	1,06	1,10	0,70	-0,36	-33,96
3. Коефіцієнт завантаженості активів	0,94	0,91	1,43	0,49	52,13
4. Рентабельність активів, %	6,53	8,95	-0,01	-6,54	x

За даними табл. 2.12 бачимо, що зростання вартості активів підприємства у

сукупності із зменшенням обсягів доходу підприємства призвело до зниження показників ефективності використання активів. Так, коефіцієнт оборотності активів, що відображає доходність їх використання, зменшився на 0,36 п. або на 33,96 % у 2022 р. порівняно з 2020 р. Значення показника у 2022 р. свідчить про те, що кожна гривня, вкладена у активи підприємства, приносила лише 70 коп. чистого доходу, що свідчить про низький рівень доходності активів підприємства. Зворотній коефіцієнт завантаженості зріс на 0,49 п. або на 52,13 %. Тобто у 2022 р. для формування 1 грн. чистого доходу необхідно було залучити активи на суму 1,43 грн. Внаслідок формування від'ємного фінансового результату суттєво знизився показник рентабельності активів – на 6,54 п. та становив -0,01 % у 2022 р. Тобто ПрАТ «Ліктрави» отримувало 0,01 коп. чистого збитку в розрахунку на кожен гривню вартості активів.

Наступним кроком аналізу дослідимо більш детально показники окремих елементів активів, а саме необоротних та оборотних активів.

Одним з ключових елементів необоротних активів, у свою чергу, є основні засоби. Таким чином, вважаємо за доцільне проаналізувати показники стану та руху основних засобів ПрАТ «Ліктрави» (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Показники стану та руху основних засобів ПрАТ «Ліктрави»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				+/-	%
1. Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,23	0,06	0,07	-0,16	-69,57
2. Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,04	0,03	0,03	-0,01	-25,00
3. Коефіцієнт приросту основних засобів	0,21	0,03	0,05	-0,16	-76,19
4. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,45	0,47	0,52	0,07	15,56
5. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,55	0,53	0,48	-0,07	-12,73

Відповідно до даних табл. 2.13 бачимо, що у 2020 р. спостерігалися суттєві тенденції до оновлення основних засобів, що пояснюється проведеною модернізацією виробництва. Так, коефіцієнт оновлення становив 0,23, тобто вартість нововведених в експлуатацію основних засобів становила 23 % від

первісної вартості на кінець року. Водночас, у 2021-2022 рр. тенденції до оновлення суттєво скоротилися. Так, коефіцієнт оновлення у 2022 р. зменшився на 0,16 п. або на 69,57 % у порівнянні з 2020 р. Коефіцієнт вибуття також дещо знизився – на 0,01 п. або на 25 %. Коефіцієнт приросту протягом усього періоду мав додатне значення, тобто підприємство характеризується розширеним типом відтворення. Водночас, значення показника також знизилося у 2022 р. порівняно з 2020 р. – на 0,16 п. або на 76,19 %. Зниження темпів оновлення технічної бази позначилося на технічному стані основних засобів. Так, коефіцієнт зносу зріс на 0,07 п. та становив 0,52 п. станом на кінець 2022 р. Таке значення свідчить про незадовільний стан основних засобів, які є зношеними більше, ніж на 50 %.

Наступним кроком проаналізуємо показники ефективності використання необоротних активів ПрАТ «Ліктрави» (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

**Показники ефективності використання необоротних активів
ПрАТ «Ліктрави»**

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р. +,-
1. Фондовіддача необоротних активів	2,68	3,06	2,04	-0,64
2. Фондомісткість необоротних активів	0,37	0,33	0,49	0,12
3. Фондоозброєність необоротними активами, тис. грн. / ос.	452,69	486,96	499,09	46,4
4. Рентабельність необоротних активів, %	16,48	24,82	-0,04	-16,52
5. Коефіцієнт використання виробничої потужності	0,92	0,95	0,68	-0,24

Дані табл. 2.14 засвідчують зниження показників ефективності використання необоротних активів, що пов'язано із простоями у діяльності ПрАТ «Ліктрави». Так, фондовіддача необоротних активів знизилася на 0,64 п. та становила 2,04 п. у 2022 р. Тобто з кожної гривні, вкладеної у необоротні активи, ПрАТ «Ліктрави» отримувало 2,04 грн. чистого доходу. Зворотній показник фондомісткості зріс на 0,12 п., що відображає необхідність залучення додаткових необоротних активів для формування доходу підприємства.

Фондоозброєність необоротними активами зросла на 46,4 тис. грн. / ос., що пояснюється приростом вартості необоротних активів та одночасним скороченням чисельності працівників. Формування негативного фінансового результату призвело до зниження рентабельності необоротних активів на 16,52 п. Коефіцієнт використання виробничої потужності значно знизився (на 0,24 п.) внаслідок простоїв у роботі підприємства.

Як було визначено у табл. 2.10, вагому частку у структурі активів ПрАТ «Ліктрави» займають запаси. Тож вважаємо за доцільне проаналізувати структуру та динаміку запасів підприємства (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Структура та динаміка запасів ПрАТ «Ліктрави»

Складові оборотних активів	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%	п.с.
Виробничі запаси	37145	57,39	63792	57,65	77461	65,63	40316	108,54	8,24
Незавершене виробництво	0	0,00	0	0,00	117	0,10	117	100,0	0,10
Готова продукція	13507	20,87	27849	25,17	22601	19,15	9094	67,33	-1,72
Товари	14076	21,75	19010	17,18	17851	15,12	3775	26,82	-6,62
Разом	64728	100,00	110651	100,00	118030	100,00	53302	82,35	0,00

Загальна вартість запасів (табл. 2.15) зросла на 53302 тис. грн. або на 82,35 %, що пов'язано із накопиченням значного обсягу виробничих запасів внаслідок простоїв підприємства. Так, виробничі запаси збільшилися на 40316 тис. грн. або на 108,54 %, що призвело до зростання їх частки у загальній структурі запасів на 8,24 п.с. Обсяг готової продукції також зріс внаслідок проблем зі збутом та логістикою на 9094 тис. грн. або на 67,33 %. Аналогічною тенденцією відзначаються і запаси підприємства, які збільшилися на 3775 тис. грн. або на 26,82 %.

Останнім кроком аналізу механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави» дослідимо формування показників ефективності використання оборотних активів (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Показники ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Ліктрави»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				+, -	%
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,76	1,72	1,06	-0,70	-39,77
2. Коефіцієнт завантаженості оборотних активів	0,57	0,58	0,94	0,38	66,04
3. Рентабельність оборотних активів, %	10,82	14,01	-0,02	-10,84	x
4. Матеріаловіддача	4,45	4,47	3,10	-1,35	-30,34
5. Матеріаломісткість	0,22	0,22	0,32	0,10	43,55
6. Коефіцієнт оборотності запасів	4,11	3,78	1,92	-2,19	-53,28
7. Тривалість обороту запасів, днів	88,81	96,56	190,10	101,30	114,06
8. Коефіцієнт забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами	0,95	0,96	1,00	0,05	5,26
9. Коефіцієнт корисного використання матеріальних ресурсів	0,93	0,85	0,92	-0,01	-1,08

За даними табл. 2.16 можемо зробити наступні висновки. В цілому показники ефективності використання оборотних активів характеризуються негативними тенденціями. Так, коефіцієнт оборотності оборотних активів знизився на 0,7 п. або на 39,77 %, що обумовлено скороченням чистого доходу та зростанням обсягу оборотних активів. Тобто спостерігається зниження рівня доходності оборотних активів. Зворотній коефіцієнт завантаженості оборотних активів зріс на 0,38 п. або на 66,04 %. Формування чистого збитку призвело до зниження рівня рентабельності оборотних активів на 10,84 п.

Показник матеріаловіддачі знизився на 1,35 п. або на 30,34 %. Значення показника у 2022 р. свідчить про те, що з кожної гривні матеріальних витрат формується 3,1 грн. чистого доходу. Зниження показника обумовлено інфляційним зростанням цін на сировинні ресурси. Зворотній показник матеріаломісткості зріс на 0,1 п. або на 43,55 %. Аналогічними негативними тенденціями відзначаються і запаси підприємства, оборотність яких знизилася з 4,11 п. у 2020 р. до 1,92 п. у 2022 р. Це призвело до зростання тривалості обороту до 190,1 дня, або на 101,3 дня. Відмічається зростання коефіцієнта забезпеченості матеріальними ресурсами, що пов'язано із надлишковим їх

накопиченням внаслідок простоїв. Коефіцієнт корисного використання матеріальних ресурсів протягом досліджуваного періоду суттєво не змінився.

Отже, дослідження особливостей функціонування механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави» дозволило зробити висновок про високий рівень організації управлінського процесу та, водночас, наявність кризових явищ у діяльності.

Висновки до розділу 2

Дослідження особливостей функціонування механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави» надало можливість зробити наступні висновки та узагальнення.

ПрАТ «Ліктрави» є потужним підприємством регіону, що займає вагоме місце у економічній системі. У процесі своєї діяльності ПрАТ «Ліктрави» взаємодіє зі стейкхолдерами, здійснює закупівлю якісної сировини та забезпечує постачання якісної продукції своїм споживачам. Основними видами продукції ПрАТ «Ліктрави» є лікарські фітопрепарати, чаї на рослинній основі та біологічно активні добавки. Підприємство має ефективну систему контролю якості, що дозволяє забезпечити високий рівень конкурентоспроможності продукції.

Діагностика фінансового стану ПрАТ «Ліктрави» надала можливість виявити, що протягом 2020-2021 рр. підприємство гармонійно розвивалося, проте у 2022 р. спостерігається суттєвий спад ділової активності, пов'язаний із повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України. Зокрема, це позначилося у скороченні чистого доходу (на 60549 тис. грн. або на 21,58 %), формуванні чистого збитку у 2022 р. Не зважаючи на кризові тенденції, підприємство здійснює нарощення майнового потенціалу. Скорочення доходів та зростання витрат призвели до формування чистого збитку у розмірі 42 тис. грн. у 2022 р. ПрАТ «Ліктрави» характеризується високим рівнем ліквідності та фінансової стійкості, що свідчить про перспективи стабілізації та відновлення

діяльності. Водночас, показники ділової активності та рентабельності характеризуються негативними тенденціями до зниження.

Механізм управління активами ПрАТ «Ліктрави» передбачає взаємодію суб'єктів управління та об'єктів управління. Суб'єктами управління виступають директор підприємства (Голова Правління), головний інженер, головний технолог, бухгалтерія, планово-економічний відділ, інші підрозділи та працівники. Об'єктом управління виступають власне активи підприємства. У структурі активів переважають оборотні активи, що обумовлено накопиченням вагомого обсягу запасів. В цілому спостерігається тенденція до зростання обсягу активів (на 27535 тис. грн. або на 10 %). Основною метою управління активами ПрАТ «Ліктрави» є забезпечення їх формування у обсязі, достатньому для реалізації цілей підприємства, а також ефективного використання задля досягнення та утримання конкурентоспроможності ПрАТ «Ліктрави» на ринку. Для реалізації поставленої мети підприємство використовує відповідні методи та інструменти. Одним з таких інструментів є фінансування активів. У своїй діяльності ПрАТ «Ліктрави» дотримується оптимальної, компромісної моделі фінансування, відповідно до якої необоротні активи, постійна частина та половина варіаційної частини оборотних активів профінансовані за рахунок довгострокових пасивів. Показники ефективності використання як активів в цілому, так і окремих їх елементів в розрізі необоротних та оборотних активів характеризуються негативними тенденціями до зниження, що обумовлено простоями у діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ
ПРАТ «ЛІКТРАВИ»

3.1. Напрями удосконалення системи управління діяльністю підприємства

Сучасні реалії господарювання вітчизняних підприємств характеризуються значною кількістю викликів та кризових тенденцій, що ускладнює всі управлінські бізнес-процеси та вимагає трансформації підходів до управління, удосконалення існуючих методів та інструментів менеджменту. Зростання невизначеності ситуації, фізичні загрози, порушення існуючих логістичних зв'язків, вимушена релокація суб'єктів господарювання, зниження платоспроможного попиту – це лише незначна частина кризових факторів діяльності підприємств, пов'язаних із повномасштабною війною на території України. Необхідність забезпечення виживання суб'єктів господарювання визначає актуальність питань, пов'язаних із удосконаленням системи управління діяльністю підприємства.

Система управління діяльністю підприємства (система менеджменту) – це сукупність, в першу чергу, керуючої (суб'єкта управління) та керованої (об'єкта управління) підсистем. Водночас, систему менеджменту підприємства доцільно також трактувати як сукупність мети, завдань, принципів, функцій, методів та інструментів управління. Отже, вважаємо за доцільне розглянути напрями удосконалення системи менеджменту ПрАТ «Ліктрави» на підставі проведеного у розділі 2 аналізу.

Одним з елементів системи менеджменту, що зазнає першочергового впливу, є програмно-цільовий компонент, тобто мета та завдання. У сучасних умовах на перший план виходять завдання, пов'язані із забезпеченням виживання суб'єктів господарювання та запобігання банкрутству. Таким чином,

здійснюється перегляд завдань, що висувуються перед системою менеджменту задля забезпечення їх відповідності вимогам та умовам зовнішнього середовища.

З огляду на проведений аналіз вважаємо, що основні завдання системи управління діяльністю ПрАТ «Ліктрави» на даний момент часу з урахуванням поточних показників доцільно сформулювати наступним чином:

1. Удосконалити системи управління запасами. За результатами проведеного аналізу одним з найбільш проблемних моментів у діяльності ПрАТ «Ліктрави» є накопичення надлишкових запасів. Таким чином, впровадження ефективної системи управління запасами є важливим компонентом забезпечення гармонійного розвитку підприємства. Більш детально реалізацію даного завдання розглянемо у наступному підрозділі магістерської роботи.

2. Забезпечити зростання рівня доходу підприємства. Одним з ключових показників діяльності ПрАТ «Ліктрави», який зазнав вагомого зниження, є чистий дохід. Така ситуація обумовлена фактом простою підприємства, а також роботою на неповний робочий тиждень протягом тривалого часу. Варто зауважити, що з 1 січня 2023 р. ПрАТ «Ліктрави» повністю відновило свою діяльність, що сприятиме підвищенню рівня доходу. Водночас, існуючі проблеми з логістикою та порушення господарських взаємозв'язків також впливають на формування доходу підприємства. Таким чином, вирішення даного завдання є комплексним та передбачає визначення та досягнення низки інших цілей.

3. Удосконалити кадрову політику. Іншою проблемою у діяльності ПрАТ «Ліктрави» є проблеми з персоналом. Варто зауважити, що середньооблікова чисельність працівників у 2022 р. зменшилася внаслідок того, що частина працівників виїхала за кордон у зв'язку із повномасштабним вторгненням РФ на територію України та не повернулася. Крім того, у зв'язку із мобілізацією підбір та набір кваліфікованих працівників стає більш складним завданням, що вимагає від відділу кадрів застосування нових методів та прийомів набору та відбору персоналу. Важливим у сучасних умовах є також

забезпечення конкурентоспроможного рівня заробітної плати працівникам для забезпечення високого рівня їх вмотивованості.

4. Забезпечити поступове оновлення технічної бази (обладнання) підприємства. Станом на кінець 2022 року коефіцієнт зносу складає 0,52, тобто рівень зношеності обладнання становить більше, ніж 50 %. З урахуванням необхідності нарощення обсягів виробництва та реалізації, а також з метою підтримки високого рівня конкурентоспроможності важливим є забезпечення надійності, якості та працездатності обладнання, що, у свою чергу, актуалізує проблеми, пов'язані із оновленням технічної бази.

5. Оптимізувати витрати операційної діяльності. Однією з причин формування від'ємного фінансового результату є зростання витратомісткості операційної діяльності, особливо за витратами, крім собівартості. Таким чином, проведення детального функціонально-вартісного аналізу, виявлення резервів оптимізації таких витрат є наразі важливим завданням системи менеджменту ПрАТ «Ліктрави».

Зрозуміло, що визначені вище завдання не є виключними та діяльність підприємства передбачає постановку та вирішення ряду інших завдань, проте вважаємо, що ці завдання є наразі пріоритетними з точки зору подолання кризових тенденцій у діяльності ПрАТ «Ліктрави».

Вагомих трансформацій також потребують такі компоненти системи менеджменту як методи та інструменти. Основний наголос при формуванні інструментарію менеджменту має здійснюватися на гнучкості та адаптивності використовуваних інструментів з метою забезпечення своєчасного та оперативного реагування на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Крім того, значний рівень діджиталізації соціально-економічних відносин визначає важливість використання цифрових інструментів в управлінні діяльністю підприємства. Спектр використання цифрових інструментів є доволі широким: починаючи від інформаційних систем обліку та аналізу та завершуючи сучасними ERP та CRM-системами. Конкретний набір цифрових рішень, що можуть використовуватися у діяльності підприємства, залежить від багатьох

чинників, таких як: розмір та вид економічної діяльності підприємства, тип та рівень кваліфікації керівництва, особливості бізнес-моделі та бізнес-процесів суб'єкта господарювання. Водночас, варто зауважити, що використання цифрових інструментів дозволяє реалізувати ряд переваг, зокрема: знизити непродуктивні витрати, підвищити рівень оперативності обробки інформації та прийняття управлінських рішень, підвищити якість та обґрунтованість управлінських рішень, удосконалити процес формування клієнтського капіталу підприємства.

Світова практика свідчить, що інформаційні системи є потужним інструментом підвищення продуктивності праці та ефективності виробництва. Використання сучасних програмних продуктів позитивно впливає на ефективність діяльності суб'єкта господарювання та підвищення його конкурентоспроможності. До основних переваг використання інформаційних технологій в управлінні суб'єктом господарювання належать:

- зниження впливу людського фактора;
- зниження витрат;
- оптимізація обліку та контролю;
- забезпечення прозорості інформації для інвесторів;
- можливість збільшення частки ринку тощо [77, с. 62].

Основним програмним продуктом, який на сьогодні використовує ПрАТ «Ліктрави» є BAS бухгалтерія, який призначений для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, зокрема й підготовки обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: гуртову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (включно з субкомісією), надання послуг, виробництво тощо. Бухгалтерський та податковий облік ведеться відповідно до чинного законодавства України. Водночас, вважаємо, що цифровізація та автоматизація бізнес-процесів повинні охоплювати не лише бухгалтерський облік, але й інші сфери діяльності підприємства. Тому одним з перспективних напрямів удосконалення системи

управління діяльністю ПрАТ «Ліктрави» є використання ERP-системи. ERP-системи забезпечують можливість використовувати єдиний підхід, який інтегрує в собі всі розрізнені рішення. Єдина система дозволяє комплексно управляти обробкою, логістикою, дистрибуцією, складськими запасами, виставленням рахунків-фактур, бухгалтерським обліком та управлінням взаємовідносинами з клієнтами (CRM).

Значними перевагами впровадження ERP-систем є:

- повноцінний контроль та синхронізація усіх важливих процесів як на оперативному, так і на стратегічному рівні;
- завдяки використанню єдиної інформаційної бази ERP-система синхронізує потоки інформації з різних підрозділів підприємства;
- створення довгострокового плану виробництва та забезпечення управління виробничими процесами підприємства, облік ресурсів та матеріалів, управління виробничими замовленнями;
- управління запасами, складськими операціями та логістичними процесами, включаючи облік надходження та відвантаження товарів та оптимізацію логістичних процесів;
- управління персоналом підприємства, облік робочого часу, відпусток, лікарняних тощо;
- спрощений розрахунок планової та фактичної собівартості продукції, розрахунок прибутковості;
- ефективне управління відносинами з клієнтами, а саме: контроль термінів оплати, збір інформації про вподобання покупця та контроль і графік відвантажень продукції.

Зокрема, при впровадженні ERP-системи можливим є використання іншого програмного продукту BAS, а саме BAS ERP. «BAS ERP» є інноваційним рішенням для побудови комплексних інформаційних систем управління діяльністю багатoproфільних підприємств. Рішення розроблено з урахуванням кращих практик автоматизації великого та середнього бізнесу і враховує

специфіку обліку в Україні. Особливу увагу під час розроблення було приділено реалізації функціональних можливостей, затребуваних великими підприємствами різних напрямів діяльності, зокрема з технічно складним виробництвом. Основні контури управління, охоплені BAS ERP, є наступними:

- управління операційною діяльністю;
- система планування;
- бюджетування;
- моніторинг та аналіз показників діяльності підприємства;
- визначення фінансового результату та управління напрямками діяльності підприємства;
- підготовка звітності;
- управління фінансами;
- регламентований облік;
- управління персоналом;
- управління виробництвом;
- управління витратами;
- управління обладнанням і організація ремонтів;
- управління продажами та відносинами з клієнтами;
- управління закупівлями;
- управління складом і запасами [49].

Важливим напрямом удосконалення системи менеджменту ПрАТ «Ліктрави» є оптимізація формування та використання трудового потенціалу. На сьогодні персонал підприємства виступає одним з найбільш важливих чинників формування конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, забезпечення стійкості його функціонування та розвитку. Забезпечення ефективної системи відбору та набору персоналу, його адаптації, підвищення кваліфікації та оптимального завантаження з позиції виробничо-господарських завдань є важливою запорукою формування ефективності діяльності підприємства. Не менш важливим напрямом удосконалення у сфері

управління персоналом є формування психологічного клімату у колективі. Сьогодення характеризується значною кількістю викликів як для суб'єктів господарювання, так і для окремих людей, що впливає на їх морально-психологічний стан. У свою чергу, морально-психологічний стан здійснює вагомий вплив на продуктивність та ефективність роботи персоналу. Таким чином, формування сприятливого психологічного клімату надасть змогу працівникам уникнути надмірного стресу та забезпечити ефективність їх діяльності. Даний напрям є особливо актуальним у контексті діяльності підприємства в умовах воєнного стану та, як наслідок, проблем у сфері формування кваліфікованого персоналу через мобілізацію та виїзд потенційних працівників за кордон.

Ресурсозбереження та забезпечення раціонального ресурсокористування займають важливе місце у системі заходів щодо удосконалення управління діяльністю підприємства. За умов вагомих кризових тенденцій економія та раціональне споживання ресурсів спроможні сформувати резерви підвищення ефективності функціонування підприємства.

Основні заходи щодо впровадження засад ресурсозбереження в умовах ПрАТ «Ліктрави» є наступні:

- розробка та впровадження прогресивних норм витрачання сировини з метою скорочення невинуватених втрат та перевитрат;
- дотримання умов зберігання задля недопущення псування сировини та / або готової продукції;
- впровадження дієвих мотиваційних механізмів, які стимулюватимуть працівників до ресурсозбереження та раціонального ресурсокористування;
- вивчення можливостей до ресайклінгу та повторного використання сировини та матеріалів.

Важливим за сучасних умов загострення конкуренції є також посилення бренду ПрАТ «Ліктрави». За тривалий період свого функціонування підприємство сформувало позитивний імідж якісного виробника та надійного

партнера, водночас, зростання поінформованості споживачів про нові види продукції, посилення ділової репутації та розвиток корпоративної соціальної відповідальності з метою покращення іміджу є важливим інструментами досягнення ефективності діяльності підприємства.

Останнім, проте не менш важливим, напрямом удосконалення системи управління діяльністю ПрАТ «Ліктрави» є використання механізму управлінського консалтингу. На сьогодні підприємство стикається зі значною кількістю викликів, що обумовлюють наявність кризових тенденцій у його функціонуванні. Таким чином, залучення консультативної допомоги, особливо антикризових менеджерів, є важливим напрямом підвищення ефективності управлінського процесу та діяльності підприємства в цілому. Управлінський консалтинг – це потужний інструмент, що надає можливість отримати «погляд зі сторони», визначити нові перспективи та напрями розвитку, знайти шляхи подолання існуючих проблем.

Узагальнено ключові напрями удосконалення системи управління діяльністю ПрАТ «Ліктрави» представлено на рис. 3.1.

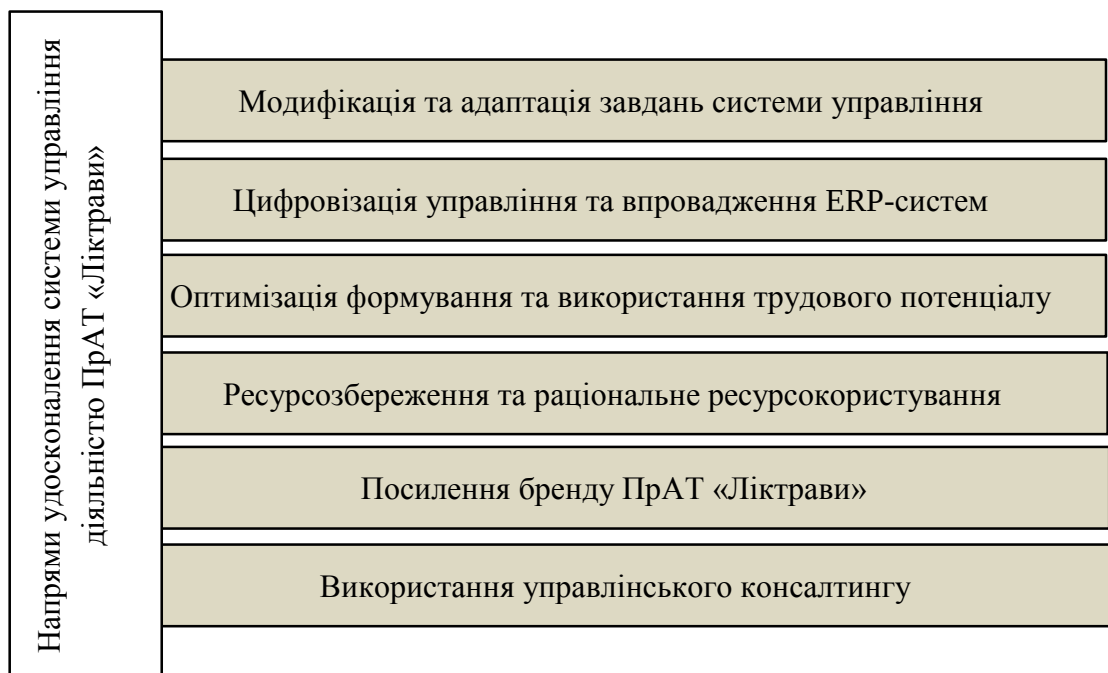

*Рис. 3.1. Напрями удосконалення системи управління діяльністю
ПрАТ «Ліктрави»*

Джерело: розроблено автором

Варто зауважити, що удосконалення системи менеджменту є комплексним і складним процесом, що має відповідати викликам сьогодення та охоплювати усі функціональні сфери управління. Водночас, реалізація такого завдання сприяє забезпеченню не лише виживання підприємства, а й підвищення ефективності його діяльності, зростання рівня стратегічної стійкості, зміцнення ринкової позиції у конкурентній боротьбі.

3.2. Організаційно-економічні засади удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави»

За результатами проведеного у п. 2.3 магістерської роботи аналізу було виявлено проблемні місця у сфері управління активами ПрАТ «Ліктрави». Таким чином, ключові заходи щодо удосконалення механізму управління активами підприємства мають ґрунтуватися на зазначених «вузьких місцях». В цілому, можемо виділити наступні найбільш проблемні напрями у сфері управління активами ПрАТ «Ліктрави»:

- накопичення значного обсягу запасів на складах, як виробничих запасів, так і готової продукції;
- зниження рівня доходності та прибутковості використання активів підприємства;
- зростання рівня зношеності обладнання та повільне його оновлення.

Таким чином, розробку заходів щодо удосконалення діяльності ПрАТ «Ліктрави» будемо розглядати у визначених напрямках.

Удосконалення системи управління запасами з метою їх оптимізації є важливим напрямом з огляду на вагоме зростання обсягів запасів підприємства. З метою скорочення надлишкових виробничих запасів пропонуємо реалізувати наступні напрями:

1. Продаж надлишкових виробничих запасів з метою підвищення рівня ліквідності підприємства та недопущення псування виробничих запасів. Реалізація зазначеного напрямку передбачає впровадження ефективної системи

нормування з метою недопущення утворення надлишкових запасів та відволікання грошових коштів з обороту. Надлишкові запаси зменшують рівень доходності використання матеріальних ресурсів, обумовлюють зростання витрат на зберігання та можуть призводити до псування запасів, тому реалізація надлишкових виробничих запасів ПрАТ «Ліктрави» сприятиме покращенню ситуації у даній сфері.

2. Використання моделі оптимального розміру замовлення.

Оптимальний розмір замовлення (EOQ – economic order quantity) відповідає такому розміру, за якого сума транспортно-заготівельних витрат і витрат на формування та збереження запасів буде мінімальною. Формулу оптимального розміру замовлення запропонував Ф. У. Харріс, але в теорії управління запасами вона більш відома як формула Уілсона [30, с. 24].

Показник EOQ виражає потужність матеріального потоку, спрямованого постачальником за замовленням споживача і, який забезпечує для останнього мінімальне значення суми двох логістичних складових: транспортно-заготівельних витрат і витрат на формування та збереження запасів.

Оптимальний розмір замовлення має бути таким, щоб сумарні річні витрати на подання замовлень і на утримання запасів були найменшими за цього обсягу споживання. Щоб уникнути дефіциту комплектуючого виробу, можна округлити оптимальний розмір замовлення у більшу сторону.

Формула Вільсона, за якою визначають оптимальний розмір замовлення, виглядає наступним чином:

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \times F \times D}{H}}, \quad (3.1)$$

де: EOQ – обсяг партії, од.; F – вартість виконання одного замовлення; D – величина витрат запасів за той же період, од.; H – витрати на утримання одиниці запасів ТМЦ за деякий період, в тому числі витрати по зберіганню, транспортуванню, страхуванню.

У формулі Вільсона враховуються лише витрати на утримання запасів і витрати на подання замовлень. Формула застосовується за таких умов: 1)

величина попиту постійна і відома; 2) час поставки є постійним і відомим; 3) витрати поставки не залежать від величини партії; 4) наявне повне задоволення попиту; 5) витрати утримання запасів прямо пропорційні до їх величини; 6) немає запасів у дорозі; 7) витрати складування не залежать від величини замовлення; 8) необмежений горизонт планування; 9) не допускається можливість вичерпання запасів; 10) без обмеження доступності капіталу.

Визначимо оптимальний розмір замовлення для ПрАТ «Ліктрави» на прикладі сушених плодів шипшини.

ПрАТ «Ліктрави» закуповує сушені плоди шипшини у ТОВ «Дари Карпат» (м. Дрогобич). Річна потреба ПрАТ «Ліктрави» у шипшині складає 48 т сировини. Вартість закупівлі становить 125 тис. грн. / т. Поставки здійснюють партіями по 8 т. Потреба в сировині постійна і дорівнює 192 кг в день протягом 250 днів. Вартість виконання одного замовлення складає 6400 грн., а витрати по зберіганню складають 12 % вартості сировини.

Розрахуємо оптимальний розмір замовлення EOQ і ефект від переходу від поточної політики замовлення сировини до політики, побудованої на EOQ.

Визначимо EOQ за заданих умов:

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \times 6400 \times 48}{125000 \times 0.12}} = 6,4 \text{ т.}$$

Тобто оптимальний розмір замовлення становить 6,4 т.

Порівняємо витрати за існуючої політики та за умов переходу на EOQ в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Витрати за існуючої політики та за умов переходу на EOQ

Витрати	Обсяг замовлення	
	8 т.	6,4 т.
1. Річні витрати на організацію замовлень	48 / 8 = 6 замовлень 6×6400 = 38400 грн.	48 / 6,4 = 7,5 = 8 замовлень 8×6400 = 51200 грн.
2. Витрати на зберігання однієї партії	8×125000×0,12 = 120000 грн.	6,4×125000×0,12 = 96000 грн.
3. Річні витрати на придбання матеріалів	48 ×125000 =6000000 грн.	48 ×125000 =6000000 грн.
Разом	6158400 грн.	6147200 грн.

Отже, ефект від переходу на політику EOQ дорівнює:

$$\text{Ефект} = 6158400 - 6147200 = 11200 \text{ грн.}$$

Тобто, при обсягу замовлення в 6,4 т. перехід є доцільним оскільки сумарні витрати зменшуються.

Зрозуміло, що такий розмір ефекту є незначним в умовах діяльності ПрАТ «Ліктрави», проте, якщо застосувати політику управління запасами з використанням моделі EOQ до усіх основних видів виробничих запасів, економія буде набагато суттєвіша. Крім того, це дозволить оптимізувати обсяги запасів на складах.

3. Наступним заходом щодо оптимізації виробничих запасів є застосування логістичного менеджменту.

Логістика запасів – функціональна область логістики, яка займається вивченням статичного стану матеріального потоку й розглядає запаси як об'єкт управління, який у процесі переміщення матеріального потоку може накопичуватись у вигляді запасів у кожній ланці логістичного ланцюга, маючи різну форму, фізико-хімічні властивості та вартість, передбачає створення інтегрованої системи управління запасами, використовуючи методи і моделі логістики, і розглядає запаси з точки зору досягнення мети, поставленої перед логістичною системою в цілому.

Логістичне управління запасами є складовою логістичного менеджменту, яке здійснює управління запасами на стратегічному та операційному рівні від постачання до розподілу для досягнення мети, поставленої перед логістичним управлінням підприємства [38, с. 52].

Мета логістичного управління запасами – забезпечення оптимальності між задоволенням виробничих потреб у сировині матеріалах та потреб споживачів у готовій продукції і мінімальних сукупних витрат підприємства.

Логістичний підхід до управління запасами базується на таких положеннях: головне в процедурі організації матеріального потоку – це врахування потреб ринку; пріоритет розподілу товарів над їх виробництвом; аналіз логістичного ланцюга ведеться з кінця процесу; при вдосконаленні окремої ланки необхідно

розглядати не окрему ланку, а весь ланцюг, відповідність усіх рішень по плануванню і організації матеріального та інших видів потоків стратегії підприємства; наявність і найбільш повне використання інформації про товари, матеріальні потоки, споживачів, постачальників; облік логістичних витрат протягом усього логістичного ланцюга.

Використання логістичного підходу в управлінні підприємством дозволяє оптимізувати діяльність підприємства за рахунок забезпечення взаємозв'язку та збалансованості окремих його підсистем і ланок. Логістичний аналіз і синтез як метод пошуку резервів базується на прояві ініціативи і підприємливості. Важливо також відзначити, що результат логістичної оптимізації може значно перевищувати суму ефектів, досягнутих окремими підрозділами підприємства внаслідок придбання логістичною системою додаткових позитивних властивостей.

Підприємство як складна логістична система включає такі стадії трансформації матеріального потоку: стадія виробництва і постачання сировини, напівфабрикатів, допоміжних матеріалів; стадія виробництва готової продукції; стадія збуту готової продукції та стадія утилізації зворотного потоку матеріалів, напівфабрикатів, відходів та відпрацьованих виробів. Тобто, управління підприємством як складною логістичною системою поділяється на такі рівні (підсистеми):

- підсистема логістичного управління постачанням;
- підсистема логістичного управління виробництвом;
- підсистема логістичного управління збутом.

На етапі управління кожною підсистемою висуваються певні цілі та задачі, але в сукупності вони не повинні суперечити одна одній [44].

4. Застосування ABC-аналізу з метою оптимізації запасів.

ABC-аналіз проводиться, щоб оптимізувати різні аспекти виробничо-господарських процесів за ступенем доцільності для підприємства. Цей вид аналізу є досить універсальним і дозволяє застосовувати свою методику для раціоналізації діяльності будь-якого підприємства і в будь-якій галузі його

діяльності.

ABC-аналіз базується на класичному законі В. Парето – «правило 20/80». Так, 20% зусиль дають 80% результату, проте інші 80% зусиль забезпечать лише 20% результату. Цей закон доводить той постулат, що немає сенсу розпорошувати увагу за всіма видами діяльності [17].

Логістичні підходи до управління запасами пропонують розподілити зусилля з контролю за запасами на запаси, які потребують постійного контролю, та запаси, для яких достатньо здійснювати періодичний контроль шляхом поділу запасів на групи, використовуючи ABC-аналіз.

Згідно ABC-аналізу:

- група А (близько 20 % обсягу запасів, які становлять 80 % вартості запасів) – найдорожча та потребує постійного контролю;
- група В (близько 30 % обсягу запасів, які становлять близько 10 % вартості запасів) – середня, що потребує періодичного контролю;
- група С (найчисельніші запаси – близько 50 % обсягу запасів, однак їх вартість є незначною – близько 10 % загальної вартості), що потребує найменшої уваги та періодичного контролю [50, с. 173].

Класифікація запасів за ABC-аналізом повинна складатися з наступних етапів:

- визначення критерія класифікації;
- аналіз інформації про помісячні та річні обсяги запасів;
- визначення середньомісячних обсягів запасів;
- аналіз обсягів запасів згідно їх вартості у порядку спадання;
- визначення питомої ваги обсягів запасів певного виду в їх загальному обсязі;
- визначення кумулятивного обсягу запасів;
- визначення класифікаційних груп [50, с. 173].

Таким чином, реалізація зазначених напрямів сприятиме удосконаленню управління активами ПрАТ «Ліктрави» в частині управління запасами та

дозволить оптимізувати їх залишки з метою підвищення оборотності, доходності та ліквідності підприємства.

Важливою проблемою у діяльності ПрАТ «Ліктрави» є також накопичення вагомих обсягів готової продукції на складах. Так, відповідно до даних табл. 2.15 обсяги готової продукції у 2022 р. зросли на 9094 тис. грн. або на 67,33 % порівняно з 2020 р. Це вказує на проблеми зі збутом продукції. Для подолання вказаної проблемної ситуації пропонуємо наступні шляхи:

- активізація рекламної діяльності з метою підвищення рівня попиту на продукцію. На сьогодні ПрАТ «Ліктрави» є мало представленим у інформаційному просторі, що впливає на поінформованість та зацікавленість покупців у придбанні продукції підприємства. Впровадження таргетованої реклами у соціальних мережах, використання сервісу Google Ads спроможні за відносно незначних витрат забезпечити суттєвий приріст обсягів реалізації;

- розробка гнучкої системи знижок для оптових покупців та впровадження програм лояльності з метою підвищення рівня вмотивованості покупців до придбання продукції;

- проведення рекламних акцій із безпосереднім представленням продукції у великих торгових центрах. Як правила, у торгових центрах розміщено значну кількість аптечних пунктів / аптек. З огляду на те, що продукція ПрАТ «Ліктрави» представлена у більшості аптечних мереж Житомира, за домовленістю можливою є організація подібних акцій спільно із аптеками. Такі акції дозволять краще ознайомити покупців із продукцією підприємства та підвищать рівень зацікавленості у ній;

- відкриття онлайн-магазину. На сьогодні ПрАТ «Ліктрави» має розроблений сайт, водночас, онлайн-продаж продукції не здійснюється. Вважаємо, що такий захід сприяв би інтенсифікації продажів підприємства та дозволив би залучити додатковий сегмент споживачів;

- участь у тендерних закупівлях. Продукція ПрАТ «Ліктрави» характеризується високим рівнем якості, що надає можливість для підприємства брати участь у тендерних закупівлях;

- розширення мереж збуту та залучення нових клієнтів та мереж збуту.

Наступною проблемою, виявленою під час аналізу діяльності ПрАТ «Ліктрави», є зниження рівня доходності та прибутковості активів.

Заходи, спрямовані на підвищення рівня доходності активів, доцільно розглядати у тому ж контексті, що і заходи, спрямовані на подолання проблем зі збутом продукції, які були наведені вище.

Забезпечення зростання прибутковості використання активів можна досягти за рахунок оптимізації витрат та оптимізації структури активів. До основних напрямів оптимізації витрат ПрАТ «Ліктрави» відносимо наступні:

- ретельний аналіз витрат підприємства із застосуванням сучасних методів діагностики (наприклад, функціонально-вартісна діагностика, економіко-математичне моделювання, оптимізаційні моделі) з метою виявлення резервів зниження витрат;
- впровадження систем мотивації для персоналу, які будуть стимулювати працівників до економії витрат;
- аналіз асортименту продукції з точки зору рентабельності окремих видів продукції та виключення з портфелю бізнесу малорентабельних видів продукції;
- впровадження системи КРІ для усіх структурних підрозділів, яка враховуватиме показники витратомісткості діяльності;
- удосконалення фінансової структури підприємства з виділенням ключових центрів відповідальності з метою підвищення контролю за утворенням витрат.

Наведені рекомендації носять загальний характер, оскільки конкретні рекомендації доцільно формувати відповідно до виду витрат (витрати собівартості, витрати на збут, адміністративні витрати тощо). У свою чергу, визначення функціональної сфери, де доцільною є оптимізація витрат, має ґрунтуватися на результатах аналізу.

Що стосується оптимізації структури активів, то на даному етапі ключові завдання у цій сфері для ПрАТ «Ліктрави» полягають у оптимізації запасів, заходи для чого вже були розглянуті у роботі.

Останньою з найбільш нагальних проблем, виявлених під час аналізу, є високий рівень зношеності обладнання. Ключовими заходами для подолання проблем у визначеній сфері є наступні:

1. Удосконалення амортизаційної політики з метою забезпечення її відтворювальної функції.

Амортизаційна політика – це цілеспрямована діяльність підприємства з вибору та застосування одного з можливих методів амортизації з метою максимізації обсягу власних фінансових ресурсів протягом амортизаційного періоду. Основне питання амортизаційної політики – який метод амортизаційних відрахувань обрати. Амортизаційні відрахування – це частина вартості засобів праці, яка переноситься на вироблену продукцію, це складова амортизаційного механізму, яка показує ступінь зношення засобів праці.

Вибір оптимального методу нарахування амортизації для оновлення основних засобів дасть можливість керівнику своєчасно реагувати на зміни ринкового середовища, підвищити конкурентоспроможність підприємства та професійно приймати рішення щодо розміру його прибутку й грошового потоку. Найефективнішою схемою нарахування амортизації є не застосування єдиного методу та жорстких норм, а їх комбінація. Збільшення амортизаційних відрахувань спричиняє зростання витрат на виробництво продукції, а отже за фіксованого рівня цін зменшує прибуток підприємств. Однак розміри збільшення амортизаційних відрахувань і зменшення прибутку, що залишається в розпорядженні підприємств, не збігаються, бо кошти, які спрямовуються на амортизацію основних засобів, не оподатковуються, на відміну від прибутку. А навпаки, ще й зменшують останній до оподаткування. Тому для підприємств вигідніше збільшувати суму амортизаційних відрахувань в основне джерело фінансування технічного розвитку підприємств в умовах ринкової економіки, забезпечуючи їм пом'якшення податкового режиму. Для прибуткових підприємств бажано використовувати від початку експлуатації основного засобу один із методів прискореної амортизації, а у разі зменшення корисності засобу замінити його на один з методів пропорційного нарахування амортизації.

2. Проведення модернізації технічної бази виробництва. Зрозуміло, що даний захід є витратним з точки зору фінансових ресурсів, проте оновлення обладнання дозволить підвищити рівень продуктивності діяльності, зменшити витрати на ремонт та наростити обсяги виробництва. Для фінансування процесів модернізації можна скористатися диверсифікованими джерелами: програмами держаної підтримки (пільгове кредитування), грантової підтримки, кредитними коштами.

3. Використання механізму лізингу обладнання. Лізинг – це фінансова угода, в якій один суб'єкт (лізингодавець) надає іншому суб'єкту (лізингоодержувачу) право використовувати певний актив протягом періоду часу зазначеного в угоді в обмін на платежі. Об'єктом лізингу є майно або обладнання, яке надається лізингоодержувачу за лізинговим договором на певний період за плату. Об'єктом лізингу можуть бути транспортні засоби, виробниче обладнання, медичне обладнання, будівельна техніка, комп'ютери, інформаційні технології та інше. Основними видами лізингу, якими може скористатися ПрАТ «Ліктрави», є фінансовий та операційний лізинг.

Фінансовий лізинг – це лізинговий договір, через укладення якої лізингоодержувач отримує в користування від лізингодавця об'єкт лізингу за певну плату на термін, за який буде амортизовано 75 відсотків від вартості об'єкта лізингового договору, визначеної на день укладення договору. Після завершення терміну дії фінансового лізингу об'єкт лізингу переходить у власність лізингоодержувача або купується ним за залишковою вартістю.

Операційний (операційний) лізинг – це договір лізингу, в результаті укладення якого лізингоодержувач отримує в користування від лізингодавця об'єкт лізингу за певну плату на термін, за який буде амортизовано 90 відсотків від вартості об'єкта лізингового договору, визначеної на день укладення договору. Після закінчення цього періоду орендоване майно не стає власністю лізингоодержувача, а повертається лізинговій компанії [52, с. 222-224].

Використання механізмів лізингу дозволяє забезпечити виробничий процес новим устаткуванням без значних одночасних інвестицій.

Узагальнено напрями удосконалення механізму управління активами
ПрАТ «Ліктрави» відображено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Напрями удосконалення механізму управління активами

ПрАТ «Ліктрави»

Джерело: розроблено автором

Комплексний підхід до реалізації запропонованих напрямів, що передбачає удосконалення існуючого механізму за рахунок впровадження нових методів та інструментів управління, які наразі не використовуються у практиці господарювання ПрАТ «Ліктрави», надасть можливість підвищити ефективність формування та використання активів підприємства, а також ефективність його діяльності в цілому.

3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів

Як було визначено у попередніх підрозділах магістерської кваліфікаційної роботи, вагомими проблемами у сфері управління активами ПрАТ «Ліктрави» є зниження рівня доходності активів та високий ступінь зношеності обладнання. Вважаємо, що заходом, який дозволяє врахувати обидві зазначені проблеми одночасно, є диверсифікація діяльності, а саме впровадження нового виду продукції у господарську діяльність підприємства. Впровадження нового виду продукції надасть можливість підвищити обсяги реалізації підприємства, позитивно впливаючи на доходність активів, а також передбачає закупівлю нового обладнання для забезпечення виробничих процесів.

Диверсифікація – це стратегічний напрям розвитку підприємства, що передбачає впровадження нового виду діяльності / виду продукції з метою розширення обсягів реалізації та збільшення рівня доходності підприємства. Для ПрАТ «Ліктрави» пропонуємо розширення асортименту за рахунок льодяників, що будуть виготовлятися на основі рослинних екстрактів. Вважаємо, що такий напрям розширення діяльності є оптимальним з урахуванням наступного:

- в основу рецептури льодяників буде покладено використання цілющих трав. Враховуючи той факт, що наразі ПрАТ «Ліктрави» виготовляє лікарську фітопродукцію, підприємство має усталені взаємозв'язки з постачальниками, вже налагоджену систему контролю якості сировини, впровадження нового виду продукції (льодяників) спрощується;

- ПрАТ «Ліктрави» має налагоджену систему збуту продукції через аптеки,

таким чином, збут льодяників також буде забезпечуватися через вже існуючі канали розподілу;

– льодяники від кашлю є популярними аптечними продуктами, що користуються високим попитом, особливо восени та навесні.

Таким чином, розширення асортименту продукції ПрАТ «Ліктрави» за рахунок льодяників дозволить збільшити обсяги реалізації, підвищити рівень лояльності споживачів та забезпечити ефективність функціонування підприємства.

Вважаємо, що на першому етапі реалізації проєкту із виготовлення льодяників доцільно забезпечити два види льодяників: захисні для імунітету, а також льодяники від кашлю.

Льодяники для імунітету виготовлятимуться на основі екстракту бузини, ехінацеї, обліпихи та комплексу вітамінів, таких як вітамін С, вітамін Д3, цинк, фолієва кислота, мінеральної суміші та підсолоджувачі. Бузина допомагає пом'якшити прояв простуди, нейтралізує неприємні відчуття при подразненні горла, пр. и кашлі та захриплості. Ехінацея сприяє правильному функціонуванню природної захисної системи організму. Комплекс вітамінів групи В і вітаміни С, Д3 сприяють зменшенню втоми, надають імуномодельючу дію, яка підсилює стійкість до гострих інфекцій, забезпечують енергетичну підтримку та стимулюють імунну систему. Вітамін С та цинк сприяють нормальному функціонуванню імунної системи та зниженню виникнення простудних захворювань. Фолієва кислота бере активну участь у процесах регуляції функцій органів кровотворення, підтримує імунну систему. Мінеральна суміш сприяє налагодженню обміну речовин, підтримці роботи всіх органів та оберігає організм від стресів та втоми.

Льодяники від кашлю виготовлятимуться на основі екстракту солодки, базилика, адхатоди судинної, перцю довгого, імбиру, ембліки лікарської, м'яти лугової. Поєднання цих рослинних компонентів дозволить усунути подразнення у горлі, забезпечити протизапальну та бактерицидну дію.

Для забезпечення обґрунтування доцільності рішення щодо реалізації

даного проєкту необхідно провести оцінку його ефективності за відповідними показниками. Першим кроком при проведенні такої оцінки необхідно визначити інвестиційні витрати, пов'язані із реалізацією проєкту (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Інвестиційні витрати проєкту виготовлення льодяників

№	Стаття витрат	Сума, тис. грн.
1.	Вакуум-апарат для підготовки карамельної маси	546,0
2.	Відливний агрегат з холодильним тунелем	1050,0
3.	Магнієві форми для льодяників	1470,0
4.	Апарат для пакування	1230,0
5.	Повітряний компресор	145,0
6.	Стрічковий конвеєр	347,0
7.	Ваговий дозатор	420,0
8.	Формуючий агрегат	76,0
Разом обладнання:		5284,0
9.	Підготовка приміщення	800,0
10.	Транспортування, монтаж та пуско-налагоджувальні роботи	980,0
Разом:		7064,0

Таким чином, загальний обсяг інвестицій, які необхідно залучити для реалізації проєкту з виготовлення льодяників, складає 7064 тис. грн. Реалізація проєкту передбачається з використанням внутрішніх фінансових ресурсів, а саме:

– амортизаційні відрахування у 2022 р. становили 14264 тис. грн., тобто амортизаційні відрахування є достатнім фінансовим ресурсом для імплементації проєкту;

– додатковим ресурсом можуть виступати кошти від продажу надлишкових запасів підприємства.

Наступним кроком необхідно визначити грошовий потік, що буде формуватися в результаті реалізації продукції проєкту. Виробнича потужність обладнання складе 650 упаковок на день при 251 робочому дні у 2024 р. Таким чином, річний обсяг продукції становить 163150 упаковок льодяників. Для розрахунку будемо використовувати усереднені дані (з урахуванням запропонованих двох видів льодяників).

Середня оптова відпускна ціна на 1 упаковку льодяників становить 65 грн. (без ПДВ). Тобто додатково генерований річний дохід становить:

$$\text{Дохід} = 65 \cdot 163150 = 10604,75 \text{ тис. грн. / рік}$$

За розрахунками фахівців, середній рівень рентабельності виробництва лікувальних льодяників становить 17 %. Таким чином, додатковий чистий прибуток складає:

$$\Delta \text{ЧП} = 10604,75 \cdot 0,17 = 1802,8 \text{ тис. грн.}$$

Складовими грошового потоку для потреб обґрунтування доцільності реалізації проекту є чистий прибуток та амортизаційні відрахування. При визначенні амортизаційних відрахувань будемо виходити із наступного: первісна вартість обладнання з урахуванням монтажу та пуско-налагоджувальних робіт становить 6264 тис. грн.; термін експлуатації обладнання – 10 років, метод нарахування амортизації – прямолінійний. Таким чином, амортизаційні відрахування та грошовий потік (CF, cash flow) розраховуватимуться наступним чином:

$$\text{AB} = 6264 / 10 = 626,4 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{CF} = 1802,8 + 626,4 = 2429,2 \text{ тис. грн.}$$

Проект розрахований на 5 років. Для потреб розрахунків вважатимемо, що грошовий потік залишиться незмінним, оскільки інфляційне зростання цін на сировину та інші ресурси компенсуватиметься зростанням ціни на льодяники.

Наступним кроком маємо визначити ставку дисконту для потреб врахування фактору часу. Ставка дисконту – це показник, що відображає знецінення (втрату купівельної спроможності) грошових коштів з урахуванням фактору часу. Ставку дисконту будемо визначати методом кумулятивної побудови. Вартість капіталу для розрахунку встановлюємо на рівня 15 % (для фінансування використовується власний капітал), ставка інфляції, що закладається у розрахунки, – 8,5 % (прогноз НБУ на 2024 рік [18]). Тобто ставка дисконту становитиме:

$$d = 15 + 8,5 = 23,5 \% = 24 \%$$

Тобто для потреб проведення розрахунків вважатимемо, що ставка дисконту

становить 24 %.

Наступним кроком розраховуємо коефіцієнти дисконтування, що відображають знецінення грошових потоків у часі за формулою:

$$КД_i = \frac{1}{(1+d)^i}, \quad (3.2)$$

де i – порядковий номер року.

Таким чином, :

$$КД_1 = \frac{1}{(1+0,24)^1} = 0,806;$$

$$КД_2 = \frac{1}{(1+0,24)^2} = 0,65;$$

$$КД_3 = \frac{1}{(1+0,24)^3} = 0,524;$$

$$КД_4 = \frac{1}{(1+0,24)^4} = 0,423;$$

$$КД_5 = \frac{1}{(1+0,24)^4} = 0,341.$$

Результати проміжних розрахунків зведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Проміжні розрахунки для оцінки ефективності реалізації проєкту
виробництва льодяників

Рік i	ЧП $_i$	АВ $_i$	CF $_i$	I $_i$	КД $_i$	CF*КД $_i$	I*КД $_i$	С $_j$
1	1802,8	626,4	2429,2	7064	0,806	1957,94	5693,58	1957,94
2	1802,8	626,4	2429,2	0	0,65	1578,98	0,00	3536,92
3	1802,8	626,4	2429,2	0	0,524	1272,90	0,00	4809,82
4	1802,8	626,4	2429,2	0	0,423	1027,55	0,00	5837,37
5	1802,8	626,4	2429,2	0	0,341	828,36	0,00	6665,72
Разом	9014	3132	12146	7064	x	6665,72	5693,58	x

Надалі проводимо розрахунок показників ефективності проєкту. Перший показник – чиста приведена вартість (Net present value, NPV) – характеризує загальний фінансовий результат реалізації проєкту. Даний критерій відображає, на скільки згенерований в результаті реалізації проєкту приведений грошовий потік перевищує приведені витрати. Розраховується показник за формулою:

$$NPV = \sum_{i=1}^n CF_i * КД_i - \sum_{i=1}^n I_i * КД_i \quad (3.3)$$

Для аналізованого проєкту показник приведеної вартості становить:

$$NPV = 6665,72 - 5693,58 = 972,14 \text{ тис. грн.}$$

Значення показника означає, що продисконтовані (приведені) грошові потоки перевищують продисконтовані (приведені) інвестиційні витрати на 972,14 тис. грн., тобто проєкт є ефективним.

Наступний показник – індекс рентабельності інвестицій (Profitability index, PI) – характеризує відносну ефективність проєкту. Показник визначається як співвідношення між продисконтованими грошовими потоками та продисконтованими витратами і порівнюється з 1. Якщо PI є вищим за 1, проєкт є ефективним. Розрахунок будемо здійснювати за формулою:

$$PI = \frac{\sum_{i=1}^n CF_i * KD_i}{\sum_{i=1}^n I_i * KD_i} \quad (3.4)$$

Для досліджуваного проєкту показник становить:

$$PI = 6665,72 / 5693,58 = 1,17$$

Враховуючи те, що PI є вищим за 1, робимо висновок про ефективність проєкту. Значення 1,17 свідчить про те, що з кожної гривні інвестицій підприємство отримає 1,17 грн. доходів або 0,17 грн. прибутку від реалізації проєкту в цілому.

Останній з ключових показників – дисконтований період окупності (Discounted payback period, DPP). Даний показник відображає, за який період часу повернуться інвестиції та проєкт вийде на точку самоокупності. Розраховується даний показник за формулою:

$$DPP = j + \frac{\sum_{i=1}^n I_i * KD_i - C_j}{CF_{j+1} * KD_{j+1}} \quad (3.5)$$

де j – порядковий номер року, для якого кумулятивна (накопичена) сума грошових потоків не перевищує суму продисконтованих інвестиційних витрат, однак у наступному (j+1) році така сума буде вже більшою за суму продисконтованих інвестиційних витрат.

Для досліджуваного проєкту j=3, оскільки у четвертому році кумулятивна сума доходів перевищує суму продисконтованих інвестиційних витрат. Визначаємо дисконтований період окупності:

$$DPP = 3 + (5693,58 - 4809,82) / 1027,55 = 3,86 \text{ р.}$$

Отже, через 3,86 року або через 3 роки та 314 днів продисконтовані доходи від реалізації проєкту перекриють продисконтовані витрати та відбудеться повернення інвестицій. Враховуючи той факт, що тривалість реалізації проєкту складає 5 років, значення показника свідчить про доцільність реалізації проєкту.

Отже, відповідно до розрахованих показників, реалізація проєкту є доцільною. Також вважаємо за потрібне проаналізувати, яким чином реалізація проєкту вплине на показники ефективності використання активів ПрАТ «Ліктрави» (табл. 3.4). Для розрахунку використаємо дані за 2022 рік.

Таблиця 3.4

Вплив реалізації проєкту на показники ефективності використання активів ПрАТ «Ліктрави»

№	Показники	Без реалізації проєкту	Після реалізації проєкту	Відхилення +/-
1.	Чистий дохід, тис. грн.	220038	230642,75	10604,75
2.	Чистий прибуток, тис. грн.	-42	1844,8	1886,8
3.	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	314915	305891	-9024
4.	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	107803	105513	-2290
5.	Коефіцієнт оборотності активів	0,7	0,75	0,05
6.	Фондовіддача необоротних активів	2,04	2,19	0,15
7.	Рентабельність активів, %	-0,01	0,6	0,61
8.	Рентабельність необоротних активів, %	-0,04	1,75	1,79
9.	Коефіцієнт зносу основних засобів	0,52	0,50	-0,02

Таким чином, відповідно до даних табл. 3.4 відмічаємо суттєве покращення як показників діяльності ПрАТ «Ліктрави» в цілому, так і показників ефективності використання активів зокрема. Так, внаслідок реалізації проєкту відбудеться зростання фінансового результату та формування прибутку у розмірі 1886,8 тис. грн. Це спричинить зростання показників рентабельності активів на 0,61 пункти та рентабельності необоротних активів на 1,79 пункти. Зростання обсягів доходу підприємства обумовить приріст коефіцієнта оборотності активів на 0,05 пункти та фондовіддачі необоротних активів на 0,15 пункти. Також передбачається зниження коефіцієнта зносу на 0,02 пункти.

Отже, реалізація запропонованого проєкту щодо виготовлення льодяників на основі екстрактів цілющих трав є доцільною та ефективною, що підтверджується відповідними розрахунками. Формування додаткового доходу та прибутку дозволить покращити також показники ефективності використання активів. Таким чином, реалізація проєкту спрямована на подолання одразу двох проблем у сфері управління активами, а саме на забезпечення зростання доходності та зниження коефіцієнту зносу.

Висновки до розділу 3

Узагальнення результатів проведених досліджень та розробка прикладних рекомендацій щодо удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави» надали можливість зробити наступні висновки.

Необхідність забезпечення подолання кризових явищ у діяльності ПрАТ «Ліктрави» визначає доцільність удосконалення системи управління діяльністю підприємства в цілому. На підставі проведеного аналізу було запропоновано наступні напрями удосконалення системи менеджменту ПрАТ «Ліктрави»: модифікація та адаптація завдань системи управління до сучасних умов; цифровізація управління та впровадження ERP-системи (наприклад, BAS-ERP); оптимізація формування та використання трудового потенціалу; ресурсозбереження та раціональне ресурсокористування; посилення бренду ПрАТ «Ліктрави»; використання механізмів управлінського консалтингу за потреби. Удосконалення системи менеджменту є комплексним і складним процесом, що має відповідати викликам сьогодення та охоплювати усі функціональні сфери управління.

На підставі проведеного у роботі аналізу було виявлено, що основні проблемні аспекти у сфері функціонування механізму управління активами включають: накопичення значного обсягу запасів на складах, як виробничих запасів, так і готової продукції; зниження рівня доходності та прибутковості використання активів підприємства; зростання рівня зношеності обладнання та

повільне його оновлення. Відповідно, ключові заходи щодо удосконалення механізму управління активами мають бути спрямовані на вирішення виділених проблемних питань. Запропоновано комплексну систему заходів щодо удосконалення окремих елементів механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави». Комплексний підхід до реалізації запропонованих напрямів, що передбачає удосконалення існуючого механізму за рахунок впровадження нових методів та інструментів управління, які наразі не використовуються у практиці господарювання ПрАТ «Ліктрави», надасть можливість підвищити ефективність формування та використання активів підприємства, а також ефективність його діяльності в цілому.

З метою підвищення рівня доходності та прибутковості використання активів, а також зниження рівня зносу запропоновано реалізацію проєкту диверсифікації, а саме виготовлення льодяників на основі рослинних екстрактів. Відповідно до проведених розрахунків, реалізація проєкту надасть можливість генерувати щорічно додатковий чистий прибуток у розмірі 1802,8 тис. грн.. В цілому проєкт окупиться через 3,86 року, при цьому чиста приведена вартість складе 972,14 тис. грн. Крім того, реалізація проєкту позитивно вплине на показники ефективності використання активів: передбачається зростання показників рентабельності активів на 0,61 пункти та рентабельності необоротних активів на 1,79 пункти; приріст коефіцієнта оборотності активів на 0,05 пункти та фондівддачі необоротних активів на 0,15 пункти.

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних засад та розробка прикладних рекомендацій щодо удосконалення механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави» надали можливість сформулювати наступні висновки.

1. Активи є вкрай важливим ресурсом, що забезпечує господарську діяльність підприємства. Під активами підприємства пропонуємо розуміти сукупність ресурсів суб'єкта господарювання у матеріальній, нематеріальній та фінансовій формах, що є результатом попередніх господарських операцій, можуть бути ідентифіковані та здатні приносити економічну вигоду підприємству. Активи є комплексним поняттям та можуть набувати матеріальної, нематеріальної, фінансової форм. На сьогодні сформована значна кількість підходів до класифікації активів підприємства, що обумовлено складністю їх змісту. Найбільш практично значущим є поділ активів на необоротну та оборотну частини з огляду на період їх використання у господарській діяльності.

2. Управління активами – це система принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із оптимальним їх формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного їх використання в різних видах господарської діяльності підприємства. Управління активами реалізується через відповідний механізм управління. На нашу думку, механізм управління активами – це сукупність мети, завдань, методів, принципів та інструментів управління активами, що у своїй взаємодії забезпечують ефективність процесів формування та використання активів підприємства та, як наслідок, сприяють досягненню його цілей. Структурно механізм управління включає організаційно-управлінську, методологічну підсистему та підсистему забезпечення. Процес управління активами є складним та комплексним, що передбачає визначену послідовність етапів для забезпечення ефективності у сфері управління активами.

3. Аналіз ефективності управління активами підприємства формує підґрунтя

для прийняття управлінських рішень, що визначає важливість раціональної його організації. Ключові етапи аналізу ефективності управління активами включають забезпечення організації проведення аналізу (формування робочої групи та визначення технічного завдання), вибір методів та показників аналізу, інформаційне забезпечення аналізу, власне аналіз, верифікація його результатів та розробка управлінських рішень. Аналіз ефективності управління здійснюється у визначеній послідовності етапів та передбачає розрахунок показників за окремими компонентами активів, а саме за необоротною та оборотною їх частинами.

4. Управління активами підприємства здійснюється у рамках відповідного нормативно-правового поля, сформованого на двох рівнях: державному та на рівні окремого підприємства. Державний рівень регулювання формують Кодекси, Закони України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти, що є обов'язковими для виконання усіма суб'єктами господарювання. Конкретизація положень загальнодержавного рівня та їх адаптація до умов діяльності конкретного підприємства здійснюється шляхом формування внутрішньої нормативно-правової бази.

5. ПрАТ «Ліктрави» є потужним підприємством регіону, що займає вагомe місце у економічній системі. У процесі своєї діяльності ПрАТ «Ліктрави» взаємодіє зі стейкхолдерами, здійснює закупівлю якісної сировини та забезпечує постачання якісної продукції своїм споживачам. Основними видами продукції ПрАТ «Ліктрави» є лікарські фітопрепарати, чаї на рослинній основі та біологічно активні добавки. Підприємство має ефективну систему контролю якості, що дозволяє забезпечити високий рівень конкурентоспроможності продукції.

6. Діагностика фінансового стану ПрАТ «Ліктрави» надала можливість виявити, що протягом 2020-2021 рр. підприємство гармонійно розвивалося, проте у 2022 р. спостерігається суттєвий спад ділової активності, пов'язаний із повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України. Зокрема, це позначилося у скороченні чистого доходу (на 60549 тис. грн. або на 21,58 %), формуванні чистого збитку у 2022 р. Не зважаючи на кризові тенденції,

підприємство здійснює нарощення майнового потенціалу. Скорочення доходів та зростання витрат призвели до формування чистого збитку у розмірі 42 тис. грн. у 2022 р. ПрАТ «Ліктрави» характеризується високим рівнем ліквідності та фінансової стійкості, що свідчить про перспективи стабілізації та відновлення діяльності. Водночас, показники ділової активності та рентабельності характеризуються негативними тенденціями до зниження.

7. Механізм управління активами ПрАТ «Ліктрави» передбачає взаємодію суб'єктів управління та об'єктів управління. Суб'єктами управління виступають директор підприємства (Голова Правління), головний інженер, головний технолог, бухгалтерія, планово-економічний відділ, інші підрозділи та працівники. Об'єктом управління виступають власне активи підприємства. У структурі активів переважають оборотні активи, що обумовлено накопиченням вагомого обсягу запасів. В цілому спостерігається тенденція до зростання обсягу активів (на 27535 тис. грн. або на 10 %). Основною метою управління активами ПрАТ «Ліктрави» є забезпечення їх формування у обсязі, достатньому для реалізації цілей підприємства, а також ефективного використання задля досягнення та утримання конкурентоспроможності ПрАТ «Ліктрави» на ринку. Для реалізації поставленої мети підприємство використовує відповідні методи та інструменти. Одним з таких інструментів є фінансування активів. У своїй діяльності ПрАТ «Ліктрави» дотримується оптимальної, компромісної моделі фінансування, відповідно до якої необоротні активи, постійна частина та половина варіаційної частини оборотних активів профінансовані за рахунок довгострокових пасивів. Показники ефективності використання як активів в цілому, так і окремих їх елементів в розрізі необоротних та оборотних активів характеризуються негативними тенденціями до зниження, що обумовлено простоями у діяльності підприємства.

8. Необхідність забезпечення подолання кризових явищ у діяльності ПрАТ «Ліктрави» визначає доцільність удосконалення системи управління діяльністю підприємства в цілому. На підставі проведеного аналізу було запропоновано наступні напрями удосконалення системи менеджменту

ПрАТ «Ліктрави»: модифікація та адаптація завдань системи управління до сучасних умов; цифровізація управління та впровадження ERP-системи (наприклад, BAS-ERP); оптимізація формування та використання трудового потенціалу; ресурсозбереження та раціональне ресурсокористування; посилення бренду ПрАТ «Ліктрави»; використання механізмів управлінського консалтингу за потреби. Удосконалення системи менеджменту є комплексним і складним процесом, що має відповідати викликам сьогодення та охоплювати усі функціональні сфери управління.

9. На підставі проведеного у роботі аналізу було виявлено, що основні проблемні аспекти у сфері функціонування механізму управління активами включають: накопичення значного обсягу запасів на складах, як виробничих запасів, так і готової продукції; зниження рівня доходності та прибутковості використання активів підприємства; зростання рівня зношеності обладнання та повільне його оновлення. Відповідно, ключові заходи щодо удосконалення механізму управління активами мають бути спрямовані на вирішення виділених проблемних питань. Запропоновано комплексну систему заходів щодо удосконалення окремих елементів механізму управління активами ПрАТ «Ліктрави». Комплексний підхід до реалізації запропонованих напрямів, що передбачає удосконалення існуючого механізму за рахунок впровадження нових методів та інструментів управління, які наразі не використовуються у практиці господарювання ПрАТ «Ліктрави», надасть можливість підвищити ефективність формування та використання активів підприємства, а також ефективність його діяльності в цілому.

10. З метою підвищення рівня доходності та прибутковості використання активів, а також зниження рівня зносу запропоновано реалізацію проекту диверсифікації, а саме виготовлення льодяників на основі рослинних екстрактів. Відповідно до проведених розрахунків, реалізація проекту надасть можливість генерувати щорічно додатковий чистий прибуток у розмірі 1802,8 тис. грн.. В цілому проєкт окупиться через 3,86 року, при цьому чиста приведена вартість складе 972,14 тис. грн. Крім того, реалізація проєкту позитивно вплине на

показники ефективності використання активів: передбачається зростання показників рентабельності активів на 0,61 пункти та рентабельності необоротних активів на 1,79 пункти; приріст коефіцієнта оборотності активів на 0,05 пункти та фондівдачі необоротних активів на 0,15 пункти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болгар Т. М., Кальченко А. О. Шляхи підвищення ефективності управління активами підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 765-771.
2. Брагіна О.С., Романовський В. О. Аналіз стану активів підприємства. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2021. № 5 (57). С. 13-22.
3. Бровко Л. І., Юрченко А. А., Королькова Т. В. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 2. С. 16-22.
4. Бурдонос Л., Виноградня В. Управління активами підприємства в сучасних умовах. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. № 160. С. 37–43. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/3938>.
5. Вареник В. М., Євтушенко Я. С. Діагностичний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1(12). С. 117-122.
6. Василішин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління активами в системі економічної безпеки підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26. С. 34-39.
7. Вдовенко Л. Ефективність управління активами – основа зростання фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-26>.
8. Возняк Г. В. Підприємницькі активи територіальних громад: теоретико-концептуальні аспекти управління. *Регіональна економіка*. 2022. № 1. С. 5-13.
9. Гаватюк Л. С., Пілат А. К. Удосконалення механізму управління оборотними активами як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 189-194.
10. Ганін В., Філатова М. Контроль та аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх удосконалення. *Молодий вчений*. 2019. № 11 (75).

С. 119-123. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-27>.

11. Господарський кодекс України: Кодекс № 436-IV від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

12. Денисенко М.П., Колос І.В. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 19-24.

13. Добрава Н. В., Осипова М. М. Основи бізнесу: навч. посіб. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.

14. Довгань П. О. Основи класифікації необоротних активів та підходи до їх удосконалення. *Агросвіт*. 2021. № 11. С. 73–81. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3447&i=8>.

15. Дудчик О. Ю., Сальникова Т. В. Сучасний стан та особливості відтворення необоротних активів підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. №4 (70). С. 79-83.

16. Дячинська О. М., Дячинський А. В. Управління активами підприємства. *Slovak International Scientific Journal*. 2020. Vol. 40. Pp. 12-16. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/24813.pdf>.

17. Замазій О. Актуальність використання АВС-аналізу запасів в управлінні прибутковістю підприємства з метою оптимізації оборотного капіталу. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32, № 4. С. 178-185. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.178>.

18. Інфляційний звіт Національного банку України, липень 2023 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiya-i-dali-spovilnyuvatimetsya-a-ekonomika-vidnovlyuvatimetsya--inflyatsiyniy-zvit-nbu>.

19. Камінська І. М., Дорош В. Ю., Ковальчук А. Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. *Економічний форум*. 2019. № 1(3). С. 136-143. URL: <https://doi.org/10.36910/6765-2308-8559-2019-3-20>.

20. Камінська І. М., Дорош В. Ю., Ковальчук А. Ю. Методичні підходи до оцінки ефективності формування та використання активів підприємства. *Економічний форум*. 2019. № 1(4). С. 188-199. URL: <https://doi.org/10.36910/6765-2308-8559-2019-4-30>.

21. Канцедаль Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 11. С. 103–107. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4448&i=20>.
22. Квасницька Р. С., Морозовський Я. Е. Аналіз підходів (стратегій) фінансування активів підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 18. С. 241–249.
23. Ковальчук Н. О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття «активи». *Вісник Чернівецького торгово-економічного інституту*. 2011. Вип. 3. С. 34–40.
24. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. К.: Лібра, 2016. 280 с.
25. Колодізев О., Азізова К. Управління оборотними активами промислових підприємств: сучасні підходи. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-27>.
26. Косова Т. Д., Сухарев П. М., Ващенко Л. О. Організація і методика економічного аналізу: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
27. Костенко А. Шляхи удосконалення механізму управління оборотним капіталом підприємств України. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2017. № 4(246). С. 46–57.
28. Коюда В.О., Пасько М.І. Бізнес-процеси сучасного промислового підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 302–311.
29. Кравченко О. А. Удосконалення класифікації стратегій управління поточними активами підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 35. С. 73–79.
30. Краєвська А., Безсмертна О., Шварц І. Логістичні моделі оптимізації процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 22–29. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.22.29>.
31. Крилова І. І. Підвищення ефективності управління активами

підприємств сфери водопостачання та водовідведення як фактор сталого розвитку підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 15. С. 113–120.

32. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с.

33. Купріна Н. М., Ступницька Т. М., Величко О. М. Особливості фінансового аналізу найбільш важливих груп активів в системі управління діяльністю підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2022. Том 14, Вип. 2. С. 58-67.

34. Лотюк М. В. Управління активами підприємства. *Економічні студії*. 2017. № 1(14). С. 62-66.

35. Макаренко Н. Оптимізація процесів управління запасами на підприємствах аграрної сфери. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2020. Вип. 4 (86). С. 43-48. URL: <http://www.snaujournal.com.ua/index.php/journal/article/view/177>.

36. Менеджмент: Підручник / С. Ю. Бірюченко, К. О. Бужимська, І. В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир: Вид-во «Рута», 2021. 856 с.

37. Нагорний Є. О. Система управління активами як релевантний чинник ефективного розвитку підприємства. *Економічні науки: збірник наукових праць*. 2014. Вип. 11 (42). С. 223-232.

38. Назарова М. С. Логістичне управління виробничими запасами як складова управління підприємствами. *Подільський науковий вісник*. 2021. № 1(17). С. 50-55.

39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. №92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. №242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>.

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.

44. Новицька Ю.Є., Посилкіна О.В., Козирева О.В., Хромих А.Г. Логістичні підходи до управління запасами на фармацевтичних підприємствах. *Український медичний альманах*. 2013. Том 16, № 3. С. 112-115.

45. Нужна А. О. Аналіз поточних фінансових інвестицій на підприємствах України. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 2-3 березня 2023 року*. Вінниця: ВНТУ, 2023. С. 200-202. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/52183/2/zbirn2023.pdf#page=201>.

46. Олійник Т. О., Мірошніченко О. В. Основні напрямки підвищення ефективності управління активами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 21. С. 73-77.

47. Орлова К. Є. Управління бізнесом: підручник. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2019. 319 с.

48. Офіційний сайт ПрАТ «Ліктрави». URL: <https://liktravy.ua/company>.

49. Офіційний сайт програмних продуктів BAS. URL: <https://www.bas-soft.eu>.

50. Перебийніс В. І., Дроботя Я. А. Логістичне управління запасами на підприємствах: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2012. 279 с.

51. Перевозова І., Павлова Г. Управління оборотними активами підприємства та їх видами. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-12>.

52. Петрашевська А. Д., Колонтай С. М., Кульбаба В. В. Характеристика видів лізингу, їх переваги та недоліки. *Вісник ХНТУ*. 2023. № 2(85). С. 221-227. URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/270/261.
53. Пігуль Н. Г., Бондаренко Є. К., Кириченко А. В. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 33. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-20>.
54. Погорєлова Т. О. Оцінка ефективності менеджменту підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2020. № 1. С. 79-83.
55. Податковий кодекс України: Кодекс № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
56. Причепя І. В., Кравець Н. В. Теоретичні засади управління активами підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 60. С. 249-257.
57. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
58. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560-XII від 18.09.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
59. Рєпіна І. М. Стратегічна матриця моделі управління активами підприємств. *Стратегія економічного розвитку України*. 2014. № 35. С. 114-123.
60. Савченко А. М., Олянецька М. С. Особливості аналізу необоротних активів на прикладі ПАТ «Харківська бісквітна фабрика». *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7457>.
61. Сердечна С. М. Сучасні тенденції розвитку поняття «активи» та концепції щодо їх визначення. *Молодий вчений*. 2019. № 5(69). С. 564-573.
62. Скоробогатова В. В. Історичний аспект формування сутності поняття «активи». *«Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування*. 2011. №4(58). С. 139–141. URL: [https://doi.org/10.26642/jen-2011-4\(58\)-139-141](https://doi.org/10.26642/jen-2011-4(58)-139-141).
63. Смирнова Н. В. Функції та методи управління активами в системі фінансового менеджменту організацій. *Аграрний вісник Причорномор'я: зб. наук. праць*. 2015. Вип. 78-2. С. 146-156.
64. Страпчук С. І., Миколенко О. П., Попова І. А., Пустова В. В.

Менеджмент: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 356 с.

65. Стратійчук В. Стратегічне управління оборотними активами підприємств торгівлі. *·SCIENTIA·FRUCTUOSA (ВІСНИК Київського національного торговельно-економічного університету)*. 2019. № 127(5). С. 59–74. URL: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(127\)06](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(127)06).

66. Талах Т. А., Бондарук Х. В., Хилько О. В. Напрями удосконалення методики аналізу ефективності використання активів підприємства. *Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету*. 2020. Вип. 17(67). С. 213-224.

67. Терещенко С., Федай В. Ефективне використання оборотних активів підприємством. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2019. №2(80). С. 67-71. URL: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2019.2.13>

68. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. 5-те вид. допов. і перероб. К.: Алерта, 2011. 976 с.

69. Трикіло А., Драгун А., Жюдін Ф. Методичний підхід до формування портфелю активів підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2022. Вип. 13. С. 171-183. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.21>.

70. Тришак Л. С., Мацук З. А., Шийко В. І. Фінансовий механізм управління активами і пасивами банківських установ. *Облік і фінанси*. 2019. № 4(86). С. 88-95.

71. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 157–162. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4923&i=26>.

72. Фроленко Р. В. Аналітична складова управління оборотним капіталом підприємства: концептуальний підхід. *Інноваційна економіка*. 2016. № 1-2. С. 98-103.

73. Цивільний кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

74. Чуприна Х., Валяев О., Деркач А. Удосконалення системи управління

оборотними активами підприємства на базі концепції just in time. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-80>.

75. Шандрівська О.Є., Кузяк В.В., Бек О.М. Підходи до управління потенціалом підприємства та його стратегічним розвитком. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2021. № 776. С. 442-448.

76. Шандрівська О. Є., Кузяк В. В., Хтей Н. І. Логістичний менеджмент. Теоретичні основи: навч.-метод. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 196 с.

77. Шульга О. Сучасні підходи до розроблення й упровадження інформаційних систем управління підприємством: теоретико-методологічний аспект. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 18. С. 62-66. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/18.11>.

78. Шушкова Ю., Шутко А., Баськова Ю. Аналіз стану та структури активів вітчизняних підприємств. *Молодий вчений*. 2021. Вип. 11 (99). С. 415-421. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-11-99-89>.

79. Ярмак О. В., Махортов Д. В. Економічна сутність поняття активів та пасивів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 306-309.

80. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. №12. С. 174–177.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ПрАТ «Ліктрави» за 2020 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

ДОКУМЕНТ КРИЙНИЙ

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛІКТРАВИ"**Територія **ЖИТОМИРСЬКА**Організаційно-правова форма господарювання **Приватне підприємство**Вид економічної діяльності **Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів**Середня кількість працівників **1 231**Адреса, телефон **шосе Київське, буд. 21, м. ЖИТОМИР, ЖИТОМИРСЬКА обл., 10001**

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, день)	2021	01	01
за ЄДРПОУ	00481181		
за КОАТУУ	1810136600		
за КОПФГ	120		
за КВЕД	21.20		

427280

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2020** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 231	3 319
первісна вартість	1001	8 248	5 859
накопичена амортизація	1002	4 017	2 540
Незавершені капітальні інвестиції	1005	24 565	2 464
Основні засоби	1010	75 331	96 199
первісна вартість	1011	141 732	176 050
знос	1012	66 401	79 851
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	1 058	1 976
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	105 185	103 958
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	71 873	64 728
Виробничі запаси	1101	42 534	37 145
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	18 863	13 507
Товари	1104	10 476	14 076
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	49 063	73 421
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2 792	996
з бюджетом	1135	5 522	5 685
у тому числі з податку на прибуток	1136	17	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	42	80
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5 307	1 457
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	11 319	23 872
Готівка	1166	8	4
Рахунки в банках	1167	11 311	23 868
Витрати майбутніх періодів	1170	794	695
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	497	176
Усього за розділом II	1195	147 209	171 110
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	156
Баланс	1300	252 394	275 224

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 008	1 008
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	1 961	1 961
Додатковий капітал	1410	41 535	41 535
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	451	451
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	161 317	178 546
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	206 272	223 501
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	26	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-пота	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	26	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	35
товари, роботи, послуги	1615	32 552	26 652
розрахунками з бюджетом	1620	32	1 139
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	774
розрахунками зі страхування	1625	54	302
розрахунками з оплати праці	1630	323	1 493
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1 794	1 949
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	11 331	20 153
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10	-
Усього за розділом III	1695	46 096	51 723
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів, недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	252 394	275 224

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Сологуб
Олександра
Борисівна
ЕП Мельничук
Галина
Рафаїлівна

СОЛОГУБ ОЛЕКСАНДРА БОРИСІВНА

Мельничук Галина Рафаїлівна

¹ Відзначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛІКТРАВИ"**

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ
2021 01 01

за ЄДРПОУ

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**

за

Рік 2020

р.

Форма N2 Код за ДКУД

1801003**I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	280 587	248 074
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(109 986)	(105 273)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	170 601	142 801
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	60 287	43 821
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(34 773)	(30 800)
Витрати на збут	2150	(130 838)	(101 901)
Інші операційні витрати	2180	(44 017)	(31 104)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	21 260	22 817
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	711	510
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(1)	(101)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(280)	(131)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	21 690	23 095
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(4 461)	(4 861)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	17 229	18 234
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

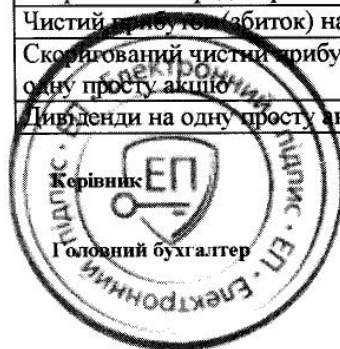
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	17 229	18 234

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	63 016	66 526
Витрати на оплату праці	2505	50 390	45 238
Відрахування на соціальні заходи	2510	9 137	8 191
Амортизація	2515	15 102	15 058
Інші операційні витрати	2520	124 257	92 545
Разом	2550	261 902	227 558

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	336124	336124
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	336124	336124
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	51,25787	54,24784
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	51,25787	54,24784
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

П. Сологуб
Олександра
Борисівна
Е.П. Мельничук
Галина
Рафаїлівна

СОЛОГУБ ОЛЕКСАНДРА БОРИСІВНА

Мельничук Галина Рафаїлівна

Додаток Б

Фінансова звітність ПрАТ «Ліктрави» за 2021 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛІКТРАВИ"	Дата (рік, місяць, число)	2022, 12, 31	КОДИ	
Територія	ЖИТОМИРСЬКА	за ЄДРПОУ	40481181	код ЄДРПОУ	UA18040190010281147
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КОПФГ		код КОПФГ	120
Вид економічної діяльності	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	за КВЕД		код КВЕД	21.20
Середня кількість працівників	223				
Адреса, телефон	шосе Київське, буд. 21, м. ЖИТОМИР, ЖИТОМИРСЬКА обл., 10001		427280		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				☐	
за міжнародними стандартами фінансової звітності				☐	

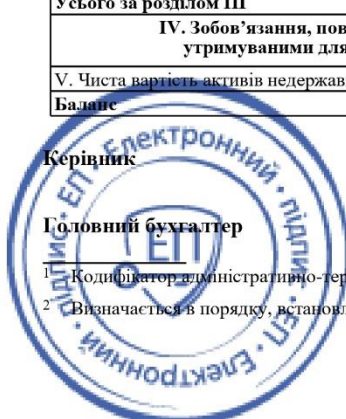
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3 319	2 884
первісна вартість	1001	5 859	6 044
накопичена амортизація	1002	2 540	3 160
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2 464	11 376
Основні засоби	1010	96 199	95 149
первісна вартість	1011	176 050	181 032
знос	1012	79 851	85 883
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	1 976	3 816
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	103 958	113 225
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	64 728	110 651
виробничі запаси	1101	37 145	63 792
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	13 507	27 849
товари	1104	14 076	19 010
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	73 421	71 864
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	996	11 531
з бюджетом	1135	5 685	12 534
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	80	16
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 457	3 372
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	23 872	3 078
готівка	1166	4	9
рахунки в банках	1167	23 868	3 069
Витрати майбутніх періодів	1170	695	644
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	176	-
Усього за розділом II	1195	171 110	213 690
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	156	156
Баланс	1300	275 224	327 071

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 008	1 008
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	1 961	1 961
Додатковий капітал	1410	41 535	41 535
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	451	451
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	178 546	195 495
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	223 501	240 450
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	31
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	31
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	35	-
товари, роботи, послуги	1615	26 652	43 739
розрахунками з бюджетом	1620	1 139	3 938
у тому числі з податку на прибуток	1621	774	3 520
розрахунками зі страхування	1625	302	350
розрахунками з оплати праці	1630	1 493	1 719
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1 949	6 043
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	20 153	29 837
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	964
Усього за розділом III	1695	51 723	86 590
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	275 224	327 071

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП
Сологуз
Олександр
Борисівна
Мельничук
Галина
Рафаїлівна

СОЛОГУЗ ОЛЕКСАНДРА БОРИСІВНА

Мельничук Галина Рафаїлівна

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛІКТРАВИ"**
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2022	01	01
00481181		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2021 р.

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	331 826	280 587
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(120 141)	(109 986)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	211 685	170 601
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	44 067	60 287
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(32 593)	(34 773)
Витрати на збут	2150	(155 524)	(130 838)
Інші операційні витрати	2180	(35 556)	(44 017)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	32 079	21 260
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	3 390	711
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(154)	(1)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(2 385)	(280)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	32 930	21 690
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 981)	(4 461)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	26 949	17 229
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	26 949	17 229

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	74 216	63 016
Витрати на оплату праці	2505	53 615	50 390
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 048	9 137
Амортизація	2515	14 924	15 102
Інші операційні витрати	2520	139 566	124 257
Разом	2550	292 369	261 902

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	336124	336124
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	336124	336124
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	80,17577	51,25787
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	80,17577	51,25787
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Сологуб
Галина
Рафаїлівна

СОЛОГУБ ОЛЕКСАНДРА БОРИСІВНА

Мельничук Галина Рафаїлівна

Додаток В

Фінансова звітність ПрАТ «Ліктрави» за 2022 рік

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛІКТРАВИ"	Дата (рік, місяць, число)	2023	01	01
Територія	ЖИТОМИРСЬКА	за ЄДРПОУ	00481184		
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КАРПД	120		
Вид економічної діяльності	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	за КВЕД	21.20		
Середня кількість працівників	2 216				
Адреса, телефон	шосе Київське, буд. 21, м. ЖИТОМИР, ЖИТОМИРСЬКА обл., 10001	427280			
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "✓" у відповідній клітинці):					
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 884	2 358
первісна вартість	1001	6 044	6 120
накопичена амортизація	1002	3 160	3 762
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11 376	6 324
Основні засоби	1010	95 149	92 072
первісна вартість	1011	181 032	190 269
знос	1012	85 883	98 197
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	3 816	1 627
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коптів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	113 225	102 381
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	110 651	118 030
виробничі запаси	1101	63 792	77 461
незавершене виробництво	1102	-	117
готова продукція	1103	27 849	22 601
товари	1104	19 010	17 851
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	71 864	34 529
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11 531	2 599
з бюджетом	1135	12 534	17 359
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	2 975
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахований доходів	1140	16	84
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 372	4 380
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 078	21 770
готівка	1166	9	8
рахунки в банках	1167	3 069	21 762
Витрати майбутніх періодів	1170	644	945
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	526
Усього за розділом II	1195	213 690	200 222
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	156	156
Баланс	1300	327 071	302 759

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 008	1 008
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	1 961	1 961
Додатковий капітал	1410	41 535	41 535
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	451	451
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	195 495	195 453
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	240 450	240 408
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	31	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	31	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	39
товари, роботи, послуги	1615	43 739	40 927
розрахунками з бюджетом	1620	3 938	406
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 520	-
розрахунками зі страхування	1625	350	275
розрахунками з оплати праці	1630	1 719	1 381
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6 043	1 968
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	29 837	17 166
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	964	189
Усього за розділом III	1695	86 590	62 351
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	327 071	302 759

Керівник

Головний бухгалтер

1. Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та території територіальних громад.

2. Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Сологуб
Олександр
Борисівна
Мельничук
Галина
Рафаїлівна

СОЛОГУБ ОЛЕКСАНДРА БОРИСІВНА

Мельничук Галина Рафаїлівна

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЛІКТРАВИ"**Дата (рік, місяць, число) _____
за ЄДРПОУ _____

КОДИ		
2023	01	01
00481181		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2022 р.

Форма № 2 Ко. за ДРСУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	220 038	331 826
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(91 917)	(120 141)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	128 121	211 685
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	111 220	44 067
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(33 883)	(32 593)
Витрати на збут	2150	(109 820)	(155 524)
Інші операційні витрати	2180	(91 780)	(35 556)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3 858	32 079
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	394	3 390
у тому числі:	2241	-	-
дохід від безкоштовної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(825)	(154)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(607)	(2 385)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2 820	32 930
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(2 862)	(5 981)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	26 949
збиток	2355	(42)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(42)	26 949

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	70 872	74 216
Витрати на оплату праці	2505	56 684	53 615
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 699	10 048
Амортизація	2515	14 264	14 924
Інші операційні витрати	2520	119 413	139 566
Разом	2550	271 932	292 369

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	336124	336124
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	336124	336124
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,12495)	80,17577
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(0,12495)	80,17577
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Олександр
БП
Мельничук
Галина
Рафаїлівна

СОЛОГУБ ОЛЕКСАНДРА БОРИСІВНА

Мельничук Галина Рафаїлівна